

Ruk Aboedi Hoafi Ruk ai sürü papimarandi

*Ruk ai Sisas tüküme fiyu ranahambo
Tiofirusimbo sürü papimarandi*

¹ Tiofirus, karihasi se adükari nindou-anafi. Nindou afindi ai n+ne-moatükuni God ai yihoefi mbusümo ramareandi ranahambo di+boadofe sürü papimbo mehomo.

² Sapo nindou didemo weangurühi hondü Sisasindi ratüpurü ahamundi himboarinambo hoeiru mburumbo aboedi hoafi wataporimborümüni marundi ranahamboemo ai sürü papiru marundi.

³ Ro wandihoari muᅇguambo moatükuni ndorihoeimbi weangurühi tüküme feyo ra tüfoarihe fifirimaritheandi. Ranimboane asu, Tiofirus, sihambo rani-moatükuni tüküfe-tüküfe marandi ranahambo di+boadofe sürü papimbo ro hohoan+moyahani mayoa aboed-ane masahi.

⁴ Ro randiheandanani animbo asu se muᅇguambo moatükuni sihambo yamundimar+hunini ra tüfoarowandühi fifirimbrowanda sahehea.

*Son tükü fembo ayu ranahambo sünambeahindi
nendi ai Sekaraiambo hoafimayundo*

⁵ Herot ai Sudia-yafe bogorimbofi nüᅇguambe nindou mamihandi ndürü Sekaraia ai Godimbo sesi siheferambo nindoumbofi manüᅇgu, aiana Godimbo sesi sihoemo-rundeimbi Abaisa-yomondi sirambeahindiyu. Ahandi

nimorehindi nduri ra Erisabetiyo ai-amboani Aronindi sirambeahindiyoy.

6 Yimbu ai Godindi himboahü mbumundi hamindi nimbafembo Adükarindi hoafi himboriyafehi süngurine marinandi.

7 Erisabet ai purüsüyo hayamboyo ranimbo ai Sekaraia-dibo nitori kefekoate nimbafembo boagirimayafe.

8 Mami simboani Sekaraiandi sirihündi ratüpurimbo si tüküfeyoambe sesi shefe ra Godindi himboahü ramareandi.

9 Sapo Godimbo sesi sheferambo dibonimbo rani hohoanimo süngumbo ahambo dibonimemondowa Godimbo shefembo fondiwami fisinjarümbi moatükun mandifembo Adükarindi wori ranambe kefui mahüfu.

10 Raniyo fisinjarümbi moatükunimayo ranai hai tikrandüh horoambe nimorehi nindowenhi afindi ranai weindani nimboeimbo Godimbo didibafiyehi burimayei.

11 Raniyo asu refeyoambe Adükarindi sünambeahindi nendi ranai ahambo-so tüküfi fisinjarümbi moatükun mandife fondi warihondani manüngu.

12 Raniyu Sekaraia ai hoeiriri haya hepünifi yihimbo sisirimefiyu.

13 Nga asu sünambeahindi nendi-mayu ranai hoafiyundowohü yahuya, "Sekaraia, se yihimbondamboyafi! God ai shafi didibafife hoafi himboriyumboani. Asu shafi nimorehi Erisabet ai shafi nitori nderimindimboe. Ranimbo se ahambo nduri Son kaboadiwori.

14 Nitori ranai tükündifiyuan se afindi hamindi hihifi-hihifindamboyafi asu

nindou amuri ranai-amboani afindi hihifi-hihifindeimboyei.

15 Nindou ranai ana Adükarindi himboahü ndüreimbi hondündümbui. Aiana yowanî wain asu nginindi hamindi bia ra ndümündümbui. Ahambo hondi ai wakemindimbo yangriyoambe Yifiafi Aboedi ranai ahandi fiambe yadidündifemboe.

16 Rananimbo ai Israerihündi nindou afindi ranaheimbo God ahei Adükari-mayu ranahambo sowana hihindeiri ndemündündüri ngumbui.

17 Aiana Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi, ahandi ndüri Eraisa ramefiyu nou, yahurai nginindi ndemündü haya Adükarimbohünda ai boatei horombondüfi ngumbui. Aiana afindi mam-anemo asu nimor-anemo asukai mamühindeapura aboedi-aboedindafu, nindou Godindi hoafi himborikoate-yerihündeimbi aheimbo hihirindeirani mbumundi hohoanimo süngundhi, asu anihondümborihindeimbi Adükari ai kosimbo-mayu ranimbo didiboadondearümbui,” mehu.

18 Sekaraia ai sünambeahindi nendimayumbo simbori hoafiyundühi yahuya, “Asu ro nüngundhe fifrimandhe ranimoatükunî ra anihundayo amboani? Roana ndeara boagriyamboanahi asu wandi nimorehi amboani boagriyomboane,” mehundowamboyu.

19 Sünambeahindi nendi ai simbori hoafiyundühi yahuya, “Ro Gebrier-anahi nda. Roana Godindi ngusümboarani-anahi nimboa arihandi. Aiyu wambo koamarihendira shambo aboedi hoafi hoafimbo makosahi.

²⁰ Se moai wandi hoafi ra anihondümborowandi ranimbo-hünda yafadühami tapi nimbafi ngafimbo rani-moatükunî ra tükündifemboe. Ninî-simboaniyo God ai dibonimayu rani-moatükunî ra anihondümbotükündifemboe,” mehundo.

²¹ Rani-moatükunî ranai refeyoambe nindou bidifiri ai Sekaraiambo weindani nimboeimbo himboyahündowohü hohoanîmoyeihîya, “Ai nimboe Godîndî worambe gedühi anüngu?” masei.

²² Ai weindani tüküfi huhü aheimbo moai hoafi karearü, nga wani. Raniyei asu ai rarihi hohoanîmoyeihîya awi Sekaraia ai nîne awambo moatükunî ahandî himboahümbö Godîndî worî ranambe hoeire hayamboyu rawefiyu masei. Ai aheimbo ninî hoafi akîdou hoafiyokoateyundürühiyu asu ai moani ahandî warînambo yangiri sisamira wakîmareandi.

²³ Godîndî worambe Sekaraia ai sapo nîne-moatükunî refe ratüpurîmbo-mayu ratüpurî ra moendîre hayamboyu asu ai ngoafîna mahu.

²⁴ Rani-moatükunî ranai refe hayamboyoane ranambe ahandî nîmorehî Erisabet ranai warandühumbîyo haya asu ai moai hondahüfeimbî amoamo ranambe worî hinîngîre ho, nga wani.

²⁵ Ai yare hoafiyowohü yahoya, “Haponda ndeara bidifîrani hondü Adükari ai wambo hîpoamboreandîrîhü ai wandî amoanîngî nindou himboahü menjoro ra raguanamboareandi,” meho.

Sünambeahîndî nendî ranai Mariamboya Sisas

ndowar+ndimboyafi mehundo

²⁶ Erisabet ai 6 amoamombo niŋgoambe God ai sünambeah+ndi nendi ahandi ndüri Gebrier ranahambo Gariri hifambe ŋgoafi ahandi ndüri Nasaret ran+nambo koamar+herü.

²⁷ Ai mahu ra ni+morehi sapo nindowenih+ ahandi ndüri Sosep+imbo momo kumar+hindi ranahambo hoafi semündü hayamboyu. Sosep ranai ana adükar+ bogori Defit+ndi amoao-yomondi s+rambeah+ndiyu. Nga asu ni+morehi-mayo ranahandi ndüri ana Mariayo.

²⁸ Sünambeah+ndi nendi-mayu ranai ni+morehi ranahambo-so tüküfi hoafi+yundühi yahuya, “Kar+hasi. Adükar+ ai se-di+bo nüngumbo sihambo aboedi+aboedi+marean+ni,” mehundo.

²⁹ Ran+yo asu Maria ai sünambeah+ndi nendandi-mayo hoafi ra hi+mbori+yo haya asu ai af+ndi hohoan+moyowohü ni+ne-moatükuni hoafi yahurai ra yahohaya hoafi+mayo.

³⁰ Sünambeah+ndi nendi-mayu ranai ahambo hoafi+yundowohü yahuya, “Maria, se ran+imbo yi+hi+mbondamboyafi, nga God ai sihambo ŋgusüfoambe aboedi+fufur+foarean+ni+imboani.

³¹ Nga ranan+imbo se warandühumbündafi hawa nindowenih+ ni+mor+ ndowar+ndifi+ mbunda asu se ahandi ndüri Sisas kaboadi+wor+.

³² Aiana adükar+ hondünduan+ ahambo moan+ Ni+moamo Ham+ndi Hondünd+ ni+morani mb+seimboyei. Ranan+imbo asu Adükar+ God ranai ahambo bogori+mbondir+mbui sapo ahandi amoao Defit ramefiyu süngu.

³³ Ranan+imbo ai koadürümbo-koadürümbo Sekop+ndi ahuir+ mam+yei bogori+mbondi+fi

nünguhü, ahandi nginindi hifandarandi ranai ngiri moendindo,” mehundo.

³⁴ Maria ai sünambeahindi nendi-mayu ranahambo hoafiyondowohü yahoya, “I, rani-moatükuni ra nüngunde yahurai tükümandifea? Asu roana nindowenihikoate-anahisi!” mehondowamboyu.

³⁵ Asu simbori ai ahambo hoafiyundühi yahuya, “Yifafi Aboedi ranai sihafi fiambe tükündifeninihü animbo asu Godindi nginindi ranai sihambo gabudiboadeaninimboe. Ranimbo-hündambo animbo asu sürühoeimbi nimori ranahambo Godindi Nimor-animbiseimboyei.

³⁶ Awi se himboriyafi, sihafi mbu Erisabet amboani ngiri nimori wakindamindo masei boagirimayoa, nga haponda warandühumbüyo haya 6 amoamo homboane.

³⁷ Ngiri God ai nini-moatükuni refekoate-ndu,” mehu.

³⁸ Asu Maria ai simbori hoafiyowohü yahoya, “Ro Adükarindi ratüpuriya-rihandeimb-anahi, nga se hoafimayafi süngu ai moani rambireandamboane,” mehondowamboyu asu sünambeahindi nendi ranai ndamefiyu.

Maria ai Erisabetimbo ndüfosimbo maho

³⁹ Rani-simboani Maria ai botife naporamindi haya nimai ngoafi mamü Sudia hifi wafuambe anango raninambo mahafo.

⁴⁰ Raniyo asu ai Sekaraiandi worambe ho haya farife hafo Erisabetimbo hihifimarandi.

⁴¹⁻⁴² Erisabet ai Maria hihifimarandi ra himboriyo-ambe asu mare ranambe nimori

- nindou ai wambo h+h+fi-h+h+fümb-anafi
mb+seimboyei,
nimboe sapo Adükari Ham+ndi God ai wambo
adükari moatükun+ ramareand+ ran+imbo-
hünda.
Ahand+ ndür+ ra moan+ sürühoeimbane.
- 50 Nga asu ahand+ h+poambofe hohoan+mo
ranana nindou d+d+yei ahambo
ah+inar+hor+
ranaheimbo-so boag+r+ tühün+imbo rande
yagod+imboe.
- 51 Ai ahand+ war+ ng+n+ndi ranambo adükari
ratüpur+ ratüpur+mayu.
Ai nindou af+ndi-af+ndi+yeimbi ranaheimbo
ahei hohoan+mo nine moaruwai
amarondür+
ran+ kameih+ bukürümafoareandür+.
- 52 Ai bogori nindou-memo ahamund+
n+mar+fondi wam+n+ndi h+fin+
hemoafoareapur+.
Ran+yo asu nindou ndür+ikoate-memo
ranahamumbo n+moamo sepur+mündü
bot+mareapur+.
- 53 God ai nindou wembomboyeimbi ranaheimbo
aboed+ moatükun+ yimbureandür+
asu nindou napombü-maye+ ranaheimbo
n+n+ ak+dou-amboan+ warambe-
fendür+ikoate koamar+hendür+.
- 54 Ai ahand+ ratüpur+yei-r+hündeimbi Israer rana-
heimbo mafar+hendür+ ra
sapo horombo hoafi+yu mas+hend+ ran+
süngumboyu h+poambomareandür+.
- 55 Ai Abraham asu ahand+ ahuir+ mam+ ranahe-
imbo hoafiyondür+imbo

koadürümbo-koadürümbo ra hohoanımoyu masihendi ranı süngumboyu ramareandi,” meho.

⁵⁶ Maria ai ngımı amoamo Erisabeti-dıbo niŋgo himboyo asu ai ngoafına asükaiyo hıhırife maho.

Erisabet Sonımbo maserımındo

⁵⁷ Erisabet ai ahandı nımorı semındımbo si tüküme Feyondowamboyo asu ranı-sımboanı ai nindowenihi nımorı maserımındo.

⁵⁸ Nindou bıdıfırı ai-babıdımbo worı yimburihindeimbi ranıyei asu ahandı wahorı mamıyomo muŋguambo Adükarı ai nıne aboedi ranı-poanımbı moatükunı ahambo ramareandi ra himborıyeihehi ai Erisabetımbo ngusüfoambe hıhıfı-hıhıfıme hündo.

⁵⁹ Nımorı ranai mamı wıkyu hayamboyuwane, asu ai ahandı fıhoearı kefetırıhefe mburımbo afındandı ndürı süngu Sekaraiambofi kafoefimboani sei hehi mahei.

⁶⁰ Nğa asu ahandı hondı ai hoafıyowohü yahoya, “Yowanı! Ahandı ndürı ana Sonanımbombıyu-wamboane,” mehondürı.

⁶¹ Ranıyei asu ai ahambo hoafıyeihı seiya, “Asu seana sıhafı sırambe moai yahurai ndürı ana yaŋgoro,” masahündo.

⁶² Ranıyei asu ai ahandı afındambo warınambo yaŋgırı hoafıyeihı ndürı nını nımorı ranahambo kamaboadıhorı masahündo.

⁶³ Sekaraia ai sürü papımbo moatükunıfihı ndürı pareandühi yahuya, “Ahandı ndürı ana Sonanı,” mehuamboyei. Asu moanı nımböe yahurai muŋguambo ai hepünıme hindı.

64 Refeyowohüyo asu moani ranambe hamindi Sekaraia ai asükaiyu hoafi ra wataporimborandühya Godimbo aboed-ani yahu hoafimayu.

65 Raniyo asu nindou ngoafi akimi amarei ranai yihimbo sisireandürühyo, asu ranimoatükuni ramefeyo rani hoafi ranai Sudia hifi wafuambe ngoafi anaŋgo rani-amboani ho-ho marandi.

66 Munguambo nindou ai rani hoafi ranahambo himboriyei hehi hohoanimo kikiri hündühi düduyahindühi seiya, “Nimori ra nini moatükuni nahurai nimori tükümandifia?” masei. Ai rarihi fifirihindi Adükarindi nginindi ranai ai-dibo aninŋo ho.

Sekaraia ai Godindi hoafi hoafimayu

67 Sonindi afindi Sekaraiandi fiambe Yifiafi Aboedi ranai farifehüyo asu ai Godindi hoafi ra yare hoafiyuhi yahuya,

68 “Awi sihiri Israeri-yafe God Adükari rana-hambo aboed-ani mbisefomboane.

Ai ahandi nimorehi nindowenihiranaheimbo farihendürüh aheimbo aboedambofe-ndürimbohünda makusu-ani.

69 Ahandi ratüpuriyu-randeimb amoao Defitindi sirambeahindiyu

ai sapo nindou nginindi shefimbo aboedambofe-munimbo-mayu rana-hambo dibonimayundo.

70 Ai ahandi sürühoeimbi hoafi hoafiyomorundeimbi-yomondi süngu horombo hoafiyu masihendi hoafi ra süngumareandi.

- 71 Rani hoafi ra yahurai yare hoafiyuh+ yahuya
ai nindou sihefimbo hürütümb-anei.
Asu y+boarukoar+himun-anei ranahei nginindi
warambeahindi
aboeda hündihemunümbui yahu hoafiyu
masihendi.
- 72 Ai sihefi amao mamimbo
h+poambondeandürümbui.
Asu ahandi hoafi hoafiyu firamündü
masihendi ranahambo ho-
hoan+mondümbui.
- 73 Sihefi amao Abrahamimbo ai dabar+fihi
hoafiyu masihendi.
- 74 Ai sihefi hürütümbiyei warambeahindi
aboedambo hürühefemunühi,
asu ai sihefimbo ahandi ratüpur+ y+himbo
sisirifekoate ratüpur+imbo ra süngurihi ya-
hombo hoafiyu masihendi.
- 75 Asu rananimbo sihiri yangiri nimboefambe
amboani,
sihiri moani sürühehundeimb+indefi
mbundihu,
aboedi mbumundi hamindi ahandi
himboahü munquambo si aho ra
nimboefomboane.
- 76-77 Haponda, wandi nimori, sihambo ana
Nimoamo Hamindi Hondündi hoafi
hoafiyafi-randeimb-anafi mb+seimboyei.
Seana Adükar+imbohünda horombondafo
ngafühi ahambohünda naf+
didi+boadondowandühi
ahandi nendi ranaheimbo ahei moaruwai ho-
hoan+imo ra amboawi yahohü

moaruwai hohoanimo-ambeahindi
aboedambofe-ndürimboani yahom-
bohünda.

78 God ahandi hipoambofe hohoanimonambo
simbori si nahurai koaboadeanda kodimboe.

79 Rananimbo nindou yifimbo yhimboyeih
nimbi nimaroi animboei
aheimbo si boakiboadeandürimboe.

Asu rananimbo sihefimbo aboedi nimarimbo
nafi nafuindamuna ngemboeyi,”

Sekaraia ra mehu.

80 Süngunambo Son ai adükariyühumbo asu
Yifafi Aboedi ranai-amboani ahandi fiambe
nginindi tükumefeyo. Ai hu nimi wohi furikoate-
reandühi nünghu humbo Israer so boatei wein-
dahi tükumefiyu.

2

Maria Sisasimbo maserimindo (Matyu 1:18-25)

1 Rani-simboani Romi-yafe adükari
bogori Sisar Ogastas ai munghambo nindou
ranihündambo ai ndüri semindimbo hoafi ra
hoafiyu masihendi.

2 Kwirinius ai Siria-yafe bogorimbofi
nünghambeyo munghambo nindou ranaheimbo
ndüri semindimbo ra boatei tükumefeyo.

3 Raniyei asu munghambo nindou ranai
mamami ahandihoari ahandi ndüri
semindimbohünda ahandi ngoafi hondü
raninambo hei marihündi.

4 Raniyu asu Sosep ai-amboani Gariri hifambe
Nasaret ngoafihündi botifi haya adükari bogori

Defitimbo sahorimindeimbi ngoafi Betrehem Sudia hifambe anango raninambo mahu. Sapo ai Defitindi srambeahind-ani.

⁵ Raniyo asu Maria ranahambo Sosepimbo semündümbo momo kumarhindi rani-dibo nduri semindimbo mahu. Raniyo asu Maria ranai warandühumbiyo.

⁶ Raniyo asu ai Betrehem ngoafihü nimbafeambe Maria ai ahandi nimori wakemindimbo si ranai ndeara bidifirani tüküme Feyo.

⁷ Ai ahandi amongo nimori ra wakirimindi haya nimori-yafe hoarinambo himonderi mbura burmakauyei sesi hipirambe mafoareri. Sapo nindou aporambo wori ranai nindou fondi mungu simongorimayeiambo wambo.

Sünambeahindi nendi ai sipsip hifandiru-rundeimbo Sisas tüküme Feyo hoafi sowandümo mahomo

⁸ Rani hifihü sipsip hifandiru-rundeimbi ai ahamundi sipsip fufurundümo homo moanambühi hifandirundürühi mamü nimbimemo.

⁹ Adükarindi sünambeahindi nendi ranai ahamumbo-so tüküfhüyu asu Adükarindi himboamupui-randeimbi si ranai ahamumbo boakimafoareapuri. Raniyomo asu ai rani-moatükunü ranahambo yihimbo sisirimefundü.

¹⁰ Nga asu sünambeahindi nendi ranai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Se ranahambo yihimbondimboemo. Ro ndanimboahi nda shamumbo aboedi hoafi sahamindimboanahi. Rani-moatükunü hoafi

rananiṁbo adūkarī hihifi-hihifi ndemindi munḡuambo nindou ranaheimbo tükündifemboe.

¹¹ Ndani-simboani Defitindi ḡoafi Betrethem ranihü nindou sapo siheimbo aboedambofendürimbo-mayu ranahambo hondī ai wakimarimindo. Ai nindou God dībonimeindo Krai Adūkarī ranani.

¹² Nga asu rananiṁbo se ahambo anihondumbo randu yahurai fifirindūwuri. Se hoeindūwuranī nimorī ranai hoearnambo himondīhefimbī burmakau-yei sesī hīpīrambe foerūmbui,” mehupurī.

¹³ Ranīyo asu hoafi niḡoambe sūnambeahindi ami-yomondi nendi ranai tükūyafu sapo sūnambeahindi nendi ḡgorū-mayu ranībabidimbo niḡgomombo Godimbo aboed-ani yahomo hoafiyomondūhī yahomoya,

¹⁴ “God nīmoamo hamindi hondū anūḡu ranahambo aboed-ani mbiseiamboane.

Nīmorehī nindowenihī hīfi ndanihü animboei ranaheimbo ḡgusūfo afurifimbī hohoanimo segodürimboane.

God ai aheimbo ḡgusūfo pareandürühī siyaofindürühani,”

mehomo.

Sipsip hīfandīru-rundeimbī nindou ranai homo Sisasimbo hoeimarūwuri

¹⁵ Sūnambeahindi nendi ranai ahamumbo sowahindi botiyafu sūnambe hafomondane, sipsip hīfandīru-rundeimbī nindou-memo ranai ahamundīhoarī bogo hoafi firündūmondūhī yahomoya, “Awi sihirī Betrethem ḡoafīnambo ḡgefi sapo ranīmoatükunī tükūmefeyo ra

hoeindihu Adükarî ai hoafîmemunî süngu,” mehomo.

¹⁶ Ranîyomo asu ai nîmai ranînambo homo Maria Sosepîmbo-so tüküyafu mburu nîmorî burmakauyei sesî hîpîrambe mafoeru ra hoeimarüwuri.

¹⁷ Sipsip hîfandîru-rundeimbi nindou-memo ranai ahafembo hoeirupîrî mburu asu ai nîne-hoafî nîmorî ranahambo sünambeahîndî nendî ai hoafîmemo hoafî ra hoafîmemopîrî.

¹⁸ Munguambo nindou ai ranî hoafî ra hîmborîyei hehi hepünahi afîndî hohoanîmomaye.

¹⁹ Nga asu Maria ai ranî hoafî mungu ra ngusüfoambe hohoanîmoyo marandî.

²⁰ Ranîyomo asu sipsip hîfandîru-rundeimbi nindou ranai hîhîrîyafu homondühî Godîmbo adükar-ani asu ndürîmb-ani yahomo houmbo mahomo. Ai sapo ahamumbo sünambeahîndî nendî hoafîmemopurî ranî süngumbo ranîmoatükunî ranahambo hîmborîyomo hoeiru houmbo wambo.

Sisasîmbo ndürî kamafoarîhorî

²¹ 7 Si ranai hoane ranî wagabe nîmorî ranahambo hoearî kefetîrîhefîhî ndürî Sisas kafoefimbo si ranai tükümefeyo. Sisas ra horombo hondandî furambe sanjorîkoate-yuambe ranîsimboanî sünambeahîndî nendî ai kamafoarîrane.

Simion Ana ai Sisasîmbo Godîndî worambe hoeimarînerî

²² Mosesîndî ahînümbî hohoanîmo menjoro ranai hoafîmayo süngu Maria Sosep ai aboedî

tüküfe nimarimbomefe rani si ai tüküfefeyopiri. Rani-yafe asu ai nitori ra sowarindife hena Adükarindi himboahü hinngifimbo Serusarem ngoafina mahafe.

²³ Sapo rani-moatükuni refembo-mayo ra Adükarindi ahinümbi hohoanimoambe yahurai sürü pare yangorowohü yahoya, 'Munguambo nindowenih nitori fur simborihündi ranana Godindifi yangiri paiarimboane,' meho.

²⁴ Asu ai hafe yimbu wupufombefeyo asu dibi weimbefeyo ranamboani Godimbohünda hifokoarine masiheneandi sapo Adükarindi ahinümbi ra-meho süngumbo.

²⁵ Rani-simboani nindou mam ahandi nduri Simion ranai Serusarem ngoafi ranihü manüngu. Nindou ranai ana ai aboedi hamindiyu haya Godimbo yangiri hohoanimo parireimbi nindowyuhü Israer nindou ranai aboedambo-beahindi yahu haya himboyumbüyu manüngu. Yifiafi Aboedi ranai ahandi fiambe nimaroweimbiyu.

²⁶ Raniyo asu Yifiafi Aboedi ai Simionimbo hoafi weindahireandowohü yahoya, "Ngiri se nimai yifindafi, nga se nimbafi-nimbafimbo Adükarai ai Nindou koamarheiri ra hoeindiwori hawambo animbo ndamboyafi," meho süngu.

²⁷ Yifiafi Aboedi ai Simionimbo hohoanimo botmareramboyu asu ai Godindi worina mahüfu. Sapo ahinümbi hohoanimo mengoro rani-süngumbo ahambo refimboyafe hondafindi ai nitori Sisas ranahambo sowarindife Godindi wori ranambe mahüfe.

²⁸ Raniyo asu Simion ai nitori ranahambo

ahandi warambe wakirümündi Godimbo
hifirürühi hoafiyuhi yahundoya,

29 “Adükari sapo horombo wambo se
hoafimayafi ra-süngumbo
sifahafi ratüpuruya rihandeimbi nindou nda
moani rando hinngindowandira
ro ngusüfo afurindihe kündihe hehea
yifindamboane.

30 Ro wandi himboarinambo se yihoeumbo
aboedambofe-munimboayafi ra
hoeirheamboanahi.

31 Rani-moatükuni ra se sifahafi nimorehi
nindowenih ranahei himboahü
didiboadorandifi masihoeane.

32 Rani-moatükuni ranana weindahifembo si-
ane,
nga sifahafi hohoanimo süngu rani-moatükuni
ranai animbo
Suda-yafe ndifo mayei ranaheimbo si da-
gadürimboe.

Asu nimorehi nindowenih sifahafi Israerihündi-
mayei

ranaheimbo ndür adükarümbi ningo ho-
hoanimo ra tükündifendürimboe,” mehu.

33 Rani-yafe asu nimorindi hondafindi
ranai nine-moatükuni hoafi Simion ai
wataporimbo-marandi ranimbo himboriyafe
hena hepünimefineandi.

34-35 Raniyu asu Simion ai aheimbo aboedi-
aboedireandürühi Maria nimorindi hondi-
mayo ranahambo hoafiyundowohü yahuya,
“Nimori ndanana God ai ahandihoari
dibonimayuani Israerihündi bidifiri ahambo

ai ahafe ngoafi Nasaret Gariri hifambe anango raninambo hihiriyafine mahafe.

⁴⁰ Nimori ranai adukariyuhü nginimarichoayu. Raniyu asu ai ndore fifire haya God ai ahambo ngusüfoambe aboedi-aboedimariri.

Sisas hoarifi ranai yamundu-rundeimbi nindou babidi Godindi worambe mamaru

⁴¹ Munguambo himbani ra Sisasindi hondafindi ai Serusareminambo adukari si ahandi nduri Pasofa tükufe arandi rani hoeifembo hafe marinand.

⁴² Asu Sisas ai 12 himbanimbo nungu hayamboyuane, sapo rani moatükuni si koadürü referarandi süngumbo ai hoeifembo mahafe.

⁴³ Adukari si ranai humaramindo-wamboyafe asu ai ngoafina hihiriyafine hafe, nga Sisas hoarifi-mayu ranai Serusarem ngoafihü namaru. Nga asu ahandi hondafindi ai nimarimbo-mayu ra moai fifirineandi.

⁴⁴ Ai ndanananiya nindou amuri bidifiri rani-babidimbo mbahumbai safe hena asu ai rani si peyo haya maho ra nafi süngu hafehü ngunindamburi asu mamisiri-mayei ranahei mbusümo kokomariniri hafe.

⁴⁵ Ai ahambo hoeifikoate-yafehü asu ai hihiriyafine hena Serusareminambo hüfhi kokomariniri hüfe.

⁴⁶ Yimbu si ranai howane, ngimi sinambo hondafindi ai Godindi worambe Suda-yomondi ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi babidimbo mamaruwa hoeimarineri. Ai ranihü nimarumbo ahamundi hoafi hihimboriyu asu düdufe hoafi düdufipuri randühi mamaru.

⁴⁷ Rani nindou munḡambo didemo ai ahandi hoafi himborimemo ranai ahandi fifirifeyo asu simbori hoafimayu ranahambo hepünümefundi.

⁴⁸ Ahandi hondafindi ai ahambo hoeirinerühi hepünüyafine mburina hondi ai hoafiyondowohü yahoya, “Nimori nda se nimboe yihoehimbo ra-süḡgumarowanda? Sihafi ape-dibo ro sihambo afindi hohoanimoyehühi kokomarhoanini,” meho.

⁴⁹ Nimori ranai simbori hoafiyuhü yahuya, “Nimboe se wambo kokomarinandira? Ro wandi Apendi worambeahü nimboamboanahü ra se moai fifirineandiyoy?” mehu.

⁵⁰ Nga yimbu ai moai nimorindi hoafi nimindi ra ndorine fifirineandi.

⁵¹ Raniyo asu Sisas ai ahandi hondafindi babidimbo Nasaret ngoafinambo hihiriyahi mahei. Asu ai ahafe hoafi himboriyu marandi. Ahandi hondi Maria ai munḡu moatükunü ra ḡusüfoambe hohoanimoyo kikhimareandi.

⁵² Sisas ai ahandi fi ra adükariyuhü asu ahandi fifirife hohoanimo ranai adükari tüküfihü Godaiyu asu nindou-ayei ahambo hoeirihora mayoa aboed-ani masahündo.

3

Son hundürira-randeimbi ai hoafi bokarimarihendi

(Matyu 3:1-12; Mak 1:2-8; Son 1:19-28)

¹⁻² Sisar Taiberius ai 15 himbani hifandirandambe Pondius Pairat ai Sudia-yafe hifi hifandimarandi. Herot ai Gariri hifi hifandirandane, ahandi akidi Firip ai

Ituria hifi asu Trakonitis hifi hifandimarandi.
Risianas ai Abirene hifi hifandirandambeyo asu
Anas weimbo Kaiafas ai Godimbo sesi sihene-
r+nandeimbi bogori adukarimayafani. Rani
simboaniyo Son Sekaraiandi nimori ahambo-so
nimi wohi furikoate-reandühi Godindi hoafi
ranai tüküme feyo.

³ Raniyo Son ai Sodan hoekimi ra hoahoangu
wakireandühi hoafi bokarhendühi yahuya,
“God ai sihei moaruwai hohoanimo ra
gogorihefembohünda munguambo nindou sihei
moaruwai hohoanimo ra hiningindhi hehi
hundüründei,” mehu.

⁴ Rani-moatükuni ra Godindi hoafi hoafiyu-
randeimbi, ahandi ndüri Aisaia, ahandi
bukambe hoafimayo sünguyo tükime feyo. Ai
yare hoafiyowohüya,

“Nimi wohi furikoate-reandühi nindou mami
ahandi yasimondi ranai mingingiyo
hoafiyowohü yahoya,

‘Adukarindi nafi wudipoapondihindi,
ahambohünda nafi didiboadondihindi.’

⁵ Munguambo hoafendi peyo-peyo arandi ra hifi
hirindei koaboadhindühi
botire ningoweimbi ra didiboadombirihindamboane.

Nafi ho pusire ho pusire-randeimbi ra
didiboadorihinda mbumundimbeyo-
wamboane,
asu nafi moaruwaiayo ra wudipoapo-
mbirihindamboane.

⁶ Rananimbo munguambo nimorehi
nindowenih ranai God

ai sesi afindi asihendi amboani moani mamani mare rani süngumbireand-amboane,” mehu.

¹² Takis kaki sowandümo-rundeimbi nindou bidifiri amboani hundürümbohünda mahomo. Asu ai düduyafundühi yahomoya, “Nindou yamundo-randeimbi, asu ro nününgu-mandihunda?” mehomo.

¹³ Asu simbori Son ai hoafiyupurühi yahuya, “Se takis kaki ra gafman hoafimemo simogodühi yangiri ndowandümo, nga se ahei-mayo afindi hamindi semindi-poani,” mehu.

¹⁴ Asukai ami bidifiri ranai düduyafundowohü yahomoya, “Asu ro nününgu-mandihunda?” mehomondamboyu. Asu simbori hoafiyupurühi yahuya, “Se yowani nindou bidifirambo moaruwaimbo-ndüwurühi ahei kaki hühbühün-yopoani. Asu se yowani ahei-mayo kaki hühbühün+mböhünda tikefehefe papi-hoafiyopoani. Sapo sihamundi ratüpurirani+imbo-hünda kaki asowandümo ra ndearane,” mehu.

¹⁵ Nimorehi nindowenih ranai rani-moatükuni ra hoeirih hehi hepühendühi afindi hohoani+moyeih seiya, “Awi Son ranana Godindi nindou ranaheimbo semindi-ndürimbo kafaariri hin+ngimariri sapo Kraisi rani+mbai,” masei.

¹⁶ Raniyo asu Son ai aheimbo munguambo hoafiyundürühi yahuya, “Roana siheimbo hoenambo yangir-ane hundürar+handüri, nga nindou ngörü sünguni asunu ranai ana ahandi nginindi ra wandi nginindi ngasündeamboane. Asu roana aboedi hamindiyah+poani ahandi su wofi himondi-

maramündu ra fufur+hefembohünda. Ai an+imbo hai asu Yifiafi Aboed+nambo hundüründandür+imbui.

¹⁷ Aiana nindou sifet semündümbo nahurai an+imbo tükünd+fimbui. Ranan+imbo wit h+p+r+ ra fifir+nd+hembui. Asu wit safi wit sihefe worambe d+gendüh+ h+p+r+ ra hai koadürümbo koadürümbo horoweimb+ ranambe mandeam-bui,” mehu.

¹⁸ N+moreh+ nindowenih+ af+nd+ ranaheimbo Son ai ahei ngusüfoambe ngorü süngurearü bot+rearü randüh+ aboed+ hoafi ra bokamar+hendür+. Asu b+id+f+r+ amur+ hoafi ranamboan+ ran+f+h+ türe watapor+imbo-marand+.

Herot ai Son+imbo karabus+marir+

¹⁹ Nga Son ai ahamund+ nindou adükar+ bogori ahand+ ndür+ Herot ranahambo ng+n+nd+ hoaf+mayundo. Ai ramarir+ ra sapo Herot ai ahand+ ak+dand+ n+moreh+ ahand+ ndür+ Herodias semündü asu b+id+f+r+ amur+ moaruwai hohoan+mo ranamboa yare marandamboyo ramarir+.

²⁰ Ran+iyu Herot ai moaruwai hohoan+mo ngorü hohoan+moyuhüyu asu ai Son+imbo karabus+mariri+.

Son Sisas+imbo hundürümarür+ (Matyu 3:13-17; Mak 1:9-11)

²¹ Munguambo n+moreh+ nindowenih+ ai huhundürüyei hehimboyei, asu Sisas ai-amboan+ hundürümayu. Ai refi mbura n+moamo h+imboyuhü d+id+baf+yuhü nünguane, asu sünambe bumareand+.

22 Raniyo asu Yifiafi Aboedi ranai wupufo hoearambefe haya kosi ahandiwami pühimayo. Raniyo asu sünambeahindi hoafi ranai tüküfihî yare hoafiyowohü yahoya, “Seana moani wandi nimori hondü-anafi. Ro sihambo ngusüfoambe siao yaheamboanahi,” yaho hoafimayo.

*Sisasindi amoa ahamundi ndürî
(Matyu 1:1-17)*

23 Sisas ai 30 himbanimboyuhüyu ahandi ratüpurî ra piyu haya ratüpurimayu hu. Raniyei asu nindou ai awi Sosepindi nimor-ani sei hoafimayei. Ranühî peyo haya boagirî maho ra ndahurai-ane: Sosep ai Erindi nimoriyuane asu Eri ai Matatindi nimorimayu.

24 Matat ai Rifaindi nimoriyuane asu Rifai ai Merkindi nimorimayu. Merki ai Sanaindi nimoriyuane asu Sanai ai Sosepindi nimorimayu.

25 Sosep ai Matatiasindi nimoriyuane asu Matatias ai Amosindi nimorimayu. Amos ai Nahumindi nimoriyuane asu Nahum ai Esrindi nimorimayu. Esri ai Nagaindi nimoriyuane asu Nagai ai Matindi nimorimayu.

26 Mat ai Matatiasindi nimoriyuane asu Matatias ai Semenindi nimorimayu. Semen ai Sosekindi nimoriyuane asu Sosek ai Sodandi nimorimayu.

27-28 Soda ai Soananindi nimoriyuane asu Soanan ai Resandi nimorimayu. Resa ai Serubaberindi nimoriyuane asu Serubaber ai

Siartierindî nîmorî-mayu. Siartier ai Nerindî nîmorîyuane, Neri ai Merkindî nîmorî-mayu asu Merki ai Adindî nîmorîyuane asu Adi ai Kosamindî nîmorî-mayu. Kosam ai Ermadamindî nîmorîyuane asu Ermadam ai Erindî nîmorî-mayu.

²⁹ Er ai Sosuandî nîmorîyuane asu Sosua ai Erieserindî nîmorî-mayu. Erieser ai Sorimindî nîmorîyuane asu Sorim ai Matatindî nîmorî-mayu.

³⁰ Matat ai Rifaindî nîmorîyuane asu Rifai ai Simionindî nîmorî-mayu. Simion ai Sudandî nîmorîyuane asu Suda ai Sosepindî nîmorî-mayu. Sosep ai Sonamindî nîmorîyuane asu Sonam ai Eriakimindî nîmorî-mayu.

³¹ Eriakim ai Mereandî nîmorîyuane asu Merea ai Menandî nîmorî-mayu. Mena ai Matatandî nîmorîyuane asu Matata ai Natanindî nîmorî-mayu.

³² Natan ai Defitindî nîmorîyuane asu Defit ai Sesindî nîmorî-mayu. Sesi ai Obetindî nîmorîyuane asu Obet ai Boasindî nîmorî-mayu. Boas ai Sarmonindî nîmorîyuane asu Sarmon ai Nasonindî nîmorî-mayu.

³³ Nason ai Aminadapindî nîmorîyuane asu Aminadap ai Ramindî nîmorî-mayu. Ram ai Hesronindî nîmorîyuane asu Hesron ai Peresindî nîmorî-mayu. Peres ai Sudandî nîmorîyuane asu

³⁴ Suda ai Sekopindî nîmorîyu-mayu. Sekop ai Aisakindî nîmorîyuane asu Aisak ai Abrahamindî nîmorî-mayu. Abraham ai Terandî nîmorîyuane Tera ai Nahorindî nîmorî-mayu.

³⁵ Nahor ai Serukindî nîmorîyuane asu Seruk

ai Reundi n̄mori-mayu. Reu ai Perekindi n̄moriyu-ane asu Perek ai Eberindi n̄mori-mayu. Eber ai Sarandi n̄moriyuane asu Sara ai Kainanindi n̄mori-mayu.

³⁶ Kainan ai Arpaksatindi n̄moriyuane asu Arpaksat ai Siemindi n̄mori-mayu. Siem ai Noandi n̄moriyuane asu Noa ai Ramekindi n̄mori-mayu.

³⁷⁻³⁸ Ramek ai Metuserandi n̄moriyuane asu Metusera ai Enokindi n̄mori-mayu. Enok ai Saretindi n̄moriyuane asu Saret ai Mahararerindi n̄mori-mayu. Mahararer ai Kenanindi n̄moriyuane asu Kenan ai Inosindi n̄mori-mayu. Inos ai Setindi n̄moriyuane asu Set ai Adamindi n̄moriyuane asu Adam raniyu Godindi n̄mori-mayu.

4

*Satan ai Sisasimbo moaruwai hohoan̄mombiyuwa yahuhaya rari hoeimarir̄
(Matyu 4:1-11; Mak 1:12-13)*

¹⁻² Sisas ai Sodan Hoe himonindi tüküfi haya Yifiafi Aboedi ahandi fiambe farifehüyo kife hürim̄indi nindoukoate-reandi naf̄i maho. Raniyo asu ran̄hü Satan ai ahambo moaruwai hohoan̄mombiyuwa yahuhaya 40 sihi rari hoeimarir̄.

40 si maho ranai munguyoambe Sisas ai nin̄i ses̄i ak̄dou-amboanī ses̄ikoate-wambo wembombomayu.

³ Raniyu asu Satan ai Sisasimbo hoafiyundühi yahuya, “Se Godindî nîmor-ayafi ana, nîmoei kurayo ndanahambo hoafîndafanî bretîmbondife tükümbîfeyo-wamboane,” mehundo.

⁴ Sisas ai simborî hoafiyundühi yahuya, “Godindî Bukambe yare hoafiyowohü yahoya, ‘Nindou ai ngîrî bret ranîfihî gedühi yangîrî nûngu, nga wanî,’ meho,” mehundo.

⁵ Raniyu asükai Satan ai Sisasimbo hîfi wafuambe nîmoamo serümündü hafu muᅅguambo moatükunî ngînîndî hîfandarandî engoro hîfi ranî hoarehî ranahambo nafuimefoendo.

⁶ Raniyu yare hoafiyundühi yahuya, “Ro sîhambo muᅅgu moatükunî ngînînd-ane asu ndürî adükarümbî moatükunî hîfi ranîhü engoro ra ndahanînimboyahî. Muᅅguambo moatükunî ranana wandî yangîr-ane, nga ranîmbo wambo ro nindou daboe saimboayahî ra moanî wandî hohoanîmonambo yangîrî ndeheamboayahî.

⁷ Se wambo yangîrî ngusüfo parowandîrühî hohoanîmoayafîndîrî ana, ro sîhambo muᅅgu moatükunî ra ndahanînimboyahî,” mehindowamboyu.

⁸ Asu Sisas ai simborî ahambo hoafiyundühi yahuya, “Godindî Bukambe yare hoafiyowohü yahoya, ‘Sîhafî Adükari God ranahambo yangîrî anîmbo ngusüfo pefihumbo ahambo hohoanîmoyondowohü ahandî ratüpurî yangîrî refemboane!’ meho,” mehundo.

⁹ Raniyu asükaiyu Satan ai Sisasimbo serümündü haya Serusarem ngoafîna hafu tüküfi Godindî worî-mayo ranî bogîmondî

wami nimoamo hamindi ngahi hiniŋgimariri. Raniyu asu ai ahambo hoafiyundühi yahuya, “Se Godiŋdi Nimor-ayafi ana, ndaniwaminiŋdi sihafihoi raguhoropiŋdafo piŋdafifi.

¹⁰ Buk Baiborambe yare hoafiyowohü yahoya, ‘God ai ahandi sünambeahindi nendambo hoafindüpurani

asu ai sihambo aboedindondünini hifandindüninimboemo.

¹¹ Ai sihambo ahamundi wara ra nandundani kodafi raniwami piŋdafühi

ngiri sihafi tiŋari ra nimoeinambo kaboad-eyanini!’ meho,”

Buk Song

91:11-12

mehundo.

¹² Nga asu Sisas ai simbori ahambo hoafiyundühi yahuya, “Buk Baiborambe yare hoafiyowohü yahoya, ‘Se ngiri Adükari sihafi God ranahambo rando hoeindiwori’ meho,” mehundo.

¹³ Satan ai ahandi refe hoeife hohoanimo hoafi ranambo Sisasimbo ngorü-süŋguriri hoeiriri ngorü-süŋguriri hoeiriri ra mbura awi süŋgunamboane yahuhaya ranihü ahambo rariri hiniŋgiriri haya ndamefiyu.

Sisas ai ahandi ratüpuru Gariri hifambe boatei piyu ratüpurimayu

(Matyu 4:12-17; Mak 1:14-15)

¹⁴ Raniyu asu Sisas ai Gariri hifambe hihirifi hu tüküfiyuwane Yifiafi Aboedindi nganiŋdani ranai ahandi fiambe mamarindo. Raniyo asu ai ranihü tüküfimboani hoafi ahambo ra muŋguambo hifi ranihü himborimayi.

15 Raniyu ai muṅguambo si aho ra Suda-yafe rotu wori ranambe aboedi hoafi yamundi-mareandüra asu nindou ranai ahambo aiana nindou aboed-ani masei.

Nasaretihündi ai Sisasindi hoafi himborimbo moei masei

(Matyu 13:53-58; Mak 6:1-6)

16 Raniyu asu Sisas ai Nasaret ṅgoafina ai nūṅgu adükarimayu ranihü mahu. Raniyu asu moani nimarimbo si tüküfeyoambe sapo koadürü refe arandi süngumbo ai Suda-yafe rotu worimayo ranambe mahüfu. Ai hüfu wori ranambe nūṅgumbo Godindi hoafi bukambe hoeireandühi wataporimbo-marandi.

17 Raniyomo Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi Aisaia ahandi-mayo buk ra masabudo. Raniyu ai buk momondi-fimbi-mayo ra fufurihai hoeire-andane hoafi ranambe mapenṅgo ranai yare hoafiyowohü yahoya,

18 ‘Yifiafi Adükarindi-mayo wandi fiambe amarondiri.

Aboedi hoafi nindou moaruwai ranaheimbo bokarhefendürimbo hündambo ai wandi mbirowami weri kafaoreandühi dibonimayundiri.

Ai wambo koamarihendiri ra ro aheimbo hoafi ra refe bokarhefehüya,

Nindou karabusambe nimboeimbi ana, karabusi ra hinṅgindihi hehi ṅgeimboyei.

Nindou didiyei ai himboari tiharindeihü ana, asu ai asükaü himboari birindihehi himboarindeimboyei.

Nindou moaruwai hamindi tinirifoayei

ai kikiŋe fufuri-hefeyoani aboedambo-ndahimboyei.

¹⁹ Asu sapa Adükari ai ahandi nendi ranaheimbo aboedi hohoani moayundüri ana, rani himbani si ra ndeara tüküfeihane yaho wataporimboyo wakifembohünda koamarihendi-r-anahi nda,' *Aisaia 61:1-2* meho.

²⁰ Raniyu asu ai nindou wori ra hifandandeimbi bogori ranahambo buki-mayo ra momonde mbura hihire sagado haya piyu mamaru. Raniyei asu munquambo nindou Suda-yafe rotu wori ranambe mamarei ranai moani ahambo sowanambo yangiri himboari mamnambo-marihori.

²¹ Ai hoafiyundürihi yahundüriya, "Bukambe ndani bidifiri hoafi ra haponda moani anihondü hondü tükümeŋeyo ra sapa se ranahambo wataporimbo-mayowa himboriyeimboanei," mehündüri.

²² Munquambo nindou ai ahambo nindou aboed-ani sei hoafiyehi ahandi yahamo hoafi aboedi tükümeŋeyo ranahambo ŋgusüfo afindi hohoani momaye. Raniyei asu ai rarihi hoafiyehi seiya, "Awi nindou ndanana Sosepindi nimor-ani, ŋga nimboe ai ndahurai hoafayu?" sei hoafimaye.

²³ Sisas ai aheimbo hoafiyundürihi yahuya, "Ro anihondümboanahi hoafayahi, ndani hoafi nda se wambo randihi hoafindeihini animboya, 'Dokta se sihafihorini anünini ra aboedindowandi,' mbisei. Ranimbo se wambo hohoani mondeihini animboya, 'Se

sapo ro hĩmborĩyefanĩ Kaperneam ŋgoafĩhũ ramarowandĩ nou asu haponda sihafĩ hĩfĩ hondũhĩ amboanĩ yarosĩ, 'mbĩseimboyei," mehu.

²⁴ Sisas ai asũkaiyu ranĩfĩhĩ türe haya hoafĩyuhĩ yahuya, "Ro anĩhondũmboanahĩ hoafehandürĩ, Godĩndĩ hoafĩ hoafĩyu-randeimbĩ ai ahandĩ ŋgoafĩ hondũhündĩ ranaheimbo hoafayu ana, ŋgĩrĩ ai ahandĩ hoafĩ ra hĩmborĩndei.

²⁵ Ro nda anĩhondũmboanahĩ hoafehandürĩ, Horombo Erasaisa nũŋguambe, Israer hĩfambe nĩmorehĩ bĩdĩfĩrĩ kai ra burĩmayei. Ranĩsimboanĩ ana ŋgĩmĩ hĩmbanĩyo hayambo asu 6 amoamoyo hoekoate-mayo. Ranĩyo asu hĩfĩ ranĩhũ muŋguambo wembo afĩndĩ tũkũmefeyo.

²⁶ Ramefeyoa God ai moai Erasaisambo Israer ŋgoafĩhũ nĩmorehĩ kai mamĩmbo-so amboanĩ koarĩheirĩ, ŋga wanĩ. Ŋga ai ahambo nĩmorehĩ kai mamĩ Saidon hĩfambe Sarefat ŋgoafĩhũ manĩŋgo ranahambo sowanamboyu koamarĩherũ.

²⁷ Ranĩsimboanĩ Godĩndĩ hoafĩ hoafĩyu-randeimbĩ Erasaisa ai Israer ŋgoafĩhũ nũŋguambe ana nĩndou afĩndĩ ranai muŋguambo masĩmeimbĩyei hehi afĩndĩ tĩŋĩrĩfo masahũmũndi. Ŋga Siriahündĩ nĩndou ahandĩ ndürĩ Neman ai yangĩrĩyo aboedĩmayo, ŋga Israer nĩndou-yopoanĩ," mehuamboyei.

²⁸ Asu nĩndou Suda-yafe rotu worĩ ranambe mamarei ranai ranĩ hoafĩ ra hĩmborĩyei hehi ŋgĩnĩndĩ hohoanĩmo ranai ahei ŋgusũfoambe tũkũmefeyondürĩ.

²⁹ Ranĩyei ai botĩyahindũhĩ nĩmboeimbo ŋgoafambehĩndĩ Sisasĩmbo kiahoo

hür+hor+im+indei wafuan+ nimoamo ahei ngoafi nanngoan+ mahahüsi. Ai ramar+hor+ ra ahambo ndr+ifan+ semündü safoefimbo sei hehimboyei.

³⁰ Nga asu Sisas ai nindou af+ndi+mayei ranahei mbusümo hu haya ahand+ nafi+süngu ndamefiyu.

*Sisas ai nindou mam+ndi+ fiambeah+ndi+ moaruwai nend+ hemafoareand+
(Mak 1:21-28)*

³¹ Raniyu Sisas ai Gariri hifambe Kaperneam ngoafi anango ran+nambo mahu. Ai hu ran+hü n+moreh+ nindoweni+ ranaheimbo moan+ n+mar+imbo si ran+simboan+ aboed+ hoafi yamund+marearü.

³² Munguambo nindou ranai ahand+ yamund+ife hoafi ra ai sapo ng+n+ndeimb+ nindou nahurai watapor+imbo-maranda h+imbor+yeihehi rana-hambo mahepünehindi.

³³⁻³⁴ Suda-yafe rotu wori+mayo ranambe nindou mam+ moaruwai nend+ ahand+ fiambe n+mar+indoweimb+yu haya mamaru. Raniyu ai puküna hei kar+hoei hoafi+yuh+ yahuya, “E! Sisas Nasaret+hünd+, se y+hoefombo nüngufemun+imbo safomboyafi+ nda mas+hüfa? Se ndan+hü tükümefoand+ nda y+hoefombo moaruwaimbo-femun+imbo safomboyafi+? Ro sihambo nda fi+r+hean+n+imboanah+. Seana God+ndi+ sürühoeimb+ hoafi+ hoafi+yaf+ randeimb+ nindou-anafi+!” mehoamboyu.

³⁵ Asu Sisas ai ng+n+ndi+ hoafi+yundowohü yahuya, “Se hoafi+ k+k+rand+fi+ hawa nindou ranahand+ fiambeah+ndi+ kos+foao!” mehundowamboyo. Raniyo asu nindou-mayu rana-hambo nindouyei wagabe wak+foarer+ siher+

haya nindou ranahambo moaruwaimbofi-koate fiambeahindi hifoai peyo haya ndamefeyo.

³⁶ Nindou ranai ranahambo hepünahi simbori hoafiyahindühi seiya, “Nine-moatükuni hoafi moani yahurai rana? Moani rani-poanimbo nginindi hamindi hoafinamboyo nindou ndanai moaruwai nendi ranahambo hoafi masagadowa asu ai nindou fiambeahindi akosifoendi!” masei.

³⁷ Raniyo asu Sisas ai rani-moatükuni ramareandi hoafi ranai rani hifi muŋgu ranambe tükumefeyoa himbori-marihümüdi.

*Sisas ai Pitandi yamongoamindambo
aboedimareandi
(Matyu 8:14-15; Mak 1:29-31)*

³⁸ Sisas ai ranihü Suda-yafe rotu wori ra hiniŋire haya Saimonindi worina mahu. Raniyo asu Saimonindi yamongoa-mindi ranai anğünimboyowohü hüfü afindi hamindi pare haya mamarowamboyo, asu nindou ranai Sisasimbo nimorehi ranahambohünda wataporimbo-marihori.

³⁹ Raniyu asu Sisas ai hu ahandi fikimi botifi nüngumbo hüfü afindi ranahambo nimorehi ra hiniŋiro hawa kosifoao yahuhaya hoafimayu. Raniyo hüfü afindi ranai ahambo hiniŋire haya makosifoenda, asu nimorehi ranai moani mamihari botife aheimbo sesi kanimareandüri.

*Sisas ai nindou afindi aboedimareandüri
(Matyu 8:16-17; Mak 1:32-34)*

⁴⁰ Hüfihamindi hürimindoani nimbambe nindou bidifiri ranai ahei ngunindi anğünim moaruwai hamindeimbi ranaheimbo

sahümündihündürî Sisas sowana mafandîhîndî. Sisas ai nindou anğün+mboyeimbî munğuanbo mamamî ranaheimbo aheiwamî warî nandeandürîhî munğuanbo dîdîboado-mareandürî.

⁴¹ Moaruwai nendî ranai nindou afîndî ranahei flambeahîndî kosîfoehîndühî hasîheiyehî seiya, “Seana Godîndî Nîmor-anafî!” masei. Sisas ai moaruwai nendî ranaheimbo hoafîkoate yafadühâmî tapîmbîyeia yahuhaya hoafîmayundürî sapo ai Kraisi-ani sei fîfirîmarîhorambo.

Sisas ai ngorü ngoafîni hoahoanğu wakîmareandî.

(Mak 1:35-39)

⁴² Siambe hondü Sisas ai ngoafî ra hîniñgire haya nindoukoate reandühî mahu. Ranîyei asu nindou ranai ahambo kokomarîhorî. Ai kokorîhorî hoeirîhorühîyei ahambo nğumbui sei hehi kîkîhîsafî-marîhorîmîndei.

⁴³ Nğa asu ai aheimbo hoafîyundürühî yahuya “God ai nğîniîndî hîfandarandî ranahambo aboedî hoafî ra bîdîfirî ngoafî ranîhü amboanî bokarîhefembo samboanahî. Sapo ro ranîmoatükunî refembo ranîmboyu God ai wambo koamarîhendîrî nda,” mehundürî.

⁴⁴ Ranîyu asu ai munğuanbo Suda-yafe rotu worî ranî hîfambe afeburo ranambe huhurandühî ranî hoafî ra bokamarîhendî.

5

Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbî nğîmî weanğurühî masepurümündu

(Matyu 4:18-22; Mak 1:16-20)

1 Mamimbo Sisas ai Genesaret kurihoe-mayo ranai gudikimî nûnguane, asu nindou afindî ranai ahandî fikimî Godindî hoafî hoafiyowanî himborimbo simborî ninendûryeihî burimayei.

2 Ranïyu ai hoeireanda bot yimbu ra hürüpündimo gudiani masihoupîri. Nindou kinî batûru-rundeimbî ranai bot ra raru sihoupîri houmbo andûri popoairundûhî manîngomo.

3 Ranïyu asu Sisas ai bot yimbu mençorafe ra ñgorû Saimonindî-mayo ranambe kefuai haya ahambo gudianipoedî akidou hoe safana ninendîfembohünda hoafîmayundo. Sisas ai bot ranambe nîmarumbo Godindî hoafî yamundîmarearû.

4 Wataporimbo ra kikamündûhî nûngumbo Saimonimbo hoafiyundûhî yahuya, “Bot ra asükai akidou hohoeanambo safî ninendo hafûhî animbo asu se sihafî ñgorû afindî yimbu ranî-babîdîmbo sihamundî andûri ra kinî wakemîndîmbohünda foandu gadîmo,” mehundo.

5 Saimon ai Sisasimbo simborî hoafiyundûhî yahuya, “Adükari ro nîmbî gebuai maho ra hûti-hütiyefîmboyefane moai akidou-amboanî wakîrihumîndefî. Nga asu se rawasafî ana, ro andûri nda himonî foandîhe gadîmboyahî,” mehundo.

6 Ai andûri ra foarine hanîfanîmbo kinî afindî safî andûrambe piyehî andûri ranai bîremîndî pimbo yangîrimayo.

7 Ranïyomo asu ai ahamundî bidîfirî wandafî mamî ñgorû botambe mamarîmo ranahamumbo warîkakîmemo yihoefombo

sini mo farahaumuni yahomombo. Raniyomo asu ai sifomo bot yimbu ra wambürühirupiri hafomombo bot ranai tükürini pirineandühi himoni tiporikofembo yangirimayo.

⁸ Saimon Pita ai rani-moatükuni ramefeyo ra hoeire haya Sisasindi hanjifoani yirü yimbu pusire nimarumbo hoafiyuhi yahuya, “Adükari, se andai ragu ngafi, nga wandi fikimi ni ngopoani. Nga roana moaruwai hohoanimo ya heimbi nindou-anahi!” mehundo.

⁹ Saimon aiyu asu nindou bidifiri aibabidimbo maningomo ranaiyomo munguambo kini afindi yahurai wakimaründümo ranimbo hoeirunda mayoa mahepünafundi.

¹⁰ Saimonindi ngorü afindi yimbu Sems Son Sebedindi nimori ai-amboani marine mahepünafineandi. Raniyu Sisas ai Saimonimbo hoafiyundühi yahuya, “Se yihimbo-ndamboyafi, hapondahündi ana sapo se kini afindi andürambeahi pirifimarandi yahurai animbo nindou-amboani se ndowandifi wambo sowana didimboyafi,” mehu.

¹¹ Raniyomo ai bot ra gudiani kiafu hürüpündimo sihaupiri houmbo munguambo moatükuni ra ranihü raru kokosifoaru sihoemo houmbo Sisasindi süngumefundi.

Sisas ai nindou mamí m+man+ho masimeimbi aboedimariri

(Matyu 8:1-4; Mak 1:40-45)

¹² Asu Sisas ai adükari ngoafihü nimarwane, rani ngoafihü nindou mamí m+man+ho masimeimbi tiri+fomboyuhü mamaru. Ai Sisasimbo hoeiriri haya ahandi fikimi

yimindoho yimbu pusire hifini mbiro türe nimarumbo hüti hoafirürühi yahuya, “Adükari, se refembo hohoanimondafühi ana, se wambo didiboado-ndowandira aboedindamboane!” mehundo.

¹³ Raniyu asu Sisas ai warifi sündirühi yahuya, “Ro refembo samboanahi, nga se aboedi tüküyafo,” mehundo. Raniyo asu nindou ranahambo masime ranai mamihar hoafi ningoambe hini ngimareri.

¹⁴ Raniyu asu Sisas ai nindou-mayu ranahambo hoafiyundühi yahuya, “Nindou amurambo hoafindamboya fi, nga se moani ngafi Godimbo sesi shai-randeimbi-mayu ranahambo animbo shafi fi ra nafuindafi. Ranimbo Mosesindi hoafi hoafimayo süngu Godimbo sesi shai-randeimbi ai shambohünda sesi mbisihendamboane. Ranimbo asu masime aboedayo ra nindou amuri ranai fifirimbirihindamboane,” mehundo.

¹⁵ Nga asu Sisas ai rani-moatükuni yare arandi hoafi ranai afindi hamindi yangori wakimareandi. Raniyei nimorehi nindowenih afindi ranai ahandi hoafi himbörimbo asu ahei fiambe angüni ra aboedifembohünda ahambo sowana masinei.

¹⁶ Nga afindiimbo Sisas ai nindou kikefoefekoate-reandühi Godimbo didibafifembo aimbo huhani.

*Sisas ai nindou mam yir war moaruwaimbü aboedimariri
(Matyu 9:1-8; Mak 2:1-12)*

¹⁷ Mamimbo Sisas ai nimorehi nindowenih ranaheimbo yamundeandürühi nimarwane, asu

ranihü Farisi nindou-yomo Suda-yafe ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi-yomo ranai mamarimo. Bidifiri ai munguambo ngoafi Gariri hifambe adaburo ranambeahindi, bidifiri ai Sudiahündi asu bidifiri Serusarem ngoafihündi raniyomo ranihü mamarimo. Raniyo asu nindouyei fiambe angüni moaruwai amarondüri ra aboedifembohünda Adükarindi nginindi ranai Sisasindi fiambe mamaro.

¹⁸ Nindou bidifiri ai nindou mamı yirıwari moaruwaimbü Sisasindi hanğıfoanı safesendıwamı nandu sowaründümo mahomo.

¹⁹ Asu nımorehi nindowenihı afındı ranai gümarıhi-ndamboemo ai ahambo semündü hıfombo nafi ra hoeifekoate-yomondühıyomo, asu ahambo worıwamı sowaründümo mahafomo. Raniyomo ai woteimı fıfahırihoemo mburu ranı nafi nindou-mayu ra safısendı-mayo ranı kameihı nindou-mayeı ranahei mbusümo Sisasindi wagabe masafoarüwuri.

²⁰ Sisas ai ahamundı anıhondümbofe hohoanimo ranahambo ndare hoeireapuranı mayoa, nindou-mayu ranahambo hoafıyundühı yahuya, “Wandafi, sıhafı moaruwai hohoanimo ranahambo amboawi samboanahı,” mehundo.

²¹ Suda-yafe ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi-yomo asu Farisi nindou-yomo ai ahamundıhoarı sımborı hoafındürü-yafundühı yahomoya, “Nindou nda nını nindouyu God nahurai hoafıyuhı ranınambo ahambo tırafoarırı ndana? God yangrı anımbı moaruwai hohoanimo ranahambo amboawi mbüsümbuisı!” mehomo.

22 Sisas ai ahamundi hohoanimo amaropuri ranahambo fifire haya ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Se ra nimoemo yahurai raru hohoanimoemo rana?

23 Ro hoafiyahühiya ‘Sihafi moaruwai hohoanimo ranahambo amboawi’ asahiyo asu ‘Botiyafo hawa hafi’ asahiyo, yimbu ra hoafimbo ro nginindeimb-anahi. Asu yimbu hoafi ra hoafimbo nahaniyo hiningrouayo asu nahaniyo tinumbayo? Yibobo ra ro hoafindahani anihondumbo tükündifemboe.

24 Se Nindou Hondü ro nginindi masahamindihi moaruwai hohoanimo amboawi yaho hoafimbohünda ranahambo sihamumbo nafuimbo ro nindou nda aboedindihinimboyahi,” mehu. Raniyu asu ai nindou yiriwari moaruwaimbü-mayu ranahambo hoafiyundühi yahuya, “Haponda ro sihambo hoafehanini, botiyafo sihafi safisendi ra sowandifi hawa ngoafinambo ngafi,” mehundo.

25 Hoafi ningoambe munguambo nindou-mayei ranahei wagabe botifi ahandi safisendi ra semündü haya Godimbo aboed hamind-ani yahuhü ngoafina mahu.

26 Raniyei asu munguambo nindou ranai munguna yahurai afindi hamindi mahepünehindi! Ai rani-moatükunimbo ngusüfo kibodiri-foarhindühi Godimbo aboed-ani seihüya, “Rani-poanimbo moatükun haponda hoeimarhundü,” masei.

Sisas ai Rifaimbo ahambo süngufimbo mborai

*mehundo**(Matyu 9:9-13; Mak 2:13-17)*

27 Rani-moatükunî ai refe hayamboyoane ranambe Sisas ai hu hoeirirane nindou mamî ahandî ndürî Rifai takis kaki semündü-randeimbî ai ahandî ratüpurî worambe mamaru. Sisas ai ahambo hoafiyundühî yahuya, “Se wandî süngu mborai,” mehundowamboyu.

28 Asu Rifai ai botîfi haya munquambo moatükunî yare kokosifoare haya Sisasîndî süngu ndamefiyu.

29 Raniyu asu Rifai ai ahandî worambe Sisasîmbo sesi afîndî sindîmarandî. Raniyomo asu nindou takis kaki sowandümo-rundeimbî-yomo asu nindou amurî raniyomo ai sesi ra ai-babîdîmbo nîmarîmo masowasümo.

30 Raniyomo Farisi bîdîfirî rani rotu-ambeahîndî-memo-yomo asu ahînümbî hohoanîmo yamundu-ndeimbî bîdîfirî-yomo ranai Sisasîndî süngururü-rundeimbî-memo ranahamumbo momorî hoafiyomopurühî düdurüpurühî yahomoya, “Se ra nîmboemo takis kaki sowandümo rundeimb-anemo asu nindou amurî moaruwai hohoanîmoyomo-rundeimb-anemo rani-babîdîmbo sesi sowasümo hoe sîmîndîmo arunda?” mehomopurî.

31 Sisas ai ahamumbo hîhîre hoafiyupurühî yahupuriya, “Nindou anğünîkoate ana, moai dokta sowana hei rîhündî, nga anğüneimb-anei hei arîhündî.

32 Ro tükümeheandî nda nindou aheihoarîmboya ro mbumundî nindou-aneî sei arîhündî ranaheimbo awi se moaruwai hohoanîmo hînîngîrîhindühî

aboedi hohoanimo yei sahehea tüküyaheambo yahipoani, nga wani. Nga ro moaruwai hohoanimo yeimbi nindou ai aboedi hohoanimo süngumbeyahindi sahehea tükümeheandane,” mehupuri.

Sisas ai sesi wehi ni ngombo hoafi yamundi mareandi

(Matyu 9:14-17; Mak 2:18-22)

³³ Raniyei asu nindou bidifiri ai Sisasimbo hoafiyehi seiya, “Nindou bidifiri Sonimbo süngururü-rundeimbi ana afindimbo sesi wehi ni ngomombo Godimbo yangiri didibafiyomondühanemo. Asu nindou Farisi-yomondi hohoanimo süngurundeimbi-ranai-amboani maru rani sünguru arundi, nga shambo süngurunini-rundeimbi aiana sesi sowasümo hoe simindimo rundühanemo?” maseiamboyu.

³⁴ Asu Sisas ai aheimbo hoafiyundürühi yahundürüya, “Asu se ra nindou mamai ainimorehi semindimbo yahuanani ranisimboani sesi afindi raraorihindühi ngunindi afandihindi ranaheimbo sesi wembopo ndahümündihündürü mamandiyo sapo nindou ainimorehi semindimbo mayu ranai ai-babidimbo niamduani? I, ra wani.

³⁵ Nga süngunambo ainimorehi semindimbo nindou ranahambo ndowarindümo gorügoanini ngomondani ranisimboani animbo ai sesi wehindeimbo yei,” mehu.

³⁶ Asükaiyu Sisas ai aheimbo ngorü kafeefe hoafi hoafiyundürühi yahundürüya, “Nindou mamai ai-amboani moai hoeari simborindambo

buramündi haya asu ḡḡisihari hoeari wamindafi ambe aninḡo ranifihĩ pare haya kakiyu randi, ḡḡa wani. Ai rawareandi ana, hoeari simbori-mayo ranai bundeandanĩ asu simbori hoeari ranai ḡḡiri wamindafi hoeari-mayo ranifihĩ simonḡori-ndamindo.

³⁷ Asu nindou ḡḡorü ai wain boboe simbori ra sapo wamindafi ninihondi hoeari hipiri wain keferandeimbi-mayo ranambe karareandi ana, simbori wain ranai wamindafi wain hipiri ra borindeandühi wain ranai hifini keboendühi wamindafi hipiri-mayo ra moaruwaindimboe.

³⁸ ḡḡa simbori wain boboe ranana sapo simbori ninihondi hoeari hipiri-mayo ranambe animbo kefemboane!

³⁹ Nindou ai wamindafi wain ra sümündi hayambo ana, ai ḡḡiri simbori simindimbo yifirindu. Ai hoafiyuhiya, ‘Wamindafi wain-ane aboedayo,’ mbüsümbui,” mehundüri.

6

Moani ḡḡoafimbo nimarĩ sihi Sisas ai wit nümbürambe mahu

(Matyu 12:1-8; Mak 2:23-28)

¹ Moani ḡḡoafimbo nimarimbo sihi Sisas ai wit nümbürambe mahu. Ranıyo asu ahambo süḡrurü-rundeimbi ai wit hihi ra warihü hüründümo mburu warĩ düdühüru hipiri ra horimarĩhoayowa safi yangiri masowasümo.

² Ranıyomo asu Farisi nindou bidifiri ai düduyafundühiya, “Se nimboe rani-moatükuni ra rawarundi rana? Yihoe fi ahinümbi hohoanimo ranai yahoya moani ḡḡoafimbo nimarimbo sihi

rani-moatükuni refepoani meho,” mehomondamboyu.

³ Asu simbori Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Awi se moai bukambe hoeirundiyo sapo Defit ai ahandi nendi bidifiri-babidimbo wembomboyuhü ramareandi hoafi rana?”

⁴ Sapo ai Godindi worambe kefuai hüfu Godimbo sihefeimbihündi bret mengoro ra semündü sesühi asu ahandi nendi bidifiri-memorannahumbo amboani masagapuri. Yihoeft ahinümbi hohoanimo süngu amboani nindou amuri ai ngiri refimbihündi bret ra dagüdi, nga moani Godimbo sesi sihou-rundeimbi yangiri animbo bret ra dowadumboemo,” mehupuri.

⁵ Asu Sisas ai hoafi moendireandühi hoafiyuhi yahuya, “Nindou Hondü ranai ana moani ngoafimbo nimarimbo sihi ra ai nimindani,” mehu.

*Sisas nindou war moaruwaimbü aboedimariri
(Matyu 12:9-14; Mak 3:1-6)*

⁶ Ngorü moani ngoafimbo nimar sihi Sisas ai Suda-yafe rotu worambe kefuai hüfu nimorehi nindowenihimbo yamundi-mareandüri. Ranühi nindou mam warihondü war ahandi ranai moangorifoareri haya mamaru.

⁷ Suda-yomondi ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi bidifiriyomo asu Farisi nindou-yomo ai nini nafsüngundihuri Sisasimbo papi-hoafindihuri yahomo houmbo mamarimo. Raniyomo ai moani ahambo himboarinambo yangiri hifandirürühi mamarimo Sisas ai moani ngoafimbo

nimarimbo si ranihü nindou aboedireandihüpo yahomo houmbo.

⁸ Asu Sisas ai ahamundi hohoanimo ra fihirehayambo-wambo nindou-mayu ranahambo hoafiyundowohü yahuya, “Botiyafo hawa ndühi wagabe sühüfi,” mehundo. Raniyu asu nindou-mayu ranai botifi hüfu wagabe manüngu.

⁹ Ramefi-yuwamboyu Sisas ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Ro sihamumbo düduweheandi: ninimoatükunimboyo sihefi ahinümbi hohoanimo ranai yowan moani nimarimbo sihi refepoani mehoa? Farihefemboyu asu moaruwaimbo-femboyu? Nindou mamindi yangiri ningombo ra didiboado-femboyu asu yembüfemboyu?” mehu.

¹⁰ Ai ahamumbo munguambo türapurani mayowamboyu asu nindou-mayu ranahambo hoafiyundowohü yahuya, “Sihafi wara ra ngurihoefti,” mehundo. Ai rani-süngumareanda, asu ahandi wara ranai asükaiyo aboedimayo.

¹¹ Asu nindou-memo ranai ngusüfoambe moaruwairapurühi Sisasimbo nüngundihuri yahomo houmbo ahamundihorari watarim bomarundi.

*Sisas ai ahandi hoafi semindi horambo nindou
12 masepurimüdu*

(Matyu 10:1-4; Mak 3:13-19)

¹² Mami rani-simboani Sisas ai hifi wafuana Godimbo didibafifembo mahafu. Ai nimbokoani Godimbo didibafiyo hombo sürüfoefembohünda.

¹³ Ranayo asu simayoambo ai ahambo süngrurü-rundeimbi-memo ranahamumbo

mborai yahupuri hür+hepuri haya asu 12 nindou sepur+mündühi ahamundi ndüri hoafi sowandümo homo-rundeimb-anemo yahu kamafoareapuri.

¹⁴ Saimon+mboyu Pitamboyu-randeimbi-mayu, asu ahandi akidi Andruyu, Sems, Son, Firip, Bartoromyu,

¹⁵ Matyu, Tomas, Sems Arfiusindi nimori, asu Saimon Serotihündi raniyomo.*

¹⁶ Sudas Semsindi nimori asu Sudas Iskar-iot, sapo Sisasimbo hürütümbi nendi-yomondi war+hürireimbi-mayu raniyu.

*Sisas ai anğünümboyeimbi aboedimareandüri
(Matyu 4:24-25; Mak 3:7-12)*

¹⁷ Sisas ai hifi wafu wam+nindi ahandi hoafi sowandümo homo-rundeimbi-memo rani-babidi hanimo houmboemo asu nindou bidifiri afindi ahambo sünggurü-rundeimbi rani-babidi ndümündühi manıngomo. Raniyei nindou afindi ra Sudia hifi+hündi, Serusaremihündi, Tair asu Saidoni-yafe hifi+hü siriwara gudikimı ngoafi adaburo ranihündambo ai-amboani ranihü burimayei.

¹⁸ Asu ai ranihü tükümehindi ra ahandi hoafi himborıyo asu ahei anğünı ra aboedimbi-reandambo sei hehimboyei. Asu didıyei moaruwai nendi nımarındürimbo tıñırifo sahümündeimbi ai-amboani tükümehinda aboedimareandüri.

* **6:15:** Serot ai Suda-yafe amoaoyomondi hohoanımo yanğiri süngufembo hohoanımo-memo. Ai Israer Romı-yomondi gafman hoarehi nıngombo moei mehomı.

19 Munḡuambo nindou ranai ahambo sindi hori marihündi ra sapo ahandi fiambeahindi nginindi ranai kosi foendühi aheimbo aboedireiri marandamboyei. Raniyo Sisas ai munḡuambo nindou aboedimareandüri.

*Hihifi hihifi asu tinirifo tükündifemboe hoafi
(Matyu 5:1-12)*

20 Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbi-memo ranahamumbo himboari pareapuri nungumbo hoafiyupurühi yahuya,

“Se didemo napokoate-ayomo seana hihifi-hihifi-mbemondamboane,
nga haponda God nginindi hifandarandi ra sihamund-ane.

21 Se didemo haponda wembomboemo seana hihifi-hihifi-mbemondamboane,
nga seana bodoweimbi ni ngomboemo!

Se didemo haponda arani-aranemo seana hihifi-hihifi-mbemondamboane,
nga seana tikifinambo ni ngomboemo!

22 Didemo sihamumboya Nindou Hondumbo süngururü rundeimb-anemo mbiseihi asu rani süngumbo sihamumbo yiboarukorhipuri,
nginindi hoafiyahüpuri asu seana moaruwai-anemo sei hoafayei ana,
se hihifi-hihifindimo.

23 Rani-moatükuni ra rawefeyo ana, se horipi-horipi-ndimondühi hihifi-hihifindimo nimboe sapo sihamundi takini afindi sunambe begoripuri. Nimboe sapo ahei amoa mamä

amboani Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi ahamumbo rani-moatükuni ramarihindi.

²⁴ Se didiyei haponda napo afindeimbaye, seana hipoan+mboembou-anei!

Sapo seana hapo yangiri animbo tinirifokoate-fi handihi nimboeimboyei.

²⁵ Se didiyei haponda bodoweimbaye, seana hipoan+mboembou-anei!

nimboe seana sapo wembombondeimboyei!

Se didiyei haponda tikifi-hoafinambo amarei, seana hipoan+mbembou anei!

Nimboe sapo seana arani-aranindeimboyei!

²⁶ Nindou ai siheimbo haponda aboed-anei sei hoafiyei arihündi, seana hipoan+mboembou-anei!

Nimboe ahei amoao mami amboani Godindi hoafi tikai hoafiyomo-rundeimbi-memo ranahamumbo amboani yahurai rasei marihündane,” mehu.

Sihei hürütümbi ranaheimbo ngusüfo pandihindüri

(Matyu 5:38-48; 7:12a)

²⁷ Sisas ai hoafiyuhi yahuya, “Se didiyei wandi hoafi himboriyei arihündi siheimbo ro hoafayah: Nindou didiyei sihei hürütümbaye ranaheimbo se hipoambo-ndihindüri. Nindou didiyei siheimbo yiboaruko-arihindüri ranaheimbo se ngusüfo pandihindürühi hipoambo-ndihindüri.

²⁸ Nindou didiyei siheimbo hoafinambo moaruwaimbo-arihindüri ranaheimbo se God ai aboedi-aboedimbirea-ndüramboane mbisei.

Asu nindou didiyei siheimbo wudipoapofe-ndürikoate-ayei ranaheimbohünda se Godimbo didibafindei.

²⁹ Asu sihambo nindou ngorü ai mamikoaihoani harinduanisükai ngorü koaihoamboani hihirindowandaniranihiharimbiyuwamboane. Asu nindou ngorü ai sihafinjisiharihoeari ndemüduani ana, asükai sihafisiot ngorü-amboani mbisemüduwamboane.

³⁰ Nindou didiyei sihambo ninimoatükunimbo düdundahindaniranaheimbo munguambo dabadüri. Asu nindou ngorü ai sihafinini-moatükuninapo ndemüduanisükai hihirife semindimbo hoafipoani.

³¹ Asu se nindou bidiframbo ai wambo ranimoatükunirambirihindiasafira se aheimboranisüngundowandi.

³² Se nindou siheimbo hohoanimoeyerihündeimbi raninindoumbo yangiri se hohoanimoayei ana, ngiri ranisüngu siheimbo aboed-aneimbi sei. Nindou moaruwai hohoanimoeyerihündeimbi amboani nindoudidiyei aheimbo hohoanimoeyerihündeimbi aheimbo yangiri hohoanimorihündüririhündühanei!

³³ Asu se nindou siheimbo didiboado-rihindüririhündiranaheimbo yangiri se didiboado-rihindüriana, asu ngiri ranisüngu aheimbo aboed-aneimbi sei. Nindou moaruwai hohoanimoeyerihündeimbi amboaniranisüngurühi hündühanei!

³⁴ Asu se nindou didiyei ranaheimbo ninimoatükuninadahündürü mbundihumbo

h̄ih̄ir̄ind̄ihu ndahum̄indef̄i sei hehi hohoan̄imoyeīh̄i aheimbo yanḡir̄i sahündür̄i ar̄ihünd̄i ran̄imbo ŋḡir̄i s̄iheimbo aboed-anei mb̄isei. Nindou moaruwai hohoan̄imoyei-r̄ih̄ündeimb̄i amboan̄i nindou b̄id̄if̄ir̄i moaruwai hohoan̄imoyei-r̄ih̄ündeimb̄i ranaheimbo sahündür̄i r̄ih̄ündühanei, ra aheimbo masehind̄i nahurai h̄ih̄ir̄ife sem̄ind̄imbohünda!

³⁵ Yowan̄i, ŋga se nindou d̄id̄iyei s̄iheimbo hürütür̄i-hündür̄i-r̄ih̄ündeimb̄imbo h̄ipoambond̄ihindür̄i. Asükai n̄in̄i-moatükun̄i nindoumbo sai mbur̄imbo se yowan̄i b̄id̄if̄ir̄i moatükun̄i h̄ih̄ir̄ife sem̄ind̄imbo hohoan̄imoyopoañ. Ranan̄imbo se tak̄in̄i af̄ind̄i ndahümündi mbund̄ihü asu God N̄imoamo Ham̄ind̄i ranahand̄i n̄imor̄indamboyaf̄i. N̄imboe aiana nindou d̄id̄iyei h̄ih̄if̄iyo-rakoate asu moaruwai hohoan̄imoyei-r̄ih̄ündeimb̄i ranaheimbo aboed̄iyuhani.

³⁶ Se h̄ipoambondo ndand̄i s̄ihaf̄i ape ai-amboan̄i h̄ipoambore arand̄i nou.”

Nindou ŋgoründ̄i n̄iŋgo ra türüfoefeīh̄ü papi-hoaf̄ipoan̄i

(Matyu 7:1-5)

³⁷ “Se yowan̄i nindou ŋgoründ̄i n̄iŋgo ra türüfoefeīh̄i papi-hoaf̄ipoan̄i. Asu ranan̄imbo ŋḡir̄i God ai s̄ihēi n̄iŋgo ra türündandür̄ih̄i papi-hoaf̄indandür̄i. Se yowan̄i nindou ŋgoründ̄i n̄iŋgo ra ȳibobofeīh̄i moaruwai-ane yaho hoaf̄iyopoañ. Asu ranan̄imbo ŋḡir̄i God ai s̄ihaf̄i n̄iŋgo ra ȳibobondeandüh̄i moaruwai-ane mb̄üsü. Se nindou b̄id̄if̄ir̄iyei moaruwai hohoan̄imo ranahambo amboawi asēi-an̄imbo

God ai-amboani sihei moaruwai hohoanimo ranahambo amboawi mbüsümbui.

38 Se nindou bîdîfîrambo asahündürî anîmbo asu God ai siheimbo dagadürîmbui. Refe süngu ana se afîndî hamîndî anîmbo ndahümîndeimboyei. Sapo se anîhondümbö nindou farahehindî ranî simogodühi anîmbo sihei warambe babiboai pîtapîndîmboe. Se nîni simogodühiyo nindou bîdîfîrambo farîhehindî süngu-anîmbo God ai siheimbo ranî simogodühi randeandürîmbui,” mehu.

39 Asu Sisas ai ahamumbo kafoefe hoafi nda hoafîmepurî: “Nindou mamî himboatîharî ai ngîrî nindou ngorü himboatîharî-mayu ranahambo nderümündî haya nafî nafuindu ngu. Asu ai rawareandî ana, yîboboambo hoe apoarambe pîndamboyafanî.

40 Yamundîfe nîmori ai ahambo yamundîrî-randeimbi-mayu ahandî nîmoamoyupoanî, ngâ munguambo yamundîfe nîmori ahei yamundîfe ratüpurî ra mungundoanî ana, asu aheimbo yamundu-randeimbi-memo nahuraindeimboyei.

41 Asu se nîmboe nindou ngoründî himboarambe dödübudî akîdou afoeru ranahambo yangîrî himboapoyafühi asu sihafî himboarambeahî nîmoko bîdîfîrî afoero ranahambo hoeifekoate-a?

42 Nüngundo nindou ngorümbo hoafîndafühîya, ‘Wandafî, awi sihafî himboarambeahî dödübudî akîdou afoeru ra hündîhehinî samboanahî,’ mambîsafî sihafî himboarambeahî nîmoko bîdîfîrî afoero ra sihafîhoarî hoeifekoate-a? Seana yimbu yafambeimbi nindou-

anafi! Weaŋgurühi se boatei-animbo sihafî himboarambe nimoko bidifiri afoero ra hündühoefî mbundambo-animbo asu nindou ŋgoründî himboarambe düdübudi akîdou afoeru ra wudîpoapondo hoeindowandühi hündühoefîndo,” mehu.

*Nimî-ane asu ahandî hisî ranane
(Matyu 7:16-20; 12:33-35)*

⁴³ Sisas ai hoafi-yuhi yahuya, “Nimî mamî aboedî hamîndî ai ŋgîrî hisî moaruwaimbü niŋgo. Asükai nimî mamî moaruwai ai-amboani ŋgîrî hisî aboedeimbi niŋgo.

⁴⁴ Muŋguambo nimî ra ahandî hisayo ranî süŋgu-ane türüfoefehî awi ranî nimî-ane eho. Se ŋgîrî nimî hisî fik ra tihoari tihoareimbi nimî-fihîndî hüründandîfi, asu ŋgîrî yukui amuri nimî-fihîndî hüründandîfi.

⁴⁵ Nindou aboedî ai ahandî ŋgusüfoambe hohoanîmoambeahî aboedî moatükunî arühayo ranane bokarîhai arandî, ŋga asu nindou moaruwai ai ahandî ŋgusüfoambe hohoanîmoambeahî moaruwai moatükunî arühayo ranane bokarîhai arandî. Nimboe sapo nîne-moatükunîyo ŋgusüfoambe hohoanîmoambeahî amaro ranane asu yafambe ai weindahî hoafiyo arandî,” mehu.

*Nindou yimbu worîmborîni-rînandeimbi
(Matyu 7:24-27)*

⁴⁶ Sisas ai yahuya, “Asu se nimboe wambo ‘Adükari, Adükariyei ri-hündühi asu wandî hoafayahî ra süŋgufekoate-ayeia?

⁴⁷ Nindou düdi ai wambo sowahî tüküfi wandî hoafi himborîyu mburambo ranî süŋguareandî

anĩmbo asu ro ai nũngunahurai nindouayu ra sĩheimbo nafuindamboyahĩ?

⁴⁸ Aiana sapo nindou worĩmbombo yahuhaya hĩfambe ndihĩ ragu kakĩra hanũ mburambo kambohoanĩ nĩmoeiwamĩ mafemburĩfiyu nahurai-ani. Hoe ranai afĩndĩ hohoumboyohũ worĩ ranahambo hariyo randa moai fĩfĩmĩyo, nĩmboe sapo ai wudĩpoapore worĩmbora hayambowambo.

⁴⁹ Nga asu nindou dũdi wandĩ hoafĩ hĩmborĩyu mbura ranĩ sũngufekoate-ayu aiana sapo nindou worĩmbombo yahuhaya kambohoanĩ wudĩpoapofe feburĩfekoate-yuwanĩ asu hoe ranai hohoumboyohũ worĩ ranahambo hariyo randanĩ moanĩ mamĩharĩ bĩramĩndĩ pĩrĩmayo nahurai-ani. Asu bĩramĩndĩ pĩrĩmayo ra moanĩ afĩndĩ hamĩndĩ mamĩkarĩ pĩrĩmayo!” mehu.

7

*Sisas ai ami-yafe bogorĩndĩ ratũpurĩyurandeimbĩ dĩboadomarĩrĩ
(Matyu 8:5-13; Son 4:43-54)*

¹ Sisas ai nĩmorehĩ nindowenihĩ ranĩ hoafĩ ra hoafĩyundũrĩ mbura Kaperneamũhĩ hu tũkũmefiyu.

² Nindou mamĩ Romĩhũndĩ ami-yafe bogorĩ ranĩhũ manũngu. Ranĩyu ahandĩ ratũpurĩyurandeimbĩ ŋgusũfohũndĩ ranai anũgũnũmboyohũ yĩfĩmbo yangĩrĩmayu.

³ Ami-yafe bogorĩ ai Sisas ranĩhũ anũngu hoafĩ ra hĩmborĩyu haya ranĩyu ai Suda-yafe bogorĩ bĩdĩfĩrĩ koamarĩhepura ahambo hoafĩmbo

mahifomo. Rananimbo ahandi ratupuriyu-randeimbi ra aboedimbirir-amboane yahu haya.

⁴ Ai homo Sisas sowahi tukuyafu watharuruhi yahomoya, "Ai nindou aboed-ani, nga se ahambo fandiawori.

⁵ Nga ai Suda yihoeimbo ngusufohu pareamuni-randeimb-ani. Nga aiyu yihoei rotu wori ra worimbomandi," mehomondamboyu.

⁶ Raniyu Sisas ai rani-babidi hu worikimi tukufiyuan ami-yafe bogori ai ahandi ngunindi Sisasimbo hoafimbo koamari-hepura homo hoafiyomonduhi yahomoya, "Adukari, ambe se tiji-rifondamboyafi, nga ro nindou aboediyahi animbo wandi worambe madugufi, nga ro moai munguna wandi worina didifi sahehea hohoanimoayahi.

⁷ Ranimboanahi ro aboedi hamindi-yahanimbo sishambo sowana madidih. Nga moani se hoafi-yangiri hoafindafani wandi ratupuriyu-randeimbi ai aboedimbiyu-wamboane.

⁸ Nimboe ro-amboani nindou wandi nimoamo ndureimbi-memo ranahamundi hoarehanahi, nga asu ami-anemo wandi hoarehemo. Ngorumbo hoafindahuhi, 'Se hafi,' mbisahani ai hu randuhani. Asu ngorumbo hoafindahuhi 'Se sinifi,' mbisahani ai suni randuhani. Asu wandi ratupuriyu-randeimbimbo hoafindahandowohumbo, 'Rani-moatukuni raro,' sahani, ai rareanduhani," mehu.

⁹ Asu Sisas ai rani hoafi ra himboriyu haya nindou ranahambo afindi mahepunifiyu. Raniyu hihirifi nimorehi nindowenih afindi ranaheimbo hoafiyunduruh yahuya, "Ro sheimbo

hoafayahi. Ro moai anihondümbofe ndahurai ndühi hoerihandü, Israerihündi amboani, nga wani,” mehu.

¹⁰ Nga sapo nindou ami-yafe bogori ai koamarihepuri ranai homo worambe hoerüwurane asu aboedimayu.

Nimorehi kaindi nimori Sisas ai yifihündi botimariri

¹¹ Refe hayamboyoane, asu süngunambo ranambe nimai Sisas ai ngoafi mamihandü ndür Nen raninambo botifi mahafu. Ahambo süngururü-rundeimbiyomo asu nimorehi nindowenihifin dimaye raniyei ai mamihahüsi.

¹² Sisas ai ndeara ngoafi ginirifin naitambekimifin tüküfiyuane asu ngoafambe-ahindifin aranihofiyasimondifin ranai tüküme feyo. Yifin nimoko ranana sapo nimorehi kai-mayo ranahandifin nindowenihifin nimorifin moanifin mamihandinimayu ranaiyu. Ranio asu nimorehi nindowenihifin afindifin ranin ngoafihündifin ranai nimorehi ranibabidimbo mamarei.

¹³ Asu Adükari ai nimorehi ranahambo hoireanda mayoa asu ahambo ngusüfoambe afindifin hipoamboreandühifin hoafiyundühifin yahuya, “Se yowanifin aranindafindo-mboyafin,” mehundo.

¹⁴ Ranioyu Sisas ai hu yifin safisendimayo ra sündimareanda asu nindou yifin nimoko masowandümo-memo ranin nginnginru maningomo. Ranioyu Sisas ai hoafiyuhifin yahuya, “Nindou hoariffin ro sihambo hoafehaninifin se haponda botiyafo,” mehundo.

15 Raniyu asu yifiyumbi nindou-mayu ranai botifi nimarumbo wataporimayuamboyu asu Sisas ai nimori ra ahandi hondandi warihumariri.

16 Raniyo asu nimorehi nindowenihifi afindi ranai ngusüfo kikifoarhindühi Godimboya aiana aboed-ani sei hoafiyahündowohü seiya, “Ahandi hoafi hoafiyu-randeimbi adükari hamindi ai yihoe fi mbusümo tükumefiyu! Ai ahandi nendi ranaheimbo aboedambofendürimbo tükumefiyu-ane!” masei.

17 Sisas ai rani-moatükunifi rawareandi hoafi ranai munguambo Sudia hifi asu rani hifikimi adaburo ranambe yangori wakimareanda himborimayei.

Son hundürüra-randeimbi ai ahambo süngrurü-rundeimbi yimbu Sisas sowana koamarihepiri

(Matyu 11:2-19)

18 Sonimbo süngrurü-rundeimbi ai mungu moatükunifi tükumefeyo ra ahambo wataporimbomaruri.

19 Raniyu asu Son ai ahambo süngrurü-rundeimbi nindou yimbu mborai yahupiri hürühepiri haya Adükariimbo düdufimböhünda ahambo sowana koamarihepiri. Ahandi Adükariimbo düdufe hoafi ra yahuraiyo, ‘Nindou nda horombo ro tükündüfimbui masahi raniyafi, asu ngorü tükündüfimbui mbisefi hohu himbomandefiyo?’

20 Asu ai Sisasimbo-so tüküyafineandühi hoafiyafinadowohü safaniya, “Son hundürüra-randeimbi ai sihambo refe düdufeninimbo

yihoehimbo koamarihemuna masinehi. Se nindou tükündüfimbui mehuyafi, asu ŋgorü tükündüfimbui mbisefi hohu himbomandefiyo,” masafani.

21 Moani rani-simboani hamindi ranihü Sisas ai nimorehi nindowenihifi afindi fi moaruwaimbü, anjünümbi, moaruwai nendi nimarümbi ranaheimbo aboedreandüri asu himboatihari afindi ranaheimbo himboari birihendüranifi asukai himboariyei raro marihündi.

22 Sisas ai Sonimbo süngurini-rinandeimbi ranahafanimbo simbori hoafiyupirühi yahuya, “Se ŋgafani Sonimbo hoafindafani se nine-moatükunifi hoeirine himboriyafani marinandifi ra: Rani-moatükunifi ra sapo himboatihari ai asukai himboari birihehi himboariyei, tihari moaruwaimbi ai botiyahi hei, fi moaruwaimbü, mimanho masimeimbi ai aboedi popoatapofoarifi. Himbotühüfo ai asukai hoafi himboriyei, yifiyeimbi ai yangiri botiyahi asu aboedi hoafi ra nindou napokoate-yeimbi-mayei aheimbo wataporimboyo ramarandi ranahambo.

23 Nindou didiyei wambo anihondümborihindiri ai-ana hihifi-hihifimbeiyei-amboane!” mehu.

24 Sonimbo süngurine-rinandeimbi mefanifi ranai hafandane süngunambo Sisas ai Sonimbo nimorehi nindowenihifi-mayei ranaheimbo hoafiyundürühi yahuya: “Sapo se Son sowana nimiwohi furikoate-reandühi heihü ra se ninimoatükunimboyei tüküfeyoanifi hoeifembo sei hehi hohoanimomayei a? Awi se boabodari

emündü werinambo mboahuri-hendani ra hoeifemboyei mahei?

25 Nini-moatükunî hoeifemboyei se mahei rana? Awi nindou hoearî moanî ranî-poanîmbo aboedî hoearî yihuruyu haya nunguwanî hoeifemboyei mahei? Ra wanî. Nindou yahurai hoearî aboedî yihuru-rîhümündeimbî ana, adükarî bogorîndî worambe-ane nimboei arîhündî.

26 Se wambo ndühî yarîhi hoafîyahündîrî sapo se ninî-moatükunî hoeifemboyei mahei ra? Godîndî hoafî hoafîyu-randeimbî nindou ranahambo hoeifemboyei? Yinî ra anîhond-ane Godîndî hoafî hoafîyu-randeimbanisî, nga ro nda sîheimbo anîhondümbaanahî hoafayahandürî. Son aiana Godîndî hoafî hoafîyu-randeimbî nindou ranahambo ngasündireimb-ani.

27 Son ranahamboyo Godîndî Bukambe yare hoafîyowohü yahoya, ‘Ro nindou mamî wandî hoafî semîndî homböhünda koandîhehinanî, ai boatei se hokoate-yafambe ngumbui sîhafî nafî nafîrîhefemböhünda,’ meho,” mehu.

28 Sisas ai bîdîfirî hoafî pareandühî hoafîyuhî yahuya, “Son ana nindou moanî adükarî hamîndîyu haya asu ai nindou horombo manîngomo ahamumbo ngasündeapureimb-ani. Nga asu nindou düdi ai sapo God ngîninîndî hîfandarandî ranambeahîndî akîdou aiyu aiana Sonîmbo ngasündirümboani,” mehündürî.

29 Munguambo nindou ai Sonîndî hoafî hîmborîyei hehi asu takis kaki sowandümo-rundeimbî nindou-amboanî munguambo rarîhi

hoafiyeihî seiya, “Yîni, Godîndî hohoanîmo ranana anîhondü hondü mbumundane,” masei. Ranîyei asu süngunambo ai ahandî warîhü hundürümayeri.

³⁰ Nga Farisi nindou-yomo asu Suda-yomondî ahînümbî hohoanîmo yamundurundeimbi-yomo ranai ahamundîhoarî Godîndî hohoanîmo ra hîmborî-yowohü süngufembo moi mehomo. Ranîmboemo ai moai Sonîndî warîhü hundürüyomo.

³¹ Sisas ai hoafiyuhî yahuya, “Nîmorehî nindowenihî hapodanambe anîmboei ndanaheimbo ro nîni-moatükunîfihî sîmongorîndîhe hoeimandîheara? Nindou nda ai nüngunahurai nindouyei ndana?”

³² Nindou ndanai ana sapo nîmorî akîdîbou ngoafîhü nînouyeimbo nahurai-anei. Sapo ai nîmareimbo bodîmondî nîmoakîdîboumbo rarîhi hoafiyeihîya, ‘Ro sîheimbo fufunînambo fufunî-mehundürî, nga asu se moai botîyahi yirîwarî moporîyei! Ro sîheimbo wenğîsahoafînambo marîhundürî, nga asu se moai aranîhoafîrîhündî ranî ranîmayei!’ nahurai-anei.

³³ Son sapo nindou hundürüra-randeimbi-mayu ranana tüküfi sesî sesü, wain hoe sîmindî rakoate-mayua, asu se hoafîyehüya, ‘Ahandî flambe ana moaruwai nendî nîmarîmboane,’ masei!

³⁴ Asu Nindou Hondü ai tüküfi sesî sesü, hoe sümündî marandambo, asu se hoafiyeihîya, ‘Nindou ranahambo hoeirîhorî! Aiana sesî afîndî sesü asu ngînîndî wain hoe sümündî

arandi. Aiana nindou takis kaki sowandümo-rundeimb-anemo asu nindou moaruwai wosihoafori hohoani+moyomo-rundeimb-anemo ranahamundi ŋgunind-ani!' masei.

³⁵ Nga asu nindou didiyei Godindi-mayo fifirife ra anihond-ane sei sahümündimbi aiana rani fifirife ra anihondümbö nafuiyehanei," mehu.

Sisas ai Saimon Farisihündandi worambe mamaru

³⁶ Farisi nindou ai Sisasimbo sesimbohünda rodi bo dowadifi mehundo-wamboyu asu Sisas ai ahandi worambe hu farifi hafu mamaru.

³⁷ Rani ŋgoafihü nimorehi mamai ai nindowenihibi birabiribi hohoani+moyo-randeimbi maninŋo. Sisas ai Farisi nindoundi worambe sesi sesühi amaru hoafi ra himboriyo haya, asu ai arabasta nimoei kaki afindi fihisi semindümbi hipirambe fisinjarümbi moatükuni hipiribi tüküre semindi haya maho.

³⁸ Raniyo ai ho Sisasindi daboadanibi yirikimibi ninŋombo araniyowohü Sisasindi tinjari ra ahandi aranihimboaho-mayo ranambo popoaimarandi. Raniyo asu ai Sisasindi tinjari ra ahandi mbirinanibi ranambo ninjombirihoyoa yahohaya gedühai mbura wakikihirapirühibi fisinjarümbi moatükuni ra tinjari yimbumefanibi raniwamibi kamafoareandi.

³⁹ Asu Farisi nindou Sisasimbo mborai mehundo ranai rani-moatükuni ramareanda hoeire haya ahandi fimbo hoafiyuhibi yahuya, "Nindou nda anihondü Godindi hoafi hoafiyu-randeimbayu ana, ai nibe nimorehi ahambo sündareri nda fifirindeambui. Asu moaruwai

yahurai nindowenihi birabirümbi nimorehi aninjo ranahambo fifirindeambui,” mehu.

⁴⁰ Sisas ai simbori hoafiyundühi yahuya, “Saimon, ro sihambo hoafiyoninimbo hoafi moai siheheandi,” mehundowamboyu. Asu Saimon ai ahambo hoafiyundühi yahundoya, “Yini, Yamundo-randeimbi nindou se wambo ndühi hoafiyafindiri,” mehuamboyu.

⁴¹ Asu Sisas ai piyu haya hoafiyuhi yahuya, “Nindou yimbu nimbafani henamboyanani ai nindou ngoründi-mayo kaki simbori hihindihondehoamboehi safani hena masowandifani. Nindou ngorü ai sapo kaki sairandeimbimayu ranahandi-mayo 500 kaki hoari semüdu süngunambo simbori saimbohünda asu nindou ngorü-mayu ranai 50 kaki hoari semüdu süngunambo simbori saimbohünda.

⁴² Nindou yimbu ranai kaki masowandifani ra simbori hihirife saimbo kakikoatemeftandamboyu asu nindou ranai ambe mehupiri. Nindou yimbu ra didi ai nindoumayu ranahambo ngüsüfo afindi pamandira?” mehuamboyu.

⁴³ Asu Saimon ai simbori ahambo hoafiyundühi yahuya, “Ro rarihe hoanimoayahana, nindou sapo ahambo kaki adükari masagado ranai-animbo afindi hamindi ngüsüfo pandirümbui.” Ranuyu Sisas ai yahuya, “Yini, se anihondumboanafi hoafayafi,” mehu.

⁴⁴ Ranuyu asu ai nimorehi-mayo ranahambo sowana hihirifih Saimonimbo hoafiyundühi yahuya, “Se nimorehi ndanahambo moai hoeirowandiyo? Ro sihafi worambe

mafareheandi, nga asu se moai wambo hoe sawandiri wandi tɨŋari popoaimbohünda. Nga asu nimorehi ndanaiyo wandi tɨŋari ra ahandi aranɨhimboahonambo popoaira mbura ahandi mbiriɨnanɨnambo gedümarandiri.

⁴⁵ Seana moai wambo sowandifindiri worɨnɨrowandirühi wakikihirandiri, nga wani. Nga nimorehi ndanai ana ro sühühambe peyo haya wandi tɨŋari ra moai wakikihɨ hɨnɨŋɨreandi, nga wakikihɨ hoafɨna hohombo haponda tükefeyo.

⁴⁶ Se moai wambo mbiroambe kefembohünda orif nɨmi hɨsi boboe didiboadiro sɨhawandi, nga nimorehi aiyo wandi tɨŋari ra fisɨŋarümbü moatükunɨ ranambo kamareandiri.

⁴⁷ Ranimboanahi ro sɨhambo hoafehanɨni, nimorehi ndanai ahandi hohoanɨmo moaruwai afɨnd-ane, nga ranahambo God ai amboawi mehu. Nimboe sapo ai wambo ŋusüfo afɨndɨ pamareandiri. Nga asu nindou daboe ahambo moani akɨdou yangiri amboawi yahoweimbi nindou ana ai moani akɨdou yangiri ŋusüfo pareandirühani,” mehu.

⁴⁸ Ranɨyu asu Sisas ai nimorehi-mayo ranahambo hoafɨyundowohü yahuya, “Sɨhafi hohoanɨmo moaruwai ranana ro amboawi samboanahi,” mehundo.

⁴⁹ Ranɨyo asu nindou bidifiri sesi fondikimi mamarɨmo ranai ahamundi mbusümo hoafɨyomondühi yahomoya, “Nindou nda düdi moaruwai hohoanɨmo amboawi yahu aranda?” mehomo.

⁵⁰ Nga asu Sisas ai nimorehi-mayo ranahambo hoafɨyundühiya, “Sɨhafi anɨhondümbofe

hohoanimo ranamboyo sihafi moaruwai hohoanimo ranambeahindi aboedamboomar+heanini, nga se ngusüfo afurindo kundo hawa ngafi,” mehundo.

8

Nimorehi bidifiri ai Sisas-babidimbo mahei

¹ Ranümbi ra kikefoendane, asu süngunambo Sisas ai adükari ngoafi asu akidou ngoafi ranambe huhü God nginindi hifandarandi ranahambo wataporimbo-marandi. Sisasimbo süngururü-rundeimbi 12 ai Sisasindi süngu mahomo.

²⁻³ Ranıyei asu nimorehi bidifiri didıyei moaruwai nendi nımarındüreimbi asu angünı moaruwaimbü Sisas ai aboedımarearü amboanı ahandı süngu mahei. Nimorehi-mayeı ranai ana Maria Makdarahündı, sapo Sisas ai moaruwai nendi 7 ahandı fiambeahındı raguanambo-reandeimbi-mayo ranayo, Soana, Kusandı nimorehi, nındou ranai Herodındı worı hıfanda randeimbi-mayu ahandı nimorehiyo, Susana asu nimorehi bidifiri sapo ahei kakınambo Sisas asu ahandı hoafi sowandümo homo-rundeimbi farıhehipuri-rıhündeimbi-mayeı amboanı aı-babıdı mahei.

Nındou sesı ahurı nümbürambe bubumafaore-andı kafoefe hoafi

(Matyu 13:1-9; Mak 4:1-9)

⁴ Nındou afındı ranai ngorü ngoafıhündı ngorü ngoafıhündı kıkırıhefekoate Sisas sowana nümbünı tümarıhında, ndanı kafoefe hoafi hoafıyundürühı yahuya,

5 “Nindou mamɪ ai sesɪ ahurɪ semündü hu bubufoareandane, asu bɪdɪfɪrɪ nafɪkɪmɪ pütapɪmayo. Nindou ai hahabodeihü pütapɪyeiane, asu ndu ai nɪmoamonɪndɪ pühɪyei masahüsi.

6 Bɪdɪfɪrɪ ahurɪ ranai nɪmoei boatɪfowamɪ pütapɪyo mbura tüküfehündamboyo asu yapat-aparɪmayo hɪfɪ ranai hoe puiarɪ-koate nɪɲondɪ hamɪndɪwambo.

7 Asu bɪdɪfɪrɪ ai wohɪ tɪhoarɪ tɪhoarümbɪ nɪnouyoambe pütapɪyo mbura ranɪ dɪbore tüküfɪhɪyo asu wohɪ ranambo gabudɪ-mafoareandɪ.

8 Nga asu bɪdɪfɪrɪ ahurɪ ranai hɪfɪ aboedambe pütapɪyo haya tütükɪyowohüyo 100, 100-mbore hɪsɪmayo.” Sisas ai ranɪ hoafɪ ra moendɪfembo yahumbo hoafɪyuhɪ yahuya, “Nindou düdi ai hɪmboambeimbɪ-nduhü ana, hoafɪ ra hɪmborɪmbiyu-wamboane,” mehu.

9-10 Ranɪyomo ahambo sünggrurü-rundeimbɪ ai ranɪ hoafɪ ranahandɪ nɪmɪndɪ ranahambo düdumefundo-wambo hoafɪyupurühɪ yahuya, “Sɪhamumbo ana God ɲgɪnɪndɪ hɪfandarandɪ dɪbohɪndɪ hoafɪ ra masayopurane, nga nindou amurɪ ranaheimbo ana kafoefe hoafɪnamboane hoafayondürɪ. Rananɪmbo ai hɪmboarɪ-ndeimboyei, nga ɲgɪrɪ hoeindɪhindɪ asu hɪmborɪ-ndeimboyei, nga ɲgɪrɪ fɪfɪrɪndɪhindɪ.”

Sesɪ ahurɪmbo kafoefe hoafɪ ranahandɪ nɪmɪndɪ hoafɪ

(Matyu 13:18-23; Mak 4:13-20)

11 “Kafoefe hoafɪ ranahandɪ nɪmɪndɪ ra ndahurai-ane. Sesɪ ahurɪ ra Godɪndɪ hoaf-ane.

12 Sapo sesi ahuri nafini pütapimboyowohü pütapimayo ranana nindou didiyei hoafi himboriyeihaneisi, nga asu Satan ai ahei ngusüfoambeahindi semündü pireandühani. Sapo Satan ranai aheimboya anihondumbo-ndihi hehi aboedambo-ndahimboyei yahuhaya.

13 Sesi ahuri sapo nimoei boatifowamipimayo ranana nindou didiyei hoafi ranahambo himboriyei hehi sahümündihihihifi-hihifiyeihaneisi, nga ahei ngusüfoambe hoafi ra moai kikimifoare nimarondüri. Ai hoafi ranahambo anihondumbo-rhindühaneisi, nga asu nine-moatükuni aheimbo refe hoeifendürimbo tüküfeyoambe ai peyeihanei.

14 Sesi ahuri wohi tihoi tihoiarümbi mbusümo pütapimayo ranana, sapo nindou didiyei ai hoafi ra himboriyeihaneisi, nga asu afindi hohoanimo, kaki napo sihefe hohoanimo, hifi ndanihündambo hihifi-hihifi hohoanimo ranai gabudi-foareandürani asu ai aboedi hisikoate-aye nahurai-ane.

15 Sesi ahuri hifi aboedambe pimayo ranana, sapo nindou didiyei ai hoafi ra himboriyei hehi ngusüfoambe kikihi-safimarihümündi-anei. Ai ahei hohoanimoambe didiboadorihoeimbi hamindi hondü nimarindürimboyo asu ai hisi aboedi tükümeferandüri.”

*Nindou ai moai si wambüri hoarehi dibonapiferandi
(Mak 4:21-25)*

16 “Nindou mamai ai moai ram hai ra yimunde mbura wambürinambo gabude, asu fondi hoarehi ninde randi, nga wani. Sapo aiana

yimunde mbunda ram hai nindi+ferambo fondi-mayo ran+wam+ nimoamo animbo nindeandan+ nindou didiyei worambe keboehindühi hoeind+himboyei.

¹⁷ N+ne-moatükun+ d+bo menjoro ranai ana weindah+ moanambühi tükünd+femboe. N+ne-moatükun+ nindou ai gabud+hi mas+hehind+ ranai ana weindah+ hai sih+ tükünd+feyoan+ hoeind+himboyei.

¹⁸ Awi se h+bad+hümbö, h+mbö yang+r+ künd+hi n+mandei. Nindou düdi hohoan+mo ra ndore f+f+rareand+ ana, God ai adükari ndagadombui. Nga nindou düdi ndofe f+f+r+fekoate-ayu ana, n+ne ak+idou f+f+r+mareand+ amboan+ God ai raguanambo-ndeambui,” mehu.

*Sisas+nd+ hond+ asu akohoand+
(Matyu 12:46-50; Mak 3:31-35)*

¹⁹ Sisas+nd+ hond+yo asu ahand+ ak+id+ mam+yomo ranai Sisas+mbö hoefimbo tükümehind+, nga ai n+morehi nindowenih+ af+nd+ ran+ mbusümowambo moai ahand+ fik+m+ papühüyahind+.

²⁰ Ran+yei nindou b+id+f+r+ ai Sisas+mbö hoaf+yahündowohü sahündoya, “S+hafi me-ane asu amond+ mam-anemo ai weindan+ an+imboei s+hambo hoefen+n+mbö seimbo,” maseiamboyu.

²¹ Asu Sisas ai nindou ranaheimbo munjumbo yare hoaf+yundürühi yahuya, “Nindou didiyei ai God+nd+ hoaf+ h+mbor+yei mbur+hü sünguar+hind+ ranai-anei wand+ me asu akohoandayomo,” mehu.

*Sisas ai hoafi mayua weri afurimareandi
(Matyu 8:23-27; Mak 4:35-41)*

²² Mamimbo Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimb+ bab+d+imbo botambe fareafundühi hoafiyupurühi yahuya, “Awi s+hi+r+ kur+hoe ran+ goesürün+ band+hehu ŋgefo,” yahupur+ haya mahomo.

²³ Ai botambe homondühi-yomo asu Sisas ai yapombofi meŋguru. Raniyo asu ŋg+n+ndi ham+ndi hoewer+ ranai kur+hoe-mayo ranambe tüküfehüyo, hoe botambe tüküfehü asu ai ndeara hi+moni+ han+imbo yang+ri+memo.

²⁴ Raniyomo asu ahambo süngrurü-rundeimb+ ai Sisas sowana homo yang+ri+rüwuri hoafiyomo-ndowohü yahomoya, “Adükari! Adükari! S+hi+r+ ndeara yi+imbo yang+rayefi,” mehomondamboyu. Asu Sisas ai bot+fi hoewer+mayo ranahambo awi-awimefiyu-wamboyo afureandühiyo asu hoe ranai afure mafoero.

²⁵ Raniyu Sisas ai ahamumbo yare hoafiyupurühi yahuya, “Asu sihamundi an+hondümbofe ra nünghuia?” mehupuramboemo. Asu ai hepünafu yi+imbo si+reapurühi simbor+ hoafiyafundühi yahomoya, “Nindou nda düdi rana? Ai moan+ hoewer+ ranahambo awi-awimefiyuwa ahand+ hoafi hi+mbor+yowohü afurimareandi,” mehomo.

*Sisas ai nindou mam+ndi fiambeah+ndi
moaruwai nendi hemafoareandi
(Matyu 8:28-34; Mak 5:1-20)*

26 Sisas ai ahambo sünggrurü-rundeimbi babidiimbo Gerasa-yafe hifinambo Gariri hoe gogoasürüni homo tüküme fundi.

27 Tüküyafu mburu botambeahindi kusifoendane nindou mamani ranin ngoafihündi moaruwai nendi nimarindoweimbi ranai ahambo sowanambo mahu. Aiana horombo hondü piyu haya moai hoeari güdeandi, nga moani yare safoeyapo manüngu-ane. Ai ngoafihü ningokoate yifi sihehi rihundeimbi honguambeyu nüngu marandi.

28 Nindou ranai Sisasimbo hoeirirühi puküna heiyuhü yirikimi piyu nimarumbo hoafiyuhi yahuya, “Sisas, God Nimoamo Hamindi Hondündi nimori, se wambo nüngufendirimbo safomboyafa? Ro sihambo hüti hoafarihanini se yowani wambo tinjirifo ndawandirimboyafi,” mehundo.

29 Nindou ranai yare hoafimayu ra sapo Sisas ai moaruwai nendi ranahambo hoafimayundoa kosifoendühüyo. Afindimbo moaruwai nendi ranai kikihirimindi nimarواني asu muñguambo nindou ranai himboari safühirurühi seninambo hüputüpu-rihawurani ai rani-moatükuni ra gurihai haya moaruwai nendi ranai fare serimindi haya nimi wohi furikoate-yowani ho-marandi.

30 Sisas ai ahambo düdufihü yahundoya, “Ndürü sihafü ninea?” mehundowamboyu. Asu ai simbori hoafiyundühü yahuya, “Wandi ndürü ana Awai nindou-ane.” Ai yare hoafimayu ra sapo moaruwai nendi afindi ranai ahandi fiambe mamarei ranimboyu.

31 Moaruwai nendi-mayei ranai Sisasimbo hūti hoafiyahündowohū seiya, “Se yihoe fombo nimbī nīmarūmbī hīfambe ranambe koandīhawamunīmboyafī,” masahūndo.

32 Ranīyo asu moatei afīndī ranai hīrīpīnīnī hīmborīhūdūhī burīmayeri-amboyo moaruwai nendi ranai Sisasimbo moatei ranahei fiambe koarīhefendūrīmbo hūti-hūtimarīhora koamarīhendūrī.

33 Ranīyei nīndoundī fiambeahīndī kosīfoehi hehi moateiyei fīambeyahīndūhī asu moatei ranai hīrīpīnīnī pīpīnambo hanei kurīhoeambe pīyei hoe karīhūsi hehi yīfīsafīmayei.

34 Nīndou moatei hīfandīmarundī ranai hoeirunda mayoa, pīpīyomo homo ranī ŋgoafīhū asu nūmbūrambe ratūpurīyeihī burīmayeri ranaheimbo hoafīhūmarundūrī.

35 Nīndou ranai nīnī-moatūkunīyo tūkūmefeyo sei hehi hoeifembo Sisasimbo-so tūkūmehīndī. Ranīyo tūkūyahī hoeirīhindane, nīndou moaruwai nendi nīmarī haya kosīfoendeimbīmayu ranai ahandī yirī kīmī hoearī yihuruyu mbura hohoanīmo aboedī koadūrū hohoanīmoyu arandī sūngu mamaruwa hoeirīhorūhī yīhīmbo sīsīrīmehīndī.

36 Nīndou hoeifembo mahūsi ranai Sisas nīndou aboedī-marirī ra hoeirīhī hehi nīndou bīdīfīrambo wataporīmbo-marīhūdī.

37 Ranīyei asu muṅguambo nīndou Gerasa hīfīhūdī ranai yīhīmboyeihī Sisasimbo ragu ṅgafī maseia asu botambe farīfī haya ndamefīyu.

38-39 Ranīyu asu nīndou moaruwai nendi nīmarī haya kosīfoendeimbīmayu ranai Sisasimbo hūti hoafīrūrūhī yahuya, “Wambo

se yini safanimbo se-dibo didi,” mehundo-wamboyu. Asu ai ahambo koariheirühi yahuya, “Se ngoafina ngafi nini-moatükuniyo God ai sihambo ramareanini ra nindou bidifirambo wataporimbo-ndandi,” mehundo. Ranıyu asu hu nıne-moatükuni Sisas ai ahambo ramariri ranahambo ranı ngoafihündi-mayei ranaheimbo wataporimbo-marandüri.

Sisas ai bogorındi nımorehi nımorı yifihündi botıre asu nımorehi anğünümbi ai Ahandı hoeari sündımareandı

(Matyu 9:18-26; Mak 5:21-43)

⁴⁰ Sisas ai asükai Gariri ngorü-goanini hu tüküme fiyu-wamboyei nımorehi nindouwenihi ranai ahambo hihifi-hihifimayei, sapo himbomayei hei ranımbowambo.

⁴¹ Ranühi asu nindou mamı ahandı ndürı Sairus ranı ngoafihü rotu worı hıfandırandeımbı ai Sisasındı yirikimı tüküfi piyu nımarumbo wandı worına düğüfi yahu haya hüti-hoafımarüri.

⁴² Ai sapo ahandı nımorehi nımorı 12 himbanı mamı yangırıyo haya yıfambo-mayowamboyu ramefiyu. Sisas ai Sairusındı worına hüfuane, asu nindou afındı ranai anğoaŋgo-marıhorı hei.

⁴³ Ahei mbusümo nımorehi mamı 12 himbanımbı amoamo watıkoafımbıyo mara ho ranai manıŋgo. Ai ahandı anğünı ra aboedıfemböhünda doktambo hoefepurımbı kakaı afındı sai marandı, nğa asu nindou didı ai-amboanı moai aboedıreandı.

⁴⁴ Nımorehi ranai Sisasındı daboadanı ho nıngombo hoearı himborı-mayo ranıfihı

masündeandamboyo asu ahandi hori ranai moani rani-simboani hamindi kiki-marichoayo.

⁴⁵ Raniyu asu Sisas ai düdufihî yahuya, “Düdi wandi hoeari masündeanda?” mehuamboyo. Asu munguambo nindou ranai wan+wan+yeihî didimomayei-amboyo asu Pita ai hoafiyuhî yahuya, “Adükari, nindou afindi ranai sîhafî fikimî wakire yanggorimbo simbori koarürimayei,” mehundredamboyo.

⁴⁶ Asu Sisas ai hoafiyuhî yahuya, “Nindou ngörü ai wambo masündeandira wandi flambeahindi nginindi ranai makosifoendi ranimboanahî,” mehuamboyo.

⁴⁷ Asu nimorehî ranai wambo fifirîhî-ndirimboanei, nga ro ngiri dibo nimboahî yahohaya, hîhamindari kameihî ho Sisasindi yirikimî piyo mamaro. Raniyo ai munguambo nindouyei himboahü wataporimbo-marandi nimboe masünderi asu nününgureamboyo rani-simboani hamindi aboedimayo ranahambo.

⁴⁸ Sisas ai nimorehî ranahambo yahundoya, “Nimori akidou, sîhafî anihondümbofe ranai sîhambo aboedimareanini, nga se ngusüfoambe afurindo kundo hawa ngafi,” mehu.

⁴⁹ Ai wataporimbo-randühi nünquambe, nindou mamî ai hifandira-randeimbîndi worambeahîndi tüküfi hu hoafiyuhî yahuya, “Sîhafî nimori ana yifimayo, nga se yamunde-randeimbîmayu ranahambo tîngirifo dabadomboyafi,” mehuamboyo.

⁵⁰ Sisas ai rani hoafi ra himboriyu haya, Sairusimbo hoafiyunduhü yahuya, “Se

yihimbondamboyaŋi, ŋga anihondümbondowandanŋi animbo sihaŋi nimoriŋi ra aboediŋdimboe,” mehundo.

⁵¹ Ai nimorehi-mayo ranahandiŋi afindandiŋi worambe hu tüküfi haya moai nindou amuriŋi semündündürŋi worambe kefuendiŋi, ŋga Pita, Son, Sems asu nimoriŋiŋi hondafiŋiŋi aheimbo yangiriyo süngurearü haya mahüfu.

⁵² Nindou afindiŋi ranihü mamarei ranai nimoriŋi ranahambo hohoanimoyeihiŋi aranihoafi-marihündamboyu Sisas ai yahuya, “Ai ana yifiyombo-yopoaniŋi, ŋga ŋgiriŋi aranihoafiŋiŋi hündä,” mehuamboyei.

⁵³ Nindou ranai nimoriŋi yifiimayo ra fifiriŋiŋiŋi, raniamboyu Sisasimbo tikifinambo-rŋi horühiŋi tirifoefe hoafimayahündo.

⁵⁴ Ŋga ai nimori-mayo ranahandiŋi warihü kikihamündü hoafiyundowohü yahundoya, “Nimoriŋi akidou, se botiyafo,” mehundo.

⁵⁵ Asu ahandiŋi yifiŋiŋiŋi ranai hihiriŋiŋiŋi ho fiambe farifehüyo asukai botimefeyo. Raniyo Sisas ai nimoriŋi ranahambo sesi sahündo yahu haya hoafimayundürŋi.

⁵⁶ Asu hondafiŋiŋi ai hoeiriŋeanda mayoa mahepünafi-neandamboyu Sisas ai rani-moatükünŋi tükümeŋefeyo ranahambo “Nindou ŋgorümbo yowaniŋi hoafiŋiŋiŋi,” mehu.

9

Sisas ai ahambo süngurü-rundeimbimbo koamarihepuri

(Matyu 10:5-15; Mak 6:7-13)

¹ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi 12 ranahamumbo mborai yahupuri hürühepuri haya moaruwai nendi asu munḡuambo aḡüni aboediferambo ḡḡiniḡndi adükarı masagapurı.

² Raniyu God ḡḡiniḡndi hıfandarandi ranahambo wataporımboyo asu aḡüni aboediferambohünda koamarıhepuri.

³ Ai ahamumbo yare hoafiypurühi yahuya, “Sihamundi hoahoḡḡo ranambe se yowani nımınımi, arü, sesi, kaki, asu hoearı yimbu-ane ra ndowandümoemo.

⁴ Se nını-worambeyo afareafundi ra moanı se ranı worambe yaḡḡiri nımandımo mbundu botındafu ḡgomo.

⁵ Nahi homondanı nındou ai sihamumbo worınıfepurıkoate-ndeianı ana, asu se ḡḡoafi ra hınıḡḡındu houmbo ḡḡomondühi yiriḡḡındi hıfi hasüfi ra kükıboadu houmbo ḡḡomo ranaheimbo God ai moaruwaimbo-mbıreandürı yaho refe nafuiyo-ndürımböhünda,” mehupuri.

⁶ Raniyomo asu ahambo süngururü-rundeimbi ai ranıhü hınıḡḡıru houmbo homo munḡuambo ḡḡoafi ranambe Godındi hoafi ra wataporımborundühi nındou aḡḡünımbıyeımbımbı aboedırundürı marundı.

*Herot ai afındı hohoanımomayu
(Matyu 14:1-12; Mak 6:14-16)*

⁷ Gariri-yafe adükarı bogori Herot ai munḡuambo moatükunı tükümeḡeyo ranahambo hoafi ra hımborıyu haya, afındı hohoanımomayu. Ai yare hohoanımomayu ra, nındou bıdıḡiri ai rarıhi hoafiyeihı seiya, Son

hundürüra-randeimbi ai yifihündi botimefiyu masei.

⁸ Asu bidifiri ai seiya, “Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi Eraisa ai yihofombo-so tükumefiyu.” Asu awi bidifiri ai seiya, “Nindou mamí Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi horombo hondü manüngu ranai yifihündi botimefiyu-ane,” maseiamboyu.

⁹ Herot ai yare hoafiyuhi yahuya, “Ro sopo Sonindi mbiro ra kiki-maríhehini. Asu nindou düdi nda ai yahurai ro hoafi nda himboriyaha tükumefiyu. Asu ahambo hoeifimbo samboanahi,” mehu.

*Sisas ai 5,000 nindumbo sesi masagadüri
(Matyu 14:13-21; Mak 6:30-44; Son 6:1-13)*

¹⁰ Kraisindi hoafi sowandümo homorundeimbi ai hihiriyafu homo Sisasimbo-so tüküyafu munguambo moatükuni ai ramarundi ranahambo wataporimbo-maruri. Raníyu ai süngure sepurümündü haya Betsaida ngoafinambo ai yangiri nimarimbo mahomo.

¹¹ Nga asu awai nendi afindi ranai Sisas nahanafiyu mahu ranahambo türüfoaríhi hehimbo-wambo, ai süngumaríhorí hei. Raníyu asu ai aheimbo mborai-mborafindüri hiníngíreandüri haya, God nginindi hifandarandi ranahambo wataporimbo-marandi. Asu nindou didíyei angunümbi-mayei aheimbo aboedímareandüri.

¹² Hüfíhamindi hürimíndoambe, süngrurürundeimbi 12 ai ahambo-so tüküyafu hoafiyomondowohü yahomoya, “Se nindou

ndanaheimbo koar+hawandüran+ mb+hei. Ranan+imbo asu ai hei adükar+ ngoaf+hüyo asu h+imboran+yo ran+hü apofond+yo asu ses+yo ra kokomb+ri-hündamboane. Ndan+hü ana nindou n+imar+koate-yohane,” mehomu.

13 Ran+yu asu Sisas ai ahamumbo hoaf+yupurü+ yahuya, “Sean+imbo ses+ ra aheimbo ndabudürü,” mehuamboemo. Asu ahambo yaru hoaf+yomondü+ yahomoya, “Roana hondahüfeim+ bret-anemo asu kin+ ak+dou yimbu-anafan+ ran+ yang+r-ane si+hehumboayef+. Asu muḅguambo nindou ranaheimbo se homo ses+ pem+yomo saf+imboyaf+ hohoan+moayafa?” mehomu.

14 Nindowenih+ ran+hü mamar+imo ra 5,000-yomo. Sisas ai ahambo süḅgrurü-rundeim+ ahamumbo hoaf+yupurü+ yahuya, “Nindou ranaheimbo hoaf+nd+mondüran+ an+imbo ai 50, 50-ndahi mb+mari-amboane,” mehupur+.

15 Ran+yomo ahambo süḅgrurü-rundeim+ memo ai h+imbor+yomo houmbo nindou ranaheimbo ran+süḅgumarundüra mamarei.

16 Ran+yu Sisas ai hondahüfeim+ bret+yomo asu kin+ yimbumefan+ ra semündü haya, sünambe h+imboyu hafuhü ses+ ranahambo-hünda God+imbo h+h+firür+ mbura, bret kin+ h+fi+ire ahambo süḅgrurü-rundeim+imbo nindou-mayei ranaheimbo yimbufe-ndür+imbohünda masagapur+.

17 Nindou ranai ses+ ra sahüsi muḅgu par+hindüh+yei, asu Sisas+nd+ süḅgrurü-rundeim+ ai ses+ bi+d+fi+ri bi+d+fi+ri kor+moyo ra 12 wambür+ tüküru madüburafundi.

*Pita ai Sisasimboya nindou ndanana God
dibonimayu Kraisani mehu*

(Matyu 16:13-19; Mak 8:27-29)

¹⁸ Mamimbo Sisas ai ahand-amboani Godimbo didibafiyuhü nimaruwane, asu ahambo süngrurü-rundeimbi ai, ai-babidimbo mamarimo. Raniyu ahamumbo düdufipurühi yahuya, “Nindou ai wamboya ai düdi seia?” mehu.

¹⁹ Asu simbori ahambo hoafiyomondühi yahomoya, “Bidifiri ai Son sapo nindou hundürürarandeimbi-mayu-ani sei. Bidifiri ai shambo seiya ai Eraisa-ani maseiamboyei, asu bidifiri ai Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi horombo hondü manüngu ranai yifihündi botimefiyu-ani masei,” mehomondo.

²⁰ Raniyu asu ai ahamumbo simbori hoafiyupurühi yahuya, “Asu se ra wambo nünguru hohoanimoyomo ro didiyaha?” mehuamboemo. Asu Pita ai ahambo simbori hoafiyundühi yahuya, “Seana Krais-anafi nindou God ai diboniyunini hininigi-mareanini nindou aboedambo-fendürimbohünda,” mehundo.

*Sisas ai yifinda mbundaha yifihündi
botindaheamboyah yahu wataporimbomarandi*

(Matyu 16:20-28; Mak 8:30; 9:1)

²¹ Raniyu asu Sisas ai rani hoafi ranahamboya, “Se nindou ngorumbo yowan hoafindiamboemo,” mehupuri.

²² Asükaiyu ahamumbo yare hoafiyupurühi yahuya, “Nindou Hondü ai ana asübusümbi tinirifo afindi ndemündühi animbo ahambo

bogori nindou-anemo Godimbo sesi sihou-rundeimb-anemo asu ahinümbi hohoanimo yamundu rundeimb-anemo ranai yi boarukondurimboemo. Ai ahambo hifokoandüwuranı yifindümbuisi, nga asu ai ngimı sindu mbunda sünguna yifihündı botındıfimbui,” mehu.

²³ Ai munquambo aheimbo hoafıyundürühi yahuya, “Nindou didıyei ai wandı süngu hombo hohoanımondeihı ana, asu ai ahei hohoanımo ra hifınambo-ndıhi hehi nımi keimbi karıhendeimbıfihı yifimbo noundahi hehi munquambo si aho ra wambo süngumbırıhındıramboane.

²⁴ Nindou düdi ai ahandı yangrı nıngo hohoanımo ra ahandıhoarı hıfandarandı ana, ai awarı-ndıhoemboe. Nga asu nindou düdi wambohünda ahandı yangrı nıngo hohoanımo ranahambo moanane ehu ana, ra gedühi nıngomboe.

²⁵ Nindou mamı ai ratüpurı-yuhümbo munquambo moatükunı napo hıfı ndanıhündambo ra gugurareandı ana, asu ahandıhoarı awarındıhembui, nga nıngunde ahambo mafandıhera?

²⁶ Nindou düdi ai, roanahı asu wandı yamundıfe hoafı ranane ranahambo amoanıngayu ana, asu ro-amboanı nindou ranahambo Ape, ro, asu sünambeahındı nendı babıdı yıhoefı ngınındı hımbomupuumbo-randeimbı kapeihü kosahambe amoanıngı-ndıhünımboyahı.

²⁷ Ro sıheimbo anıhondümboanahı nda hoafayahandı, nindou bıdıfırı didıyei ndanıhü anıboadei ranai ana yıfıkoate yangrı nımboei-ambe God ngınındı hıfandarandı ra

hoeindihimboyei,” mehundüri.

*Sisasindi fi ranipoanambo fiyoweimbi
tüküme feyo*

(Matyu 17:1-14; Mak 9:2-13)

²⁸ Sisas ai rani hoafi ra hoafiyu haya, 8 si howane, ai Pita, Son asu Sems ahamumbo sepurimündü haya hifi wafunambo Godimbo didibafifembo mahafu.

²⁹ Ai Godimbo didibafiyuhü nüngwane asu ahandi ngusumboari ra ranipoanambo fiyowohüyo asu ahandi hoeari ra kifohi hamindiyowohü si nahurai tüküme feyo.

³⁰ Raniyo asu rani-simboani Moses, Eraisa ai Sisas-dibo wataporiyafandühi manimbafani.

³¹ Nindou yimbu ranai himboamupuimbo-randeimbi kapeihü tüküyafine henamboyafani asu Sisas ai Godindi ratüpur moendifih Serusarem ngoafihü yifimbo-mayu ranahambo ai-babidi wataporimemo.

³² Pita ai ahandi ngunindi yimbu Son asu Sems ai ahamumbo yapombo himbomarapura mapomo. Asu himboari birihomo hoeirundane, Sisasindi himboamupuimbo-randeimbi si ranambe nindou yimbu ranai-amboani yahurai ai-dibo manimbafani.

³³ Moses Eraisa ai ndeara hombo safani henambo-yafandane, Pita ai Sisasimbo hoafiyundühi yahuya, “Adükari, aboedane ndanihü amarefisi, nga sibir dago ngimi hündihupurimboane, sishambo ngorü, Mosesimbo ngorü asu Erasambo ngorü.”

Pita ai yare hoafi+mayu ra ai ndore fifire hayamboyo poani hoafi+mayu.

³⁴ Ai rani hoafi ranahambo yare hoafi+yuambe mburüngai ranai piyo gabudi-mafoareapura, asu ai yi+himbomemo.

³⁵ Raniyo asu hoafi ranai mburüngai-ambeahindi tüküfihi yahoya, “Wandi Ni+morani nda, ro ahambo di+bonimayahando-ani. Se ahandi hoafi himborindimo,” meho.

³⁶ Rani hoafi ra ho k+kamindoambe Sisas ai yangiri ranihu manüngu. Pita, Son, Sems ai rani-simboani nini-moatükuni hoeimarundi ranahambo nindou ngorumbo moai nini hoafi hoafi+yomo.

Sisas ai ni+mor moaruwai nendi flambe ni+marindoweimbi aboed+mariri (Matyu 17:14-21; Mak 9:14-29)

³⁷ Ngörü sina hifi wafu ra hini+ngiru houmbo hanimondani, ni+morehi nindowenih afindi ranai Sisasimbo nafini hoeimarihori.

³⁸ Nindou mam, ni+morehi nindowenih afindi-maye ranambeahindi ai Sisasimbo pukuna hoafi kari+hoehü yahuya, “Nindou yamundo-randeimbi kari+hasi. Se sühüfi ni+mor wandi hoeiri+wor, nga wandi mam ndearani nda.

³⁹ Moaruwai nendi ai ni+mor ranahambo kikihi-safirimindühane asu ai hepünüfi heiyu arandi. Moaruwai nendi ranai ahambo yabadi+ri wakirerihane asu yahamo kasiau wutüpuariyu arandi. Ai ahandi fi ranahambo mungunambo moaruwaimbo-rerihane asu ahambo ni+mai hini+ngifi hombo sisamindarandi.

40 Ro sɪhambo sɪngurunɪni-rundeimbi rana-
hamumbo hɪti-hɪtimarihapuri moaruwai nendi
ranahambo raguanambofembo, ŋga ai ŋgiri
raguanambondundi,” mehundo.

41 Asu Sisas ai simbori hoafiyundühi
yahuya, “Nindou nda se ana an+hondümbofe
hohoan+mokoate-yeihanei, asu sihei nɪngo ho-
hoan+mo ra moai ndorihoayo. Nɪngunimbimbo
awi ro se-babidimbo nimboambo sihei nimbori
ra mandahamindaha? Nimori sɪhafi ra ndühi
sowarindifi sühüfi,” mehu

42 Nimori ranai süfuane moaruwai nendi ranai
serimindi hifihi purapoaporeri siheri haya
yabadmariri. Ngga asu Sisas ai moaruwai nendi
ranahambo ŋginindi hoafiyundo haya nimori
ranahambo aboediriri mbura ahandi afindambo
hikiriri maserügudo.

43 Ran+yei asu muŋguambo nindou-mayei
ranai Godindi ŋginindi adükarı ranahambo
mahepünehindi.

*Sisas ai asükaiyu yifindamboyahı yahu wata-
porimbo-marandi*

(Matyu 17:22-23; Mak 9:30-32)

Muŋguambo nindou ranai Sisas ramare-
andi ranahambo afindi hohoan+moyeihi
nimboeiambe, ai ahambo sɪngrurü-
rundeimbimbo hoafiyupurühi yahuya,

44 “Ro nine-moatükunı sihamumbo
haponda hoafehapuri ndanahambo
mitanındündümboemo. Ngiri amitata Nindou
Hondü ndanahambo nindouyei warıwamı
hinıngındıhori,” mehu.

⁴⁵ Nga asu ahambo sünggrurü-rundeimbi ai rani hoafi ranahandi nimindi ra moai fifirundi. Rani hoafi ra ahamumbo dibo menjoro wambo ai moai ndoru türüfoarundi. Nga asu ai Sisasiombo düdufembo ra yihimbomemo.

Nindou düdi adükarayu

(Matyu 18:1-5; Mak 9:33-37)

⁴⁶ Sisasiombo sünggrurü-rundeimbi ai nindou düdi adükarayu yahomo houmbo simbori hoafimemo.

⁴⁷ Sisasi ai fifireandi nine hohoanimo ahamundi ngusüfoambe amaro raniombo. Raniyu asu ai nimori akidou serümündü ahandi ngirifafini pamariri.

⁴⁸ Raniyu ai hoafiyuhi yahuya, “Nindou düdi ai nimori akidou ndanahambo wambohünda hohoanimoayundo ana, wambo amboani hohoanimoynu-ndiruhani. Nindou düdi ai wambo hohoanimoayundi ana, asu nindou sapo wambo koamarihendira makosahi ahambo amboani hohoanimoynu-ndohani. Nindou düdi ai sihamundi mbusümo akidou hamindayu ai-ani moani adükari hamindi hondayu,” mehu.

Nindou düdi sihefimo moaruwaimbo-fekoate-ayu aiana sihefi ngunind-ani

(Mak 9:38-40)

⁴⁹ Raniyu asu Son ai simbori hoafiyuhi yahuya, “Adükari, ro hoeirihundani nindou mamai sihaf ndürnambo moaruwai nendi raguanambomareanda, ro ahambo rani-moatükun raguana-mbofembo yowani masahundo. Ro ahambo ramarihuri ra nimboe sapo ai moai sihambo süngureanini ro rawehundi nou,” mehu.

50 Sisas ai Sonimbo hoafiyundühi yahuya, “Se yowanî ahambo yowanî yahondopoanî, sapo nindou düdi ai simborî sîhamumbo hoafiyopurîkoate-ayu ranai ana nindou “sîhamundani,” mehupurî.

Samariahündi ai Sisasimbo ahei ngoafina hombo yowanî masei

51 Sisas ai God sowana hafombo si ranai ndeara akimî tüküfeyoambe, ai Serusarem ngoafinambo hombo hohoanîmomayu.

52 Ranîyu ai munḡuambo moatükunî ahambo yimunḡurîfembo nindou bidîfirî horombo koamarîhepura homo Samaria ngoafihü tükümfundî.

53 Nḡa asu nindou ranî ngoafihü ranai moai Sisasimbo mborai sahündo ai Serusaremnambo mahuwambo wambo.

54 Sisasimbo süḡgurürü-rundeimbi nindou, Sems, Son ai ranî ngoafihündî ramehindî ranimbo hoeirîne hena hoafiyafandühî safanîya, “Adükari, ro sünambeahîndî hai ranahambo hoafîndehani kosi nindou ranaheimbo moaruwaimbofendürîmbo ra se yifirîndafanî ana, randîhoa?” masafandamboyu.

55 Ranîyu asu Sisas ai ahafanîmbo hîhîrîfi ḡḡinîndî hoafîmayupîrî.

56 Ranîyomo asu ai ranîhünda ḡgorü ngoafina mahomo.

*Sisasimbo süḡgufe hohoanîmo
(Matyu 8:19-22)*

57 Ai homondühîyomo nafîni nindou mamî ai Sisasimbo yare hoafiyuhî yahuya, “Se

nininiyo ahafi ra roana moani sishambo yangiri süngundihanini-mboyahi,” mehuamboyu.

⁵⁸ Asu Sisas ai ahambo hoafiyuhi yahuya, “Nimambeahindi yafori ana ahandi hifi ambe ra mbaningo ai ho aporambo, asu ndu ai ngerümb-anei, nga Nindou Hondü aiana fondikoate-ani ai ho ahandi mbiro bidagorife aporambo ra,” mehu.

⁵⁹ Nindou ngorü-mayu ranahambo Sisas ai hoafiyundühi yahuya, “Se wambo süngundandiri,” mehundo. Nga asu ai ahambo yare hoafiyundühi yahuya, “Adükari, awi ro nga wandi apembo hifi-kandihini heheambo asu sünguna ngamboyahı,” mehu.

⁶⁰ Nga asu Sisas ai ahambo yare hoafiyundühi yahuya, “Nindou yifiyeimbi ai aheihoari yifinimoko ra hifi kambirihindamboane, nga seana ngafi God nginindi hifandarandi ranahambo animbo wataporimbo-ndandi,” mehu.

⁶¹ Nindou ngorü ai hoafiyuhi yahuya, “Adükari, ro sishambo süngundihanini-mboyahi, nga awi ro nga wandi fikminindi-mayei ranaheimbo asürü ahinindiharü mbundihambo animbo süngundihainimboyahi,” mehu.

⁶² Sisas ai ahambo hoafiyundühi yahuya, “Nindou mamı ai nımı hitandühi daboadani kefuai himboayu ana, God nginindi hifandarandi ranahambo ngiri ratüpurindu,” mehundo.

10

Sisas ai 72 nindou ahandi ratüpurimbohünda

koamar+hepur+

¹ Süngunambo Adükari ai 72 nindou d+bon+yu mbura, ahamumbo boatei yimbu-yimbure n+ne ŋgoafi sapo ai hombo yahuhayambo-mayu rani+ ŋgoaf+n+ koamar+hepur+.

² Ai ahamumbo yare hoafi+yupurühi yahuya, “Nümbürambe sesi af+nd+ burayo ranai ndeara muŋgu süfi yaŋg+rayo, ŋga asu sesi ranahambo yimuŋgurife gugur+fembo nindou ana af+nd+yopoan+. Ran+ambo-hündambo an+imbo asu se nümbür+ aharambür+ ranahambo d+d+baf+ndafundan+ an+imbo asu ai ses+ ra yimuŋgurife gugur+fembohünda nindou af+nd+ saf+ koamb+r+hepuramboane.

³ Hapoana se ŋgomo, ŋga awi se himbor+yomo! Ro s+hamumbo sipsip wei nahurai yafori+ harümb+ n+imboeambe nou koarar+heheapuri+.

⁴ Se kaki sand+ferambo arü ak+douane, napo arü ane, asu su yirambe k+k+foefemboane ndowandümbemo, ŋga yowan+. Asu se nindou naf+n+ hoeindundürühi aheimbo war+ furüboadundürühi watapor+imbo-ndür+imboemo, ŋga yowan+.

⁵ Se n+n+ worambe-yomo afareafundi+ ra, boatei randu hoaf+nd+mondühi an+imboya, ‘Nindou ndani+ worambe amarei se ŋgusüfoambe afur+nd+hi künd+hindi,’ mb+s+imo.

⁶ Nindou b+d+f+r+ rani+ worambe ŋgusüfoambe afur+fe kife hohoan+imombo yifir+yeimbi+ n+mandian+ ana, nindou aheimbo-so ŋgusüfoambe afur+fe kifeimbi+ hohoan+imo s+hamundi-mayo ra mbeyangoro-amboane. Nga

asu wanayo ana, ranî hohoanîmo sîhamundi-mayo ra asükaindo sîhamundi hîhîrîfe mbîhowamboane.

⁷ Se moanî worî mamî ranambe yangîrî nîmandîmo. Nindou ranî worambeahîndî ai nîni-moatükunîyo ndehûpuranî se ranî worambe yangîrî sesî dowadümo hoe ndîmîndîmo ndundî. Nga se worîni worîni-po-ndîmboemo.

⁸ Nîni ngoafîhüyo se tüküyafundanî nindou ai sîhamumbo ndahûpurümündî worîni ndîhipuranî ana, se moanî nîne-moatükunî ai sîhamumbo püpimarîhindî ra dowadümo.

⁹ Asu ranî ngoafîhü anğünümbî nindou amarei ranaheimbo aboedîndundürühi hoafîndomondürühi anîmboya, 'God ai ngîni ndî hîfandarandî ranai ndeara sîheimboso akîmî tüküfemboane,' mbîsîmo.

¹⁰⁻¹¹ Nga asu se nîni ngoafîhüyo homondanî nindou ranai sîhamumbo sepurîmindî worîni fekoate-ndeianî ana, asu ranî ngoafîhü se ngomo nafîni ni ngomombo aheimbo hoafîndomondürühi anîmboya, 'Sîhei ngoafîhündî hîfi hasüfi yihoefî tînarîfihî apeni ngô ra sîheimbo hütimbo-hündamboane püpürîfafoarîhundî. Nga awi se randîhi fîfirîndîhindî God ngîni ndî hîfandarandî ranai ndeara akîmî tüküfemboane,' mbîsîmo.

¹² Ro sîhamumbo rarîhe hoafehapuri, Godîndî yîbobofembo si tüküfeyoambe ana, sîheimbo tînrîfo Sodomîhündî ranaheimbo tüküfeyondürî ra ngasünde haya moaruwai hamîndî tükündîfemboe.

*Anihondümbkofekoate-yeimbi nindou ana
hipoan+himboe-mbou-anei
(Matyu 11:20-24)*

¹³ Hipoan+himboembou-anei Korasin+hündi se! Hipoan+himboembou-anei Betsaidahündi se! Siheimbo moaruwai hamindi tükündifendürimboe. Asu ro hepünifeimbi moatükuni sihei ngoafihü ramarheandi rahurai Tair ngoafihü Saidon ngoafihü rambarheambonana, nindou rani ngoafihündi ranai horombonambo animbo moaruwai hohoanimo hin+ngirihi hehi didiboadorihi nimarei. Rananimbo ai hasüfi yihuruyei mbur+hümbo nimarei sapo roana yihoeft moaruwai hohoanimo ranahambo hin+ngiri+humboanefi sei hehi.

¹⁴ Nga asu Godindi yibobofe si tüküfeyoambe ana, Tair ngoaf-ane Saidon ngoaf-ane ranaheimbo ana ngiri afindi hamindi t+jirifo tükündifeyo, nga siheimbo ana nine moani afindi yahurai hamindi t+jirifo tükümandifendüri.

¹⁵ Asu Kaperneam se ra sünambe ndüri adükari mandahümündiyo? Wani yangiri-ane ana! Siheimbo ana hifini safi pindeandürani gadeimboyei!” mehu.

¹⁶ Ai ahambo süngrurü-rundeimbimbo hoafiyuhi yahuya, “Nindou düdi ai sihamundi hoafi himborayu ana, wandi hoafi amboani himboriyuh-ani. Asu nindou düdi ai sihamundi hoafi himboriyo hefe semindikoate-ayu ana, asu wandi hoafi ngiri himbondu haya ndemüdu. Asu nindou düdi ai wandi hoafi himboriyo

hefe semindikoate-ayu ana ai ngiri Nindou düdi wambo koamarihendi ahandi hoafi amboani himborindu haya ndemüdu,” mehu.

72 nindou ai hihiriyafu mahomo

¹⁷ Nindou 72-memo ranai hihifi-hihifi kameihi hihiriyafu homo tüküyafu hoafiyomondühi yahomoya, “Adükari, sihaf ndüri dükarihunda moaruwai nendi ranai yihoeft hoafi himboriyei marihündi!” mehomo.

¹⁸ Sisas ai simbori ahamumbo hoafiyuhi yahuya, “Ro hoeirheandani Satan ai sünambeahindi wabürüsi nahurai pımayu.

¹⁹ Awi se himboriyomo, sapo ro sihamumbo amoasiriyo hifitanıyo ranıwamı pütapıyo hombo nginindi masahapur-ane. Asu sihamundi hürütümbindi nginindi ngasünde-andeimbi nginindi masahapuri. Nga ranımböhündambo anımbosıhamumbo ngiri nini moatükunı moaruwaimbo-ndeapuri.

²⁰ Sapo moaruwai nendi sihamundi hoafi himborımayei ranımbosı yowanı hihifi-hihifindımbosı. Nga saposıhamundi ndüri sünambe pare masıhepuri ranımböhündambo anımbosı hihifi-hihifndımo,” mehupuri.

Sisas ai Afındambo didıbafımefindo (Matyu 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Ranıyo asu ranısimboanı Yıfiadı Aboedındı hihifi-hihifi ranı Sısasındı ngusüfoambe tüküfehüyo, asu ai yare hoafiyuhi yahuya, “Ape, sünambe-ane asu hifi ndanıhü-ane se Adükar-anafi. Rosıhambosı hıhıfarıhanını ra

nimboe sapo nindou fifirihî mburihü didiboado-
rihehindeimbi-mayei aheimbo ranimoatükunî
ra dibonapîro mbura, asu nimorî akidibou
nahurai-mayei aheimbo nafuimefîndürî
ranimbo-hünda. Yinî, Ape se ranimoatükunî
refembo yifirayafi,” mehu.

²² Sisas ai hoafiyupurühî yahuya, “Wandî
Ape ai wambo munguambo moatükunî nginîndî
ra masendîrî. Nindou didî ai moai Nimor-
ayu ndanahambo fifirirî, nga Afîndî ai yangîr-
ani fifirirîmboayu. Asu nindou didî ai moai
Afîndambo fifirirî. Nga Nimorî aiani asu nindou
didemo Nimorî ai ahandîhoarî dibonîmayupurî
sapo Godîmbo fifirîfî hoafîmbo-memo ai yangîr-
anemo fifîrumboemo,” mehu.

²³ Ranîyu Sisas ai hîhîrîfî nüngumbo ahambo
süngerurü-rundeimbi-memo ranahamumbo-
poanîmbo yangîrî hoafiyupurühî yahuya,
“Nîne-moatükunî se sîhamundî hîmboarînambo
hoeiarundî ranimoatükunî ra nindou ai-
amboanî hoeiareandî ana, ai hîhîfî-hîhîfîmbiyu-
wamboane!

²⁴ Ro sîhamumbo nda hoafehapurî, Godîndî
hoafî hoafiyomo-rundeimbi-yomo asu bogorî
nindou-yomo ai nîne-moatükunî haponda se
hoeiarundî ndanahambo ai hoeifembo meho-
moyosî, nga ai moai hoeirundî. Asu ai nîne
hoafî se hîmborayomo ranahambo amboanî
hîmborîmbo mehomoyosî, nga asu ai moai
hîmborîyomo,” mehupurî.

Sudahündambo Samariahündî ai mafarîherü

²⁵ Suda-yomondî ahînümbî hohoanîmo
yamunde-randeimbi nindou ranai Sisasîmbo refî

hoeifimbo tüküme fiyu. Ai yare hoafi yuhi yahuya, “Yamundo-randeimbi, ro nüngundi heandühi koadürümbo yangiri ni ngombo hohoanimo ra mandahamindaha?” mehuamboyu.

26 Asu Sisas ai simbori ahambo hoafi yuhi yahuya, “Asu nüngureamboyo Baiborambe hoafimayoa? Nüngundo se rani-moatükuni ranahambo hoeindo fifirimandowanda?” mehuamboyu.

27 Asu nindou-mayu ranai hoafi yuhi yahuya, “Adükari aiana sihei God-ani, rani-mboanimo se ahambo sihei yifiafi, nginindi, hohoanimo ranambo ngusüfo pandihori. Asu sihei wandafi ranaheimbo amboani ngusüfo pandihinduri sapo se sihei fimbo ngusüfo pararihindi nou,” mehu.

28 Asu Sisas ai simbori hoafi yuhi yahuya, “Se anihondümbo-anafi hoafayafi. Se randowandühi animbo yangiri ni mboamboiyafi,” mehundo.

29 Nga asu ai Sisasimboya ai adükari fifireandeimb-ani yahuhaya ahambo düdufinduhi yahuya, “Nindou düdi ai wandi wandafayua?” mehundowamboyu.

30 Sisas ai simbori hoafi yundühi yahuya, “Mamimbo nindou mamai ai Serusarem ngoafihündi botifi haya Seriko ngoafina hanuwane, hühmbühüni nindou ai nafini mburindümo houmbo hoeari napo ahandi hirifoarundowohü asu ahambo bubururi yifimbo yangiri sihawuri-houmbo ndamefundü.

31 Rani-moatükuni ranai refeyowane Sudahündi Godimbo sesi sihai-randeimbi nindou ai nafi rani-süngu mahanu. Nga asu

nindou ranai hoeirira mayowamboyu himbori nafi wakiramündü tüküfi haya mahanu.

³² Nindou mamî Godimbo sesî sîhai-randeimbî Rifai sîrîhündî ai mahanu. Ai süngunî hanü nindou ranahambo hoeirira mayowamboyu himbori nafi wakiramündü tüküfi haya mahanu.

³³ Ranîyo asu nindou mamî Samariahündî ai nafi ranî-süngu mahanu. Ai hanü nindou buburürî masîhawurî ranahambo-so tüküme fiyu. Asu ai nindou ranahambo hoeirira mayoa ahambo hîpoambo afîndî hîpoambomarürî.

³⁴ Samariahündî-mayu ranai hüfu ahandî fikîmî tüküfi orif hîsî werî hoeyo asu wain hîsî hoeyo ra buburura horîmayo ranîwamî kare mbura hoearî goesürînambo himondîmarîherü. Ranîyu ai nindou ranahambo serümündî ahandî dongi-mayo ranîwamî nandi serümündü haya, nindou fandîhi apoei-rîhündeimbî worîna mahanu ranîhü semündî ho hîfandîyo nîmarîmbohünda.

³⁵ Ngorü sina Samariahündî-mayu ranai kaki sepürîmündî hu nindou tüküyahi apoei-rîhündeimbî worî hîfandîra-ndeimbî-mayu ranahambo sagadowohü yahuya, ‘Nindou ndanahambo se dîdîboardondîworî. Se ahambohünda kaki pütîayafî ana, ro asükainda hîhîndahe dügühî sîhambo hîhîndîhe ndahanînimboyahî,’ mehundo,” mehu.

³⁶ Sisas ai asükaiyu düdufindowohü yahuya, “Se sîhafî hohoanîmonambo nindou ŋgîmî ra düdi wandafî ranahambo ŋgusüfo paririmbayua?” mehuamboyu.

³⁷ Ai hoafîyuhî yahuya, “Nindou sapo düdi

ai ahambo hanü hipoamborirühi mafar+herü ranai-ani,” mehindowamboyu. Asu Sisas ai simbori hoafiyundohü yahuya, “Se ngaf+ moani rani süngundowandi,” mehundo.

Sisas ai Mata Mariambo hu hoeimareap+i

³⁸ Sisas ai ahambo sünggurü-rundeimbi babidimbo nafi homondühi ai ngoafi mam+ Mata ni+marümb+ rani ngoafihü tüküfiyuane asu ahambo serim+ndi worin+mareri.

³⁹ Mata ai akidimbüyo hayamboyo ahandi ndüri ra Maria ai sifo Adükar+ndi yir+k+m+ ni+marimbo ahandi yamundife hoafi wataporimbo-arandi ra hihimborimayo.

⁴⁰ Nga asu Mata ai af+ndi ratüpur+ worambe engoro ranahambo tiñambo-yowohüyo ai moai ngusüfoambe ndore küreandi. Ai ahambo-so ho hoafiyondowohü yahoya, “Adükar+ seana awi moai wandi akid+ ranai hiniñg+reand+ran+ munguambo ratüpur+ wand-amboan+ rarawar+handi ranahambo ana hohoan+moyaf+yo? Se hoafiyaf+ndoan+ animbo ai sini wambo mbifar+hend+i,” mehindowamboyu.

⁴¹ Asu Sisas ai simbori hoafiyundowohü yahuya, “Mata, Mata, seana munguambo moatükun+ ranahamboanafi af+ndi hohoan+moyaf+h+ ngusüfoambe ndofe kifekoate-ayafi.

⁴² Mam+ moatükun-ane adükar+ ham+ndayo. Maria aiana aboedi moatükun+ ham+nd-ane ai warife sem+ndimboayo. Rani-moatükun+ ranai ahandi warambeah+ndi ng+r+ hündühümüdi,” mehundo.

11

Sisas ai Godimbo didibafifembo hohoanimo yamundimareandi

(Matyu 6:9-15; 7:7-11)

¹ Mamimbo Sisas ai ngoründühi didibafiyuhü manüngu. Ai didibafiyu kikamünduane, asu ahambo süngrurü-rundeimbi mamiranai hoafiyundühi yahuya, “Adükari, se yihoefimbo didibafiyorambo ra Son ai ahambo süngrurü-rundeimbimbo ramareapuri nou yamindowamuni,” mehuamboyu.

² Asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Se ndandu didibafi-ndafundühi animboya, ‘Ape, sihafi ndüri ra moani ahinümbimbeyowamboane.

Sihafi nginindi hifandarandi ra mbikosowamboane.

³ Muṅguambo si ro sesi semindimbo hohoanimoayefi ra se ndawamuni.

⁴ Yihoeffi moaruwai hohoanimo ra amboawi mbisafimuni,

ro-amboani muṅguambo nindou yihoeombo moaruwaimbo-rhimuna, amboawi asahundüri nou.

Asu se yihoefimbo ninimoatükuni refe hoeifemunimboayo

ranambe ndowandifimuni ngamboyafi,’ mbisimo,” mehu.

⁵⁻⁶ Raniyu asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Asu se sihafi ngunindi-mayu ranahandi worina nimbimbusümondühi hafi hoafiyafindowohüya, ‘Wandafi, se wambo bret ngimi sawapuri, nimboe sapo wandi ngunindi ai

nafimbo süni tükümeñiyu, nga ro ai sesimbo sesi-koate-anahi.'

⁷ Nindou worambe amaru ranai rande simbori hoafinduhüya, 'Yipuri pariheamboanahi, nga se wambo tiñiriifo ndawandiri-mboyafi, nga ragu moeindani ngafi. Roana nimir babidimbo fondiñü apoefi. Ro ngiri botindahe sihambo nini-moatükuni amboani ndahanini,' mbüsümbui.

⁸ Ro sihamumbo hoafiyahapuri, wori aharamburi ranai botindüfi nini-moatükuniyo mbonimbo-maramüdu ra worambeahindi fufundamüdi dagadombui. Nindou ranai ahandi ngunindi ranahambo farhefimbo rareandühiyupoani, nga düdu-düdupo-marürambo ranimbo dagadombui.

⁹ Ro sihamumbo hoafehapuri nda, düdundafundan animbo God ai sihamumbo dagapurümbui. Kokoarundi animbo hoeindumboemo. Yipurifihi pirakopirakondundan animbo yipuri ranai sihamumbo sübüdhoemboe.

¹⁰ Anihondane, muñguambo nindou düdi-düdufi arandi hu-animbo ai ndemündümbui. Nindou düdi ai kokoara hu-animbo ai hoeindeambui. Muñguambo nindou düdi ai yipurifihi pirakopirakoara hu-animbo ahambo yipuri ra sübüdhoemboe.

¹¹ Asu sihafiri nimir ai kini sao sei hehi düduehindi ra se harinendi madabuduriyo?

¹² Asu sihafiri nimir ai songo sao sei hehi düduehindi ra asu se aheimbo hifitanji madabunduriyo?

¹³ Se moaruwai hohoanimoyomo-rundeimbi

nindou-anemosi, nga asu se s̄hamundi n̄imori ranaheimbo aboedi moatükun̄i sabudür̄i arundi. Mam̄i yahurai-ane nindou did̄iyei Ape s̄nambe amaru ahambo düduehindi ana, Yifiafi Aboedi dagadür̄umbui,” mehu.

Sisasimboya moaruwai nendi-yafe bogori Bersebur̄indi nḡin̄ind̄inamboane ratüpur̄iyu arandi masei

(Matyu 12:22-30; Mak 3:20-27)

¹⁴ Mam̄imbo Sisas ai moaruwai nendi hemafoareandi nindoundi fiambe n̄imar̄imbo nindou ranai watapor̄ikoate-yu maranda. Nindou ranahandi fiambeah̄indi moaruwai nendi ranai kosifoendüh̄iyo, asu nindou-mayu ranai watapor̄imayu. Raniyei n̄imorehi nindowenihi ranai mahepün̄ahindi.

¹⁵ Nga asu nindou bid̄if̄iri ai hoafiyeih̄i seiya, “Sisas ai moaruwai nendi-yafe bogori, ahandi ndür̄i Bersebur, ahandi nḡin̄ind̄inambo moaruwai nendi ra nindouyei fiambeah̄indi raguanambore arandi,” masei.

¹⁶ Asu nindou bid̄if̄iri ai Sisasimbo refe hoeifimbo seihehi hohoan̄imoyeih̄iya, “Ai God̄indi ratüpur̄iyo rawareandi ra nafuimbohünda hepün̄ifeimbi moatükun̄i ramb̄irea-ndamboane,” masei.

¹⁷ Asu Sisas ai ahei hohoan̄imo ra fif̄ireandür̄i haya hoafi-yundür̄uh̄i yahuya, “Nindou did̄iyei ngoafi mam̄i pap̄irihi n̄imareimbi ranai yimbumbore ȳibobore haya yifiarayo ana, nḡiri aboedi n̄imboei. Asu nindou mam̄i rani worambeah̄indi ranai yimbumbore ȳiboborihi

mburihü aheihöari yifiaraye ana, ngiri aboedi nimboei.

18 Asu Satanindi nendi ranai yimbumbore yibobore haya ahafehoari yifiarayo ana, asu nüngunde mamühi nginindi maningoa? Se wambo seiya, 'Ai ana moaruwai nendiyei bogori ahandi ndüri Berseburindi nginindinamboani moaruwai nendambo hefoare arandi,' masei.

19 Asu ro Berseburindi nginindinambo moaruwai nendi ra raguanambo-mbarihea mbonana, asu sihei nendi ai dade nginindinambo moaruwai nendi ra raguanaboru arunda? Sihei nendi ranai siheimbo yibobondundürühi sihei hoafi ra anihondüyopoani mbisimo nafuindimboemo.

20 Nga asu God ai ahandihoari wambo nginindi ra sendiran ran nginindinambo moaruwai nendi ra raguanambo-aritheandi ana, awi se randihi fifirindhindi God ai nginindi hifandarandi ra siheimbo-so tüküfemboane.

21 Nindou hari nginindi ai munguambo yifari nimehoari gugure haya ahandi wori rana-hambo hifandarandi ana, ahandi munguambo moatükuni ranai aboedi yagodimboe.

22 Nga asu nindou ngorü hari nginindi hondü ai tüküfi nindou rani-dibo yifariyafanimbo ahambo hifinamboariri ana, nindou munguambo nindou fehefe yifariimbo napo ra fufundamündühi asu ahandi-mayo napo munguambo ra nindou amurambo yibobondearümbui.

23 Nindou düdi ai wandi ngunindiyupoani ehu aiana wambo yiboaruko-reandirühani. Asu

nindou düdi ai wambo farihendüri hefe nindou ranaheimbo gugurifendüri-koate-ayu ana, ai aheimbo waribadandüri wakindearümbui,” mehu.

*Moaruwai nendi ranai asükaiyo tüküme feyo
(Matyu 12:43-45)*

²⁴ Sisas ai yahuya, “Moaruwai nendi nindou-mayu ranahandi flambeahindi makosifoendi ranai nine hifi niñondi anango raninambo ranihü warihefe nimarimbo kokora howohane. Ai fondi ra mam-amboani hoife koate-ayo ana, ai ahandi hoari hoafindowohü animboya, ‘Awi ro asükainda wandi horombodidi wori hininngimaritheandi raninambo hihirindahe nga,’ mbisimboe.

²⁵ Asu ai ngo wori ra hoeindeanda moani aboedi yihoarihefe didiboado-yimindümbi fondarimboe.

²⁶ Rananimbo asu ai ngo moaruwai nendi 7 bidifirambo fihindamindindüri ngo ai mamani rani worambe nimandeimboyei. Moaruwai nendi süngu tükümehindi ranai moaruwai hamindi-ndeimboyei. Munguambo ai nindou-mayu ranahandi flambe gugurindahi nimandiani animbo nindou ranai horombo mamaru nahurai nimarikoate moani moaruwai hamindi hondü nimandümbui,” mehu.

*Nini nindou ai anihondümbö hihifi-
hihifimandei*

²⁷ Raniyo asu Sisas ai rani hoafi ra yare hoafiyuambe nimorehi mamani ai nimorehi nindowenihifi afindi mengoro rani mbusümo botife Sisasimbo hoafiyowohü yahoya,

“Nĩmorehĩ ndanai sihambo wakĩramĩndĩnĩnĩ mbura tĩtĩhũmaranĩnĩ, ranai ana hĩhĩfĩ-hĩhĩfĩmbeyo-wamboane,” mehoamboyu.

²⁸ Asu Sisas ai siĩborĩ ahambo hoafĩyundũhĩ yahuya, “Nĩdou dĩdĩyeyi ai Godĩndĩ hoafĩ hĩĩborĩyeyi mburĩhũ ranĩ-sũnguarĩhindĩ aianĩmbo hĩhĩfĩ-hĩhĩfĩmbeyeyi-amboane,” mehu.

Nĩdou bĩdĩfĩrĩ ai Sisasĩmbo hepũnĩfeimbĩ moatũkunĩ refembo dũdumehĩndo

(Matyu 12:38-42; Mak 8:12)

²⁹ Nĩmorehĩ nĩdowenĩhĩ afĩndĩ ranai tũrehowohũ ahambo akĩmĩ kakĩmarĩhomĩndeyi heĩamboyu aheĩmbo hoafĩyundũrũhĩ yahuya, “Nĩdou hapondanambe anĩmboeyi ndanai ana awĩ nĩdou moaruwai hamĩnd-aneyi. Ai ana hepũnĩfeimbĩ moatũkunĩ hoeifemboaneyi hohoanĩmoayeyi sapo wamboya ai anĩhondũ Godĩndĩ ratũpurĩyo ratũpurayu yaho fĩfĩrĩfembohũnda. Nĩga asu aiana ŋgĩrĩ nĩnĩ-moatũkunĩyo tũkefeyo ranahambo hoeĩndĩhindĩ, ŋga wanĩ. Aiana sapo nĩdou Godĩndĩ hoafĩ hoafĩyu-randeimbĩ ahandĩ ndũrũ Sonambo nĩne-moatũkunĩ tũkũmefeyondo ranĩ-moatũkunĩ yangĩrĩ anĩmbo hoeĩndĩhĩmboeyi.

³⁰ Mare yahuraiyo Godĩndĩ hoafĩ hoafĩyu-randeimbĩ nĩdou Sona ai Nĩnife ŋgoafĩhũ nĩdou amareyĩ ranaheĩmbo yahurai-ane yaho nafuiyo-ndũrĩmbohũnda tũkũmefeyo. Mare yahurai-anĩmbo Nĩdou Hondũ ndanai-amboanĩ tũkũndũfĩmbui God ai nĩdou hapondanambe amareyĩ ranaheĩmbo nafuiyo-ndũrĩmbohũnda.

³¹ God ai nĩdoumbo yĩbobofendũrĩmboayu ranĩ si tũkũfeyoambe anĩmbo bogorĩ adũkarĩ

nimorehi hifi wari kadüdanipoedi ai tükündife nindou hapondanambe animboei ranaheimbo nini-moatükunî ai moaruwai ramarihindi ranimbo papi-hoafindandürimboe. Ranimoatükunî refemboayo ra nimboe sapo ai adükari bogori Soromonindi ndofe fifirife hoafi himborimbo-hündambo ahandi hifi bidifirani angunipoedi hininggire haya masino. Nga ro siheimbo hoafehandürî nindou sihei mbusümo anungu aiana Soromonimbo ngasündirümboani.

³² God ai nindoumbo yibobofe-mboayu rani si tüküfeyoambe ana Ninife ngoafihündî nindou ranai botindahi nimboeimbo siheimbo papi-hoafindühürimboeyi. Ai refemboayei ra nimboe sapo Sona ai hoafi wataporimbo-maranda himboriyeyi mburihü moaruwai hohoanimo ahei ra hiningimarihindi ranimbo-hünda. Nga asu ro siheimbo hoafehandürî sihei mbusümo nindou mamî anungu aiana Sonambo ngasündirümboani,” mehu.

*Nindou-yafe hohoanimoambe si nahurai
(Matyu 5:15; 6:22-23)*

³³ Sisas ai yare hoafiyuhî yahuya, “Nindou didî ai moai ram hai ra yimundîhi mburihü wambürî hoarehi dibonapirühi rihündî, nga wanî. Aiana moani sapo yimundîhi mbundihümbo nimoamo fondi wami nindihindani animbo si ranai boakiboadeandani nindou didiyeyi worambe fandahindühî hoeindihimboeyi.

³⁴ Sihei himboari ra sihei hohoanimo ranahandî ram hai nahurai-anendürî. Asu sihei himboari ra aboedayondürî ana, sihei hohoanimoambe si ranai

boak+boadeandür+imboe. Nga asu sihei himboari ranai moaruwaiayo ana, sihei hohoan+moambe nimb+ bündearümböe.

³⁵ Ran+imbohündambo an+imbo se hibad+ihumbo, nga asu sihei hohoan+moambe si amaro ranai nimb+indeamboe.

³⁶ Asu munguambo hohoan+moambe sihei flambe ranai si yangiri boak+foareandühi gorügoan+n+ nimb+ nimar+koate-ayondür+ ana siheimbo si ranai boak+boade-andür+imboe ram hai si boakafoareandi nou,” mehu.

Sisas ai Farisi nindouyomo asu ah+nümb+ hohoan+mo fifirundeimb+ bogoriyomo ahamumbo pap+hoaf+marapuri

³⁷ Sisas ai wapor+mbora mbura asu Farisi nindou mam+ ai hoaf+yundühi yahundoya, “Dügüfi dagoade-nd+hoamboane,” mehundo. Raniyu asu Sisas ai hüfu farifi sesi fond+hü mamaru.

³⁸ Raniyo asu Farisi nindou ranai Sisas wari popaikoate nimarü sesi ra masesuwa hepün+mefiyu.

³⁹ Adükari ai hoaf+yundühi yahuya, “Farisi nindou seana hoe s+mindi hipiri asu sesi foefe sesi hipiri ra moanambüh-ane ndoru popoiar+hoemo. Nga s+hamundi wagabeyahi ana hümbühüni hohoan+mo asu munguambo moaruwai hohoan+moane amaropuri.

⁴⁰ Seana hihindi hohoan+mo-yomondeimb-anemo nimboe sapo God weindan+ naf+marandi ai wagabe-amboan+ naf+marandi.

⁴¹ N+ine hohoan+mo aboedi s+hamundi ngusüfoambe amaropuri ranambo nindou

didiyei nīne napo mbonimbo-arihūmūndi ranaheimbo fandīhaundūrī. Rawarundī animbo asu sihamundī munḡuambo moatūkunī ra aboedī yangirīndimboe.

⁴² Farisi se hīpoanīmboembou-anemo! Nīmboe sapo seana munḡuambo akīdībou sesambefembo moatūkunī wambifī nahurai ranane se yimunḡurundūmo mburu asu 10 ranahandī ḡgorū bīdīfirī ra Godīmbo yīboboru asīhoemo. Nḡa seana mbumundī hohoanīmo asu Godīmbo ḡgusūfo pefembo hohoanīmo ranahambo hīnīḡīrumboanemo. Se ranī hohoanīmo ra afīndī hohoanīmo-ndīmondūhī asu se ḡgorū ahīnūmbī ra hīnīḡīfe poanī.

⁴³ Farisi, se hīpoanīmboembou-anemo! Nḡa seana Suda-yafe rotu worī ranambe bogorīmbofe nīmarīmboanemo hohoanīmoemo. Asu nīndou ai sihamumbo nīndou afīndī hīmboahū hīhīfī-mbīrīhūmuna yahomo houbmoanemo.

⁴⁴ Se hīpoanīmboembou-anemo! Se hoeifekoateimbī yīf-ambe nahurai-anemo. Nīndou yīf-ambe ranahambo fīfirīfekoate ranīwamī hei hehi asu ranīnambo moaruwai tūkūmehīndī. Yahurai-ane sihamundī moaruwai hohoanīmo wagabe ragu amaropurī ranai nīndou-yafe hohoanīmo moaruwaimbo-ndeandūrīmboe,” mehu.

⁴⁵ Nīndou mamī ahīnūmbī hohoanīmo fīfirīreandēimbī ai hoafīyuhī yahuya, “Yamundo-randeimbī, se ranī hoafī Farisimbo hoafayafī ranana yīhoefombo kameihī moaruwaimbo-rowamunūhanafī,” mehuamboyu.

⁴⁶ Asu Sisas ai hoafīyuhī yahuya, “Ahīnūmbī hohoanīmo fīfirīrundeimbī,

Se hipoanimoembou-anemo. Seana nindou bidifiriyei daboahamindiwami nimboreimbi mbisahümüندی yahomo houmbo hüputüpuründümo nandundühanemo. Asu seana ngiri akidou-amboani warı pandundi nimboreimbi moatükunı aheiwami manandundi ranahambo farıhefendürı hefe semindimbo, nga wani.

47 Se hipoanimoembou-anemo! Nga seana Godındı hoafi hoafiyomo rundeimbi sıhamundi amoaı mamı hifokoa-marupurı ranahamundi yifambe yihururu arundi.

48 Seana nafuiyomo-ndühanemo, sapo sıhamundi amoaı Godındı hoafi hoafiyomo-rundeimbiımo hifokoamarüpuri ranahambo aboed-ane yahombo. Nimboe sapo ai ahamumbo hifokoamarüpuri, nga se ahamundi yifambe yihururu arundi.

49 Asu aboedı ndorıhoayoweimbi hohoanımo Godındı-mayo ranai hoafiyowohü yahoya, 'Ro Godındı hoafi hoafiyomo-rundeimbi asu hoafi sowandümo homo-rundeimbi ra koandıhe-heapurani bidifiri hifokoandupurı-mboemo, asu bidifirambo moaruwaimbo-ndüpurıımoemo,' meho

50 Munğambo nindou hapondanambe ai hütiyomo Godındı hoafi hoafiyomo-rundeimbi hifikoamarüpuri. Horombo God ai hifi nda nafırandambe peyo haya sınimbo hapondadıdı nımorehi nindowenihı burayei aheimbo yagodıımo, nga ranı süngumbo anıımo tıngırıfo ndahüdümdıboyei.

51 Ai nindou hifokoako-marüpuri Aber

nünguwanî piyo haya sinî Sekaraia nünguwanî kîkîre hîniŋgîmareandî. Nga asu ranahambo Godîmbo sesi sîhefe fondîkîmî Godîndî worambeyo kefoaru marundî. Muŋguambo moaruwai hohoanîmo ranahandî hûti ra nindou hapondanambe burayei aheimbo ranî süngumbo anîmbo tîŋîrîfo ndahûmündimboyei.

⁵² Ahînümbî hohoanîmo fifîrundeimbî, se hîpoanîmboembou-anemo. Nga seana fifîrîfe aboedî semîndîmbo-mayo ranahambo yipurî papîru hîniŋgîrundühanemo. Nga seana sîhamundîhoarî kefoundühyomo-poanî, nga asu bîdîfîrî ai kefoefe fifîrîfe semîndîmbo seianî-ane asu se nafî gûrarundûrî,” mehu.

⁵³ Sisas ai worî nîmarümbî ra hîniŋgîre hayambo hu-ane ahînümbî hohoanîmo yamundu-rundeimbiyomo asu Farisiyomo ai ahambo moaruwaimbo-rüwurühi düdüdümarurî.

⁵⁴ Ai ahambo refi hoeifiyuwanî asu aboedî sîmborî hoafîkoate-nduanî ahambo papîhoafîndîhurî yahomo houmboemo ramarüwurî.

12

*Farisi-yomondî yimbu yafambeimbî
hohoanîmo ranahambo hîbadümbö
(Matyu 10:26-27)*

¹ Nindou afîndî tausen gugureandühyo asu sîmborî tîŋarî yipütapürîmayei. Ranîyu asu Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbi mbo boatei hoafîyupurühi yahuya, “Se Farisi-yomondî fufudîgoyo-randeimbî moatükunî yis ranahambo hîbadümbö. Ro hoafayahî ranana ahamundî

yimbu yafambeimbi hohoanimo ranahambo anahi hoafayahi.

² Nĩne-moatũkunĩ munũguambo hapondanambe gabudambe engoro ranana asu sũngunambo weindahĩ gabudĩwamĩ nĩmoamo yagodĩmboe. Asu nĩne-moatũkunĩ munũguambo dĩbo meũgoro ranai weindahĩ fifĩnde fifĩndendamboe.

³ Nĩne-moatũkunĩ nĩmbĩ nĩmaroanĩ hoafĩmayei ra asu si peyowohũ hĩmborĩndeimboyei. Asu nĩne-moatũkunĩ se-dĩbo yipurĩ parĩhi hehi hoafĩ sĩmoasĩnambo wataporĩmbo-marĩhũndĩ ra weindahĩ worĩ bogĩmondĩwamĩ nĩmboeimbo pukũna hoafĩndeimboyei," mehu.

*Sĩhĩrĩ Godĩmbo yangĩrĩ anĩmbo yĩhĩmbo-ndĩhurĩmboane
(Matyu 10:28-31)*

⁴ "Wandafĩ mamĩ, ro sĩheimbo hoafehandũrĩ, nindou fi hoearĩ yangĩrĩ hĩfokoaru arundĩ ranahambo se yĩhĩmboyopoanĩ, ŋga asu ŋgĩrĩ yifiafĩ ana hĩfokoandundĩ.

⁵ Ŋga ro daboe yĩhĩmbombo ra sĩheimbo hoafĩndamboyahi. Godĩmbo se yĩhĩmbondei sapo ai anĩmbo hĩfokoefe mburĩmbo hai ŋgoafĩnambo koarĩhefe rambo ŋgĩnĩndeimbayu ranĩmbo-hũnda. Anĩhondane, mamĩ ranahambo yangĩrĩ anĩmbo yĩhĩmbondefomboane.

⁶ Ndu akĩdou hondahũfeimbi ra yimbu toeanambo yangĩr-ane pemĩyei sahũmũndi arĩhũndĩ. Ŋga asu God ai ŋgĩrĩ mamamboanĩ mĩtanĩndamũndu.

⁷ Ŋga asu God ai nũngunũmbĩ mbĩrĩnanĩyo sĩhafĩ mbĩroambe amaro fifĩreamboani.

Ran+imbo-an+imbo se y+h+imbo-ndeimboyei, seana God+ind+ h+imboahü ndu ak+idou ranaheimbo ngasündi-hindür+imboanei,” mehu

Sih+r+ y+h+imbokoate Sisas+ind+ ndür+ weindah+ hoaf+ndefomboane

(Matyu 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Sisas ai hoaf+yuh+ yahuya, “Ro sihamumbo hoafehapuri nindou düdi nindou h+imboahü nüngumbo ro Sisas+imbo an+hondümbo-r+hin+imboanah+ ehu ana, si+mbor+ nindou ranahand+ ndür+ Nindou Hondü ro God+ind+ sünambeah+ind+ nendi-yomond+ h+imboahü nindou ranana wandani mb+samboyah+.

⁹ Nga asu nindou düdi nindou h+imboahü nüngumbo wamboya moai ahambo an+hondümbo-r+hin+ ehu ana, asu si+mbor+ amboan+ God+ind+ sünambeah+ind+ nendi-yomond+ h+imboahü ai wand+yupoan+ mb+samboyah+.

¹⁰ Nindou düdi ai Nindou Hondümbo moaruwai hoafayu ana, God ai amboawi mbüsümbui. Nga nindou düdi ai Yifiaf+ Aboed+ ranahambo moaruwai hoafayu ana, God ai ng+r+ amboawi mbüsu, nga wan+.

¹¹ Ai sihamumbo rotu wor+nambo papi-hoaf+ h+imbor+yomo-rundeimbi asu bogori nindou-yomond+ h+imboahü ndowapundümo ngomondan+ ro nüngunahurai asu n+n+ hoaf+ hoaf+mandef+ mb+si+mo houmbo ranahambo af+nd+ hohoan+mond+imboemo.

¹² Mam+ ran+si+imboan+ an+imbo se n+ine hoaf+ hoaf+imbo ra Yifiaf+ Aboed+ ranai sihamund+ ho-hoan+moambe hor+inde dagapur+imboe,” mehu.

*Kakî afindeimbi nindoundi hihindi hohoanimo
kafoefe hoafi*

13 Nindou afindi gugure menoro ranambeahindi mamî ai hu Sisasimbo hoafiyuhî yahuya, “Nindou yamundo-randeimbi, se wandî amongoambo hoafindafanî ai apendi-mayo napo yîhoehî ra yîbobondîhoa-mîndembo,” mehuamboyu.

14 Asu Sisas ai hoafiyundowohü yahuya, “Didî ai hoafîmayuwamboyo ro sîhafandî papî-hoafî himboriyohü yîbobofembo rana?”

15 Asukai hoafiyundurühi yahuya, “Se ndondîhi hîbadîhümbö, nga munguambo moatükunî semîndîmbo afîndî hohoanîmondîmboemo. Nga se ngîrî koadürü koadürümbo nîngo napo ranîfihî ndowandîfî,” mehu.

16 Sisas ai kafoefe hoafi ra wataporîmbo-randühîya, “Nindou napo afindeimbi mamî ranai hîfî ranîfihî nûmbürî hîfîreandanî afîndî safîmayo.

17 Nindou ranai aimbo nîmarü hohoanîmoyuhüya, ‘Ro nînî nûnüngundîheambo, nga nûmbürambeahîndî sesi ra kurîfembo fondi wanayo,’ mehu.

18 Ranîyu asu hoafiyuhîya, ‘Awi ro nda süngundîhea. Wandî sesi worî ra mungu birîboadîhe mbundîhambo mamî afîndî worîmbondîhî mbundîhambo wit asu amurî napo ra kundîheamboyahî.’

19 Rananîmbo wandîfimbo hoafîndahühîya, ‘Hapoana afîndî himboanî aho ra sesîmbo aboedî napo ra wanjei-ane. Nga nîmandefî sesi

ra dagudifi hoe ndimindefi raraondihundühi hihifi-hihifindefo,' mehu.

²⁰ Nga asu God ai hoafiyundühi yahuya, 'Seana ngusüfokoate nindou-anafi! Hapo nimbikoani animbo se yifindamboyafi. Nga asu nindou didi ai napo sihafimayo ndorandifi masihawandi ra mandemünda?' mehu.

²¹ Yahurai animbo nindou didiyei napo afindeimbayei aheimbo tükündifemboe, nga aiana Godindi himboahü napo-koate-anei," mehu.

*Ngusüfo pukiyowohü afindi hohoanimojo
hoango hoafi*

(Matyu 6:25-34)

²² Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbimbo hoafiyuhü yahuya, "Ro sihamumbo hoafehapuri nda, Se nini sesi madagudifi mbisimo asu nini hoeari yihoefti fi gabudimandihu mbisimo houbmo afindi hohoanimondimboemo.

²³ Yangiri niŋgo ranane adükari hamindayo, nga sesi ana moanane asukai fi-ane adükari hamindayo, nga hoeari ana moanane.

²⁴ Asu awi se ndu nimoamo ahahabodei ranaheimbo hoeirundüri. Ndu ranai ana moai nini-moatükuni hoari hifikarhi, sesi yimungurihümüdi hei worambe sihehi raraorihündi, nga aheimbo ana God ai sesi ra sagadüri arandi. Nga seana ndu ranaheimbo ngasündihi-ndürimboanei.

²⁵ Se rani-moatükunimbo afindi hohoanimoayafi ranai ngiri fandiheninani akidou gedühi safi yangiri nimbafi.

26 Asu se akidou moatükunî yahurai ra ndofe hifandiyokoate-ayafi ra asu nüngundo adükari moatükunî ra hibadimandanda?

27 Nüngure hayamboyo wohî ahuriyei arihündî ra hoeiru, aiana moai ahei fimbohünda hoeari kakîyei asu ratüpurîyei rihündî. Nga ro sihamumbo hoafehapurî horombo adükari bogorî Soromon ai napo afindeimbiyu, nga ahandî yihuru aboedî yihurumaramüdu ra wohî ahurî ranai Soromonîndî yihuru ra ngasündeamboane.

28 God ai wohî hapondanî yangirî amaro ra hifihü hoeari yihurure hinîngireandühani, nga asu sümbö ana haiambe pifemboane. Se akidou anihondümbofe-koate-yomondeimbi God ai sihamumbo amboa hoeari yihurundeapurîmbui.

29 Se ninî sesimboyo mbisei asu ninî simindîramboyo mbisei hehi ranahambo afindî hohoanîmondei ngeimboyei, nga yowanî.

30 Godimbo anihondümbofe-koate-yeimbi ana munğu moatükunî ra semindîmboane hohoanîmoaye, nga Ape God ai fifireamboani se semindîmbo afindî hohoanîmoaye ra.

31 Nga God nginîndî hifandarandî ranahambo kokondundanî animbo ranî amboanî dagapurümbui,” mehu.

*Aboedî napo gugurife hohoanimo
(Matyu 6:19-21)*

32 “Sipsip afindîfurî ra se yowanî yihimbo-ndeimboyei, nga ndühî sühüsi, sihei Ape ai siheimbo amboanî nginîndî hifandarandî ranambe hifandiyondürimbo yifirayu.

33 Se sihamundi napo ra kakifihî koandihou mbundu asu napo-koate-yeimbi ranaheimbo kaki ra dabuduri. Se kaki foefe hipiri yahurai ndowandümo nîmai moaruwaiyo rakoate-yoweimbi asu rananîmbo aboedi napo sünambe gugurîndundi. Ngiri sünambe ana fandîhoayo, ngiri hûmbuhûni nindou ndahûmündi asu süsîmbûmi ai dagüdi.

34 Sihei ngusüfo ana sapa nahi sihei napo yanğorîhi anîmbo kûndarûmbui.”

*Nafîndîhûmîndi nîmandimbo hîbadîhündî
(Matyu 24:45-51)*

35 “Se hoearî yihuru-rîhûmündi amarei nou nîne-moatükunî tüküfemboayo ranahambo hîbadîhündühi sihei ram ra yimundîhinda simbeyowamboane.

36 Se ratüpurîyei rîhûndeimbi nahuraindeihî asu ahei bogorîmbo nindou ai nîmorehî semîndîmbo si ra hu mbura asu hîhîrîfi huanî nou hîbadîhorî. Ai süfu yipurî fihî pîrako-pîrakondandanî nîmai yipurî sübüdîhehindî.

37 Asu ahei bogorî nindou ranai hu hîmboyuwani yapombofekoate yanğiri nîmarei ahambo hîfandarîhorî ana, ai hîhîftî-hîhîfîndei. Ro siheimbo anîhondûmboanahî hoafehandürî bogorî nindou ranai ahandî warîhoandarûmbî ngîsîharî hoearî ra yimundîhai mbunda hoafîndündüranî sesî fondîkîmî nîmandeianî düdî sesî dagadürûmbui.

38 Ratüpurîyei-rîhûndeimbi ranai nîmbî mbusûmomboyo asu si hoafîmboyo hîfandîhûmbo nîmareianî ahei bogorî nindou

ranai hu hoeiareandürî ana, ai hîhîfi-hîhîfîndeimboyei.

³⁹ Se fîfîndîhindî sapo worî aharambürî ranai nînî-sîmboanîyo hümbuhünî nindou tüküfemboayu ra fîfirareandî ana, tükündafu hümbuhünî-ndîmboemo mbüsî haya günde nîmandümbui.

⁴⁰ Ranîmboane se-amboanî hîbadîhümbö, ngâ Nindou Hondü ranai tüküfembo ra mîtanî-rîhümündi hehi hîdîbo-hîdîboyeiambe anîmbo kudümbui,” mehu.

Nindou ratüpurîyafanî-rînandeimbî aboedî asu moaruwai ranahafandî kafoefe hoafî

(Matyu 24:45-51)

⁴¹ Pita yahuya, “Adükarî hoafayafî nda yîhoefîmbo yangîrîyafî asu muᅅguambo nindoumboayafî?,” mehuamboyu.

⁴² Sîmborî Adükarî ai hoafîyuhî yahuya, “Nindou düdi ai aboedî ndore anîhondümbö fîfîreandeimbîyu haya aboedî ratüpurîyu randeimbeyua? Nindou ranahambo ahandî bogorî nindou-mayu ranai anîhondümbö-rirî hayambo wambo worambe sesînapo engoro ra hîfandîyohü ratüpurîyomo rundeimbî nindou ai sesî semîndî sîmboanî segupurî rambohünda kaboadirî hînîngîndirümbui.

⁴³ Nindou ranahandî bogorî nindou ranai worambe tüküfi hoeiriranî ratüpurayu ana, moanî afîndî hamîndî hîhîfi-hîhîfi-mbiyuwamboane.

⁴⁴ Ro sîhamumbo anîhondümböanahî hoafehapurî, bogorî nindou ranai nindou ranahambo ahandî muᅅguambo moatükunî

ranahambo hifandimbo bogorimbondirü hininḡindirümbui.

⁴⁵ Nḡa asu nindou ranai yare hoan+moyuhüya, 'Awi, wandi bogori nindou ranai ḡiri nimehünou hihirindüfi düdu,' yahu haya bodimondi ratüpuriyei rihündeimbi nimorehi nindowenih ranaheimbo bubuhaiyu sesi sesü bia ndümündü haya hihindi hohoanimondümbui.

⁴⁶ Nḡa asu bogori nindou ranahambo ahandi ratüpuriyu-randeimbi ranai mam simboani ḡiri tükündifiyu mbüsü haya hidibo-hidiboyuambe animbo tükündüfimbui. Rananimbo bogori nindou ranai bubündürü mbunda koandiheiranḡu nindou bidifiri himborikoate-yei rihündeimbi babidimbo nünḡumbui.

⁴⁷ Ratüpuriyurandeimbi ranai ahandi bogori nindou ai refembo yifirayu ra fifireandi, ḡa ai refekoate-yu, asu bogori nindou ai yifirayu süḡufekoate-ayu ana, bogori nindou ranai afindimbo bubündürümbui.

⁴⁸ Nḡa asu ratüpuriyu-randeimbi ranai ahandi bogori nindou yifirayu ra fifirifekoate-yu haya ndofe ratüpurikoate-ayu ana, asu yimumamimbo safi bubumboani. Sapo nindou didiyei afindi hamindi masahümündi ana, asu simbori afindi hamindi mbi-sehindamboane. Asu nindou ranahei warihü afindi hamindi asihendi ana, asu simbori afindi masihendi ra ḡasündeandeimbi segodürimbo hohoanimombeye-amboane."

Sisas ai nindou yikürübüfe-ndürimboyu

*makusu**(Matyu 10:34-36)*

⁴⁹ “Ro makosahî nda hîfî ndanîhü hai püpfemboyahî makosahî asu hai ranai yimbeyowa sahehea yifiar-ayahî.

⁵⁰ Nindou hoeambe hundürayei nou ro asübusî afîndeimbî hundürü-ndamboyahî, nga hundürü ra awi moai hundürüyahî ranîmboanahî ngusüfo sîhayahî.

⁵¹ Se randîhi hohoanîmondeihîya, ‘Ai ana yifiarî yifiarî hîfî ndanîhü engoro ra kîkîfembo makusu-ane,’ mbîseimboyeyi, nga wanî. Ro moai yifiarî yifiarî ranahambo kîkîfembo kosahî, nga nindou yikürübüfe-ndürîmboyahî makosahî.

⁵² Hapondanî peyo haya aho ra nindou mamî ai ahandî fikîmînîndî hondahüfeimbeimbayü ana, yîbobondahimboyeyi. Rananîmbo yimbumbündafe asu ngorü ngîmeimbîndei hehi sîmborî sîmborîndeimboyeyi.

⁵³ Rananîmbo yîbobondahi mbundîhü, nindowenihî nîmorî ai afîndambo asu afîndî ai nîmorîmbo hürütürî-ndamboyafanî. Asu nîmorehî ai ahandî nîmorehî nîmorî-dîbo sîmborî hürütürîndafe asu yamongoamîndoho ai sîmborî hürütürîndafe rarandeimboyeyi,” mehu.

Munquambo nindou nîne-moatükunî tükefeyo ranahandî nîmîndî moai fifîrîhindî

(Matyu 16:2-3)

⁵⁴ Sisas ai nindou afîndî ranaheimbo hoafîyundürühî yahuya, “Se hoeirîhindanî hüfîhamîndî hanuwanîpoedî hoenîmbarî sîfowanî hoeirîhindühî hoendîmboe seianî asu hoeyo arandî.

55 Asükai se hoeirihindani ḡriḡsafinipoedi weri sifowani yahimondimboe seiani asu yahimoyo arandi.

56 Seana yimbu yafambeyeimb-anei, sapa se fifirihimboanei nine moatükunḡ hifini asu sünambe tükefeyo ra. Asu nimboe nine-moatükunḡ hapondani God ai ratüpurimayuwa tükefeyo ra fifirifekoate-ayeia?" mehu.

Düdi sḡhambo hoafimayunini diḡbo hoafi diḡḡboadondowandi
(Matyu 5:25-26)

57 "Nimboe sḡhafihoari yḡbobofekoate-ayafi nine-moatükunḡyo aboedayo ranahambo?"

58 Asu nindou ḡgorü ai sḡhambo papi-hoafiyoninimbo mbüsü haya yḡbobore-randeimbi sowana hoafi himborimbo ndemündünini ḡguanḡ ana, se nimai ḡgafi nafini aboedi-aboedi-ndafineandi. Asu se refekoate-ayafandi ana sḡhambo papi-hoafi ranini-randeimbi nindou ranai hoafi himboriyu randeimbindi warihüندانina, prisman ai karabusambe hinḡḡḡndeaninimbui.

59 Ro anihondümboanahi sḡhambo hoafehanini, se rando nimandifimbo kaki pemindafi mehomo simogodühi pemayafi animbo tükündaföamboayafi," mehu.

13

Nindou düdi anihondümbofekoate-ayu ana awarindḡhoembui

¹ Rani-simboani nindou bidifiri ranai Sisasimbo rarḡhi hoafiyehiya, "Nindou Garirihündi bidifiri ai ninihondi hifokoaru Godimbo

sihoundane Pairat ai hifokoamareapuri. Raniyo asu ahamundi hori ra ninihondi hori Godimbo saimbo hifokoamarundi rani bitapire mamikarimayo,” masei.

² Sisas ai hoafiyuhi yahuya, “Rani-moatükuni tüküme feyo ra se rarhi hohoanimo yeiyan ahei moaruwai hohoanimo ra Garirihündi bidifiri ranahei moaruwai hohoanimo ra ngasündeamboyo?

³ Wani, nga ro anihondümboanahi hoafehandüri, Se shei hohoanimo ra didiboadofe-koate-aye ana, muŋguambo sheimbo amboani yahurai tükündifendürimboe.

⁴ Asu nunguriyei 18 nindou Siroamihündi aheimbo nimoei wori hoandari piyowohü hifokoamareandüri rana? Se rarhi hohoanimo yeiyan, Nindou worinambo hifokoamareandüri ranahei moaruwai hohoanimo ra Serusaremihündi bidifiri ahei moaruwai hohoanimo ra ngasündeamboyo?

⁵ Wani, nga ro anihondümboanahi hoafehandüri, se shei hohoanimo ra didiboadofe-koate-aye ana, muŋguambo se-amboani yifindeimboyei,” mehu.

Nimi hisiyo rakoate ranahandi kafeefe hoafi

⁶ Sisas ai mamikafoefe hoafi wataporimborandühi yahuya, “Nindou mamiahandi wain nümbürambe süfuri nimindi ra hifimareandi. Raniyo süngunambo süfuri nimindi ra hisiyohüpo yahuhaya mahu, nga moai hisimamboani hoeireandi.

⁷ Raniyu asu nindou ranai ahandi nümbürambe ratüpuriyu-randeimbi ranahambo hoafiyundühi

yahuya, 'Ro süfuri nımındı nda ɲgımı hımbanı sını hımboyarıhanda moai hısıyorandı, ɲga hitıboadowandı. Ai hısı-koate moanı hoangıre haya nıngombo nūmbürı hıfı bıdıfırı gabudarandı,' mehu.

⁸ ɲga asu ahandı ratüpurıyu-randeımbı ranai sımborı hoafıyundühi yahuya, 'Rıtıfo, awı moanı mamı hımbanı nıngo hoeıreandühi anımbı, ɲga hısımbıyohüpo. Asu awı ro nımı ranı-fıkımı hıfambı kakındıhi mbundıha, asu yafısühümü afümambe püpındıhi hoeındıheamboyahı.

⁹ Randıhe hoeındıheandane ɲgorü hımbanı ra hısındoanı ana, aboed-ane, ɲga hısı-koate-ayo ana, hitıfoefemboane,' ” mehu.

Sıas ai moanı ɲgoafımbı nımarımbı sıhı nımorehı mamı aboedımareandı

¹⁰ Sıas ai Suda-yafe moanı nımarımbı sı ranambe ahei rotu worambe yamundımareandı.

¹¹ Ranıyo ranıhü nımorehı mamı, 18 hımbanı ahandı fıambe moaruwai nendı nımarımbı amoefoe semındı haya homarandı. Asu ahandı daboadı hamındı ra fare hayamboyo asu moai mbumundı botıfe nıngorandı.

¹² Ranıyo Sıas ai hoeıreanda mayoa mborai mehıdowa mahowa hoafıyundühi yahuya, "Me, hapoana ɲgünımbımayafı ra aboedı anafı," mehu.

¹³ Sıas ai ahandıwamı warı manandeamboyo asu nımeöhınou mbumundı botıfe nıngombo Godımbı aboed-ani yaho ɲgüsüfo pamarerı.

14 Ran+iyo Suda-yafe rotu wor+i hifandandeimbi bogori ranai nginindimayu Sisas ai moani nimarimbo sihi nimorehi aboedimareandi ranimbo. Nindou ranai hoafiyuhi yahuya, “Sapo 6 si-ane ratupurimbo siayo. Nga sapo aboedifembo ana, ran+i si animbo refemboyosi, nga moani nimarimbo si ana yowan-ane,” mehu.

15 Adukari ai simbori hoafiyuhi yahuya, “Seana yimbu-yafambeimbi nindou-anemo! Asu se moai sihamundi burimakau asu dongi ra munguambo si asu moani nimarimbo sihi ranamboani wofi fufurihounduri mburu hoe simindimbo sowandumonduri homo rundiyo?”

16 Nimorehi ro aboedimaritheandi, nda ai Abrahamindi nimir-ane, asu ahambo Satan ai 18 himbani kikihiramundi manungu-ane. Asu ro ahambo moani nimarimbo sihi aboedambofembo ra ahinumbiyo.”

17 Sisas ai yare hoafimayu-wamboemo asu ahandi hurutumbi-memo ranai amoaningambomefundi. Nga asu bidifiri afindi mengoro ranai aboedi moatukuni ramareandi ranimbo hihifi-hihifimayei.

Sisas ai hoar+i akidouhünd+i adukari+ tükufembo kafeefe hoaf+i hoafimayu

(Matyu 13:31-32; Mak 4:30-32)

18 Sisas ai hoafiyuhiya, “God nginindi hifandarandi ra nungunahurayowa? Asu ro nungundihe yibobomandhea?”

19 Ai rahuriane, nindou mam+i ai ahandi numburambe mastet hoar+i hambomo nahurai akidou hifireanduhani. Asu hoar+i akidou

ranihündi adükari tikoani nahurai niṅgowani,
ndu ai raniwami ṅgeramborühi arihündi,” mehu.

*Fufudogoyo-randeimbi moatükuni yis rana-
handi kafoefe hoafi*

(Matyu 13:33)

²⁰ Asükai Sisas ai hoafiyuhi yahuya, “Ro asükainda God ṅginiṅdi hifandarandi rana-
hambo nini-moatükunifih yibobomandihea?

²¹ Niṁmorehi ai fufudogoyo-randeimbi
moatükuni yis semindi haya wambürambe
frau bubufoare mbura yis ra babifoareandani
fufudogoayo hafo nahuriane,” mehu.

Nafitambe akidou naf ho

(Matyu 7:13-14, 21-23)

²² Sisas ai Serusareṁnambo huhüyu
muṅguambo adükari ṅgoafi asu akidou ṅgoafi
aheimbo wataporimbo-marandüri hu.

²³⁻²⁴ Nindou ṅgorü ai Sisasimbo hoafiyundühi
yahuya, “Adükari, yimbu maminiṅdoui yangiri
aboedambo-mandahindiyoy?” mehuamboyo. Ai
simbori hoafiyuhi yahuya, “Yipurini nafitambe
akidou ranambe kefoefembo hütihütindei, ṅga
nindou afindi ai-amboani hütihüti-ndeimboyei
ranambe kefoefembosi, ṅga ṅgiriṅdeidei.

²⁵ Süṅgunambo wori aharambüri ai yipurini
papareandi ana, se weindani niṁboeimbo
yipurifih pırako-pırako-ndihündühi
aniṁboya, ‘Adükari, yipurini sübüdühawamuni,’
mbiseimboyei. ṅga simbori hoafindühiya, ‘Ro
moai siheimbo fifirihandüri,’ asu ‘Se nahanini-
hündamboyei?’ mbüsümbui.

26 Rananimbo se hoafindafühiya, ‘Ro sedibo sesi sahusifi hoe simindefi asu yihoe fi ngoafi nafi hohü yamundowamuni marandi’ mbiseimboyei.

27 Asu ai siheimbo hoafindühi animboya, ‘Ro moai siheimbo fifirihandüri, nga asu nahanihündamboyei? Andai ragu, nga seana moaruwai hohoanimoyei rihündeimbanei,’ mbüsümbui.

28 Se aranindeihü asu yahafi hitihündühi nimboeimboyei, nga Abraham, Aisak, Sekop asu Godndi hoafi hoafiyomo-rundeimbi ai God hifandarandi ranambe nimandeimboyei, nga asu siheimbo ana ragu moeindani pindihirimboyei.

29 Rananimbo nindou afindi ai hüfihamindi süfuwanipoedi, hanuwanipoedi, himbori yimbunipoedi ai God nginindi hifandarandi ranambe sesi fondikimi tükündahi nimandeimboyei.

30 Rananimbo nindou didiyei haponda adükarimboehindi aiana süngunambo akidoumbo-ndahimboyei, nga akidoumboehindi aiana süngunambo adükarimbo-ndahimboyei,” mehu.

*Sisas ai Serusaremimbo hipoambo-marandi
(Matyu 23:37-39)*

31 Rani-simboani Farisi bidifiri ai sifomo Sisasimbo hoafiyomondowohü yahomoya, “Andai ndanühündambo ragu hafi, nga Herot ai sihambo hifokoefeninimbo yahumboani!” mehomo.

32 Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Ngomo nindou sisindira randeimbi ranahambo

hoafindimo, nga hapo sümbo ana ro moaruwai nendi fiambe nimateimbi raguanamboriheandürü asu nindou aboedamboriheandürühi anahi. Nga asu ngimi si animbo wandi ratüpurü ra moendindi-heamboyahi.

³³ Asu ro hapo, sümbo, asangu ranana nafi ngamboyahi. Nga sapo Godindi hoafi hoafiyurandeimbi ana ngiri amurühi hifokoandüwurü, nga Serusaremthü animbo hifokoandü-wurimboemo.

³⁴ Serusarem, Serusarem! Seana Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi sishambo sowana koehefepura masinimo ra nimoeinambo hifokoaroapuri arandi. Ro afindimbo shafi nindou ranheimbo kakaro hondi nitori gugureandürü mbanendi hoareharamindo nou mbanendi hoarehi-fendürimbo samboyahi, nga moai se yifiriyei.

³⁵ Haponda shafi wori ranambe nini akidou-amboani yangorikoate wori yangiri hamindindimboe. Ro hoafehanini, se ngiri hoeindi-hindiri, nga ngombo se wambo randihi hoafindeihya, 'God ai aboedi-aboedimbiriramboane Adükarindi ndürinambo akusu nda,' mbiseimboyei," mehu.

14

Sisas ai nindou angünümbi aboedimariri

¹ Moani nimarimbo sihi Sisas ai Farisi bogorindi worambe sesi sesimbo mahuwa nindou ai ahambo ndorüwurü himboari safühimarüwurü.

² Ranihü nindou mamü yiriwarü fiyuweimbi mamaru.

³ Raniyo Sisas ai Farisi nindou-yomo asu ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi-yomo ahamumbo hoafiyuhiya, “Moani nimarimbo sihi ra nindou aboedifemboyo asu yowanayo?” mehu.

⁴ Nga asu ai moai ahandi hoafi simbori hoafiyomo. Raniyo asu Sisas ai nindou ra serümündü aboediriri mbura koamaritherü.

⁵ Sisas ai ahamumbo hoafiyupuruhiya, “Sihamundi nimiryo asu burmakauyo ai moani nimetri sihi feamongoambe pirayo ra nimai hümandihouyo asu wanimandiyoy?” mehu.

⁶ Raniyomo asu moai ahambo simbori hoafiyomondo.

*Se yowanı sıhafi fımbı roana ndorıhehe-
andeimb-anahı yahopoanı*

⁷⁻⁸ Sisas ai hoeireapurane nindou sesi sesimbo hoafimayua tüküme fundi ranai nimarifondi aboedi hamindiwami nimarimbo hohoanimo-memonda yare hoafiyuhiya, “Nindou ngorü ai sıhambo nimorehi semindambe sesesimbo hoafinduanı ngafühi ra se nimarifondi aboedühi ndowandimboyafi, nga nindou ndorıhoeimbi ahambo amboanı hoafiyomondowohüpo.

⁹ Nindou sıhafanımbo yıbobambo hoafimayupıra mahafanı ranai düdü sıhambo hoafındühiya, ‘Nindou ndanahambo sıhafi-mayo fondi ra sabado,’ mbüsümbui. Randıfiyuwanı asu se amoanıngındafı mbunda ngafı bıdıfıranı fondıwamı nımandımboyafi.

¹⁰ Nga sıhambo hoafındeianı ngafühi ra fondi sapo akıdou yahurıngoahurı safı-mayo

ran+wam+ an+imbo n+mand+fi. Ranan+imbo s+hambo hoaf+mayun+na mahafi ranai ngu hoeindean+nani wani hoaf+nduhüya, 'Wandafi, fondi aboedühi ndan+wam+ sühüfi n+mar+fi,' mbüsüwan+ asu bi+d+fi+r+ amuri mafand+hind+ ranai s+hambo nindou adükar-ani mb+sei+hü ah+n+inde+imboyei.

11 Nindou di+di+yei ai ahei fi botar+hind+ ana, God ai hi+fi+nambo-ndearümbui. Asu nindou di+di+yei ahei fi hi+fi+nambo-ar+hind+ ana, God ai aheimbo bot+ndearümbui," mehu.

Se tak+ni ndowand+imboyafi

12 Sisas+imbo nindou hoaf+mayundoa mahu ranahambo hoaf+yundühi yahuya, "Hüfi+n+imboyo asu n+imbambeyo seses+imbo ra, se yowan+ s+hafi ngunind+, fik+m+n+ind+, boag+r+, s+hafi napo af+nde+imbi wandafi aheimbo yang+r+ mborai yahopoani. Asu s+imbor+ amboani ngorüs+imboani hoaf+nde+ian+ ngafani ses+ ndahün+n+imboyei.

13 Ranamboasi, nga se seses+ndafühi ra napo-koate-yeimbi, fi moaruwaiyeimbi, t+ngar+ moaruwaiyeimbi asu h+imboat+har+yeimbi aheimbo an+imbo mborai mb+safi.

14 Ranan+imbo God ai s+hambo aboedi-aboedi+ndea-n+n+imbui, n+imboe sapo aiana napo-koate-wambo asu ng+r+ s+imbor+ n+n+ ndehind+. Nga aboedi nindou ai yi+fi+hünd+ bot+yahind+ s+imboani God ai tak+ni dagan+n+imbui."

*Sisas ai n+morehi sem+nd+ s+imboani seses+imbo kafe fe hoafi hoaf+mayu
(Matyu 22:1-10)*

15 Mami simboani nindou mami sesi fondiwami Sisas-dibo nimarumbo God nginindi hifandarandi ranambe nimateimbo seses-ayei hoafi ra hmboriyu haya hoafiyundühi yahuya, “Nindou ranai hifi-hifimbeyei-amboane,” mehuamboyu.

16 Sisas ai hoafiyundowohü yahuya, “Nindou mami ai afindi sesesimbo hohoanimoju haya nindou afindimboya ‘Mborai’ mehupuri.

17 Mami munguambo sesi sindi nafiramindoani ahandi ratüpuriyu randeimbimbo hoafiyundowohü yahuya, ‘Nindou ro hoafimehapuri ranahamumbo sowana hafi hoafiyafipurühi animboya, ‘Mborai, munguambo sesi sindi nafiramindimboane’ mbisafi.

18 Nga asu munguambo nindou ranai moeimbo ngiri didefi mehomo. Nga ngorü ai boatei hoafindühiya, ‘Ro hifi pemiya heheambo wamboanahi nga hoeindhea samboanahi asu ro ngiri didihi,’ mehu.

19 Ranikimi ngorü ai hoafinduhüya, ‘Roana burmakau 10 ratüpurimbohünda pemiya heheambo wamboanahi nga randhe hoeindhea samboanahi, nga asu ro ngiri didihi,’ mehu.

20 Asu bidifiranambo nindou-mayu ranai hoafiyuhü yahuya, ‘Ro ana hapondani yangiri nimorehühi-yahe heheambo wambo ngiri didihi,’ mehu.

21 Raniyo asu ahandi ratüpuriyu-randeimbi ai hihirifi hüfu ahandi bogorimbo nindou ai yiboaruko-memo ranahambo hoafimayundo. Raniyu asu bogori ai ngusüfoambe moaruwaiyuhü hoafiyuhüya, ‘Nimehünou

asükai ngafî munḡuambo adükari nafîhü asu munḡuambo akîdou nafîhü, napo-koate-yeimbî, fi moaruwaiyeimbî, yitîḡarî moaruwaiyeimbî asu himboatîhari ra fufondandîfîndürî düḡüfî, mehu

²² Süḡgunambo ratüpurîyu-randeimbî ai hoafîyundowohü yahuya, ‘Bogorî, ro ramarîheandî se hoafîmayafî süḡgu, ḡga awi fondî anîḡgo,’ mehuamboyu.

²³ Ahandî bogorî ai hoafîyundowohü yahuya, ‘ḡgafî tükündafö hawa akîdou nafî asu nîmambe nafî ḡgafühî hoeindowandürühî ana hütî hoafîndafanî mbüsühüsiamboane. Rananîmbo wandî fondî ra simonḡori-mbeyowamboane.

²⁴ Ro nindou weaḡgurühî hoafîmehapurî ra ḡḡîrî dîdai-amboanî wandî-mayo sesî ra aḡindeandî, mehu,” Sisas ramehu.

Nindou düdi ai Sisasimbo süḡgufembondühî ana ndonde hohanîmondu hoeindeandühî animbo

(Matyu 10:37-38)

²⁵⁻²⁶ Nindou afîndî ranai ahandî süḡgu tümareandamboyu asu aheimbo hîhîrîfi hoafîyundürühî yahuya, “Nindou düdi ai wambo süḡgureandîrühî asu ahandî hondafîndî, nîmorehî, nîmori, akohoandî rehîmamî aheimbo asu ahandîhoarîmbo amboa afîndî hohanîmoyuhü wambo akîdou-yaḡḡîrî hohanîmoayu ana, nindou ranai wandî süḡgureandeimbî-yupoanî.

²⁷ Nindou düdi ai wandî süḡgunambo ahambo tîḡîrîfo afîndî tükefeyo ranahambo moanane

yahu ŋgɪnɪndɪ nɪŋgokoate-ayu ana, ai wandɪ sɪŋgureandeimbi-yupoanɪ.

²⁸ Sapo se afɪndɪ hoandarɪ worɪmbombo hohoanɪmoayafɪ ra weaŋgurühɪ nɪmandɪfɪ hohoanɪmondafɪ nɪŋgunümbɪ kakɪnambo worɪ nda moendɪmandɪhinɪ mbɪsafɪ hohoanɪmondafɪ hoeindowandühɪ anɪmbo randowandɪ.

²⁹ Asu refekoate-ayafɪ ana, se kambohoanɪ yangɪrɪ fondo hɪnɪŋgɪndo hawa asu moendɪfekoate-ndafanɪ bodɪmondɪ ai sɪhambo tɪrɪfoefe hoafɪ-ndahünɪnɪmboyei.

³⁰ Ai randɪhi hoafɪndeihiya, ‘Nindou nda worɪmbo-marandɪyosɪ, ŋga moai moendɪreandɪ,’ mbɪseimboyei.

³¹ Adükarɪ bogorɪ nindou ŋgorü ai adükarɪ bogorɪ ŋgorü-dɪbo yɪfiarɪmbo hohoanɪmoayu ana, ai nɪmandü hohoanɪmondu hoeindeandühɪ anɪmbo rambüfiyuwamboane. Ai nɪmandü hohoanɪmondu hoeindeandühɪ anɪmbo 10,000 ami ra 20,000 ranahambo waŋgeimandɪyo.

³² Asu ŋgɪrɪnduhü ana, bogorɪ ŋgorü ai aŋgunɪyuambe anɪmbo nindou ŋgorü koandɪheiranɪ nɪmai hu hoafɪyuwanɪ asu aboedɪ-aboedɪ-mbeyafɪne-andamboane.

³³ Mamɪ rahuraiane se muŋguambo moatükunɪ ranahambo ambe yahokoate-ayafɪ ana, ŋgɪrɪ se wandɪ sɪŋgurowandɪrɪ-randeimbi tükündafɪoandɪ,” mehu.

*Sisasɪmbo anɪhondümbɪ-fimbɪ nindou ana sor namɪ nahurai-ane
(Matyu 5:13; Mak 9:50)*

³⁴ Namî ana aboed-ane, nga namî ra budes-owani aparîkoate-ndoani ngîrî ahandî aparî ra koadürü koadüründife hîniîngîndîfeyo, nga wani.

³⁵ Namî moaruwai yahurai ana ngîrî nûmbûrambeahîndî sesi ranahambo fandîhendani aboedî tükündîfeyo. Asu ngîrî hîhamoe awai bitapîndîhu nûmbûrambe dîgehundî, nga wani. Nga nindou ai moani pindîhimboyei. Se dîdîyei hîmboambeimbayei ana, ndondîhi hîmborîndei.

15

Sisas ai sipsip mamî mafarîhoayo kafoefe hoafî hoafîmayu

(Matyu 18:12-14)

¹ Takis kakî sowandümo-rundeimbi-yomo asu nindou ai ranahamumbo moaruwai-anemo aseî ranîyomo ai munguambo sinîmo Sisasîndî hoafî hîmborî-memo.

² Ranîyomo Farisi asu ahînûmbî hohoanîmo yamundu-rundeimbi ai momorî hoafîyomondühi yahomoya, “Hoeiru, nindou ndanai moaruwai hohoanîmoyomondeimbi sepurîmündü hîniîngîreapurî mbura asu nîmarü aibabîdî sesi sowasümo arundî,” mehomo

³⁻⁴ Ranîyu Sisas ai ranî kafoefe hoafî ra hoafîyupurühi yahuya, “Nindou mamî ai ahandî 100 sipsip moanguî fandandeimbi-hündî asu mamî ai afarîhoayo ra nûngumandüfia? Ai amurî 99 ranaheimbo rande hîniîngîndeiranî wafuwamî wohî dagüdi wakîndîhindani anîmbo asu ngorü mafarîhoayo ranahambo kokonda wakîndeambui.

5-6 Nindou ranai sipsip mafar+hoayo-mayo ra kokora hoeiareandi+ ana nindou ranai ahandi+ sipsip ranahambo afindi+ hamindi+ hihifi+ hihifi+ndühi+ warambuh+wami+ nande ndemündü haya ngoafi+na ngumbui. Rananimbo ahandi+ ngunindi+ asu woriyimbu-r+neandeimbi+ ranaheimbo hoafiyuh+ya, ‘Se robabidi+ hihifi-hihifi+ndei, nga ro wandi+ sipsip mafar+hoayo ra asukai+ hoeir+heamboanahi,’ mehu.

⁷ Ro hoafehandüri, mare yahurai-animbo nindou düdi ai moaruwai hohoanimo hini+ngire haya aboedi+ hohoanimoayu ana, sünambe afindi+ hamindi+ hihifi-hihifi+ animbo tükünd+femboe. Nga asu nindou 99 aboedi+ hohoan+moyeimbi+ aheimbo ana ngir+ yahurai hamindi+ hihifi-hihifi tükünd+feyo,” mehu.

Kaki mafar+hoayo kafeefe hoafi

⁸ “Nimorehi+ mam+ ai 10 kaki+ ambeimbi+ sepurim+ndoane asu mam+ p+mayu. Rananimbo asu ram yimunde mbunda yi+hoar+ndo wak+ndeandühi+ kokonda hoeindeamboe.

⁹ Ai kokora hoeireandühi+ ahandi+ ngunindi+ asu woriyimbu-r+neandeimbi+ ranaheimbo hoafiyowohü yahoya, ‘Se robabidi+ hihifi-hihifi+ndei, nga ro wandi+ kaki+ mafar+hoayo ra hoeir+heamboanahi,’ meho.

¹⁰ Mare yahurai animbo, nindou moaruwai hohoan+moyumbü ai moaruwai hohoanimo hini+ngire haya aboedi+ hohoanimoayu ana, God+indi+ sünambeah+indi+ nendi+ ai hihifi-hihifi+ndimboemo,” mehu.

Nindowenih+ nimor+ ngoafi+ hini+ngire anguni mahu kafeefe hoafi

11 Raniyu Sisas ai hoafiyuhiya, “Nindou mamî ai nindowenihi nîmorî yimbumarapîrî.

12 Asu akîdî nîmorî ai afîndambo hoafiyuhiya, ‘Napo sapo wambombuimbi-mayo ra ndawandîrî,’ mehu. Raniyo asu afîndî ai napo ra nîmorî yimbumbo yîbobomareapîrî.

13 Raniyu asu moai amitata akîdî ai ahandî napo ra sagadûrî mbura ranîfihîndî kaki ra semündü mbura angunî ngorü hîfîna mahu. Ranûhî ahandî munguambo kaki mamîkare mbirîmafoareandî.

14 Ahandî munguambo kaki ra mbirîfoare hayamboyuane asu ranî hîfîhü sesî wanîyowohü asu nîmorî ranai worambe nînî kîkefoefekoate-yuhü wembombomayu.

15 Raniyu ai hu nindou mamî ngoafi aharîhündî ahandî ratûpurîyu randeimbîmbo-mefiyuwa asu nûmbûrîna koamarîheira moatei ginîrînambo moanguimbo mahu.

16 Asu nîmorî ranahambo nindou ngorü ai-amboanî moai sesî sagado raniyo wembomboyuhü nîmî hîsî hîpîrî moatei masahûsi ra sesîmbo hohoanîmomayu.

17 Asu süngunambo ndore hohoanîmoyuwa mayowamboyu, ‘Wandî apendî ratûpurîyomorundeimbi aiana sesî afîndî mbasîhoemo. Nga ndanîhü anîmboahî nda ro wembombo yîfîmbo yangîr-ayahî.

18 Ambe-hoango, nga ndûhî hînîngîndîhe hehea nga apembo hoafîndahandowohü anîmboya, “Ape, ro sîhambo asu Godîmbo moaruwai hohoanîmo-yahapîrîmboanahî.

19 Hapondani ana ro nindou aboediyahipoani, nga ngiri se wambo wandi nimori mbisafindiri. Nga moani se rando hinngindowandira sihafi ratupuriya rihandeimbi nahurai tukundaheamboane,” mbisamboyah,’ mehu.

20 Raniyu asu nimori ranai ranihu hinngire haya ahandi afindi sowana ndamefiyu. Ai anguni ngahi sunuambe afindi ai hoeiriruhi ahandi nimori ranahambo hipoambomariri. Raniyu asu afindi ai pipiyu hufu waru kifoariri haya wakikihimaruri.

21 Nimori ai hoafiyuhiya, ‘Ape, ro moaruwai hohoanimo-yamboanahi sihambo asu Godimbo amboani. Nga hapondani ana ro nindou aboediyahipoani, nga ngiri se wambo wandi nimori mbisafindiri,’ mehuamboyu.

22 Asu afindi ai ahandi ratupuriyomorundeimbimbo hoafiyuhi yahuya, ‘Nimehinou hoeari aboedi sowandumo sifomo yihuruwuri. Asu warambeahindi moatukuni kikifoaruwuri, yiri hoeari gudundo.

23 Asu burmakau nimori safeimbi maningo ra hifokoandu mandu houmbo animbo dagudifihumbo hihifi-hihifi-ndefomboane.

24 Wandu nimori nda yifimbomayuyosi, nga asu yangiri haponda anungu! Ai mafarahoayuyosi, nga haponda hoeiarihuri,’ mehu. Raniyo ai sesesi-yomonduhi hihifi-hihifimemo.

25 Asu amongo nimori ai numburambe nungu mbura worikimi huane gita hoafiyowohu heirumemo ra himborimayu.

26 Raniyo asu ratüpurïyu-randeimbi mamimbo düdurirühi yahuya, 'Ninimboe ndana?' mehuamboyo.

27 Asu ratüpurïyu-randeimbi ai hoafiyundowohüya, 'Sihafi amond-ai aboedi tükümefiyu, nga ranimboyo ape ai burmakau nimori mamï safeimbi hifokoare mande hayambo sahusifühi hihifi-hihifayefi,' mehu.

28 Ranïyo asu amonjo ai nginindirürühi moai sesesi-mayei ranambo hu, nga wani. Raniyo afindi ai hu sesesi ranambe hombo hütihüti-marüti.

29 Asu amonjo nimori ai afindambo yare hoafiyundowohüya, 'Ro sihambo afindi himbani moani ratüpurïya rihandeimbi nahurai hoafi himborïyahühi fariheheanini marihandi. Nga se moai wambo wandi wandafi babidimbo hihifi-hihifiyohü sesesimbohünda meme nimori amboani sawandi.

30 Nga sihafi nimori ranana, sihafi-mayo kaki ra nimorehi wosïhoafori hohoanïmoyei rihündeimbiyei-fihï moendïre haya tükümefiyu-ane asu ahambo burmakau nimori safeimbi ra hifokoaro mamandowando,' mehu.

31 Asu afindi ai hoafiyundowohü yahuya, 'Nïmoakïdou, se ro-dïbo manïmbafanesi, nga munquambo moatükunï wandi-mayo ra sihafane.

32 Sihiri hihifi-hihifi-ndefomboane nimboe sapo sihafi amond-ai yifimbo-mbuimbiyusi, nga asu haponda yangiri tüküfi anüngu. Asu ai mafarïhoayuyosi, nga haponda hoeiarïhuri,' mehu," Sisas mehu.

16

An#hondü aboed# ham#nd# napo

¹ Sisas amboan# ahambo sünggurü-rundeimb#imbo hoaf#yupurü# yahuya, “Nindou mam# ai napo af#ndeimb#yu hayamboyu asu ahand# napo ra h#fand#imbo nindou ngorü serümündü h#n#ng#mariri. Ran#yomo asu nindou b#d#f#r# ai nindou ranahambo pap#-hoaf#rürü# yahomoya, ‘Bogor#, s#haf# napo ra mbir#mafoareand#,’ mehomondo.

² Ran#yu asu napo af#ndeimb#-mayu ranai ahand# napo h#fandandeimb# bogor#-mayu ranahambo mborai yahundo hürüheirü mbura düdurirü# yahuya, ‘Hoaf# ra nüngur#yo ro s#haf# ratüpur# ranahambo h#mbor#mayah#? Nga se ngaf# wand# kak# ran#nambo n#n# ratüpur#yo ramarowand# ra sürü pap#nda ndawand#, nga ng#ri se wand# napo h#fanda-randeimb#indaf#,’ mehu.

³ Ran#yu asu ratüpur# h#fanda-randeimb#-mayu ranai aimbo hoaf#yuh#ya, ‘Ro nüngumandahe wand# bogor# ai ratüpur# ranam-beah#nd# raguanambo-areand#r# ra? Roana h#f# h#r#imbo ng#n#nd#yah#poan# asu aheimbo moako-moakombo amoan#ng#imboanah#.

⁴ Ro f#f#r#heamboanah# n#ne-moatükun# süngufeyowan# nindou ai wambo sem#nd#nd#r# wor#n#fend#r#imbo ra,’ mehu.

⁵ Ran#yo napo h#fandandeimb#-mayu ranai ahand# bogor#nd# kak# masowandümo ranahamumbo mborai yahupur# hümar#hepur#. Asu weangurü#nd#d#d#-mayu ranahambo

düdurirühi yahuya, 'Se nüngünümbiyo wandi bogorindi-mayo kaki masowandifi?' mehundowamboyu.

⁶ Asu ai simbori hoafiyundowohü yahuya, '100 adükari hipiri weriyo,' mehuamboyo. Asu napo hifandandeimbi ai hoafiyuhi yahuya, 'Nimehünou sihafi ndüri paiaroweimbi pepa ra ndowandifi hawa 50 adükari hipiri pandowandi.'

⁷ Asukai ngörümbo düdurirühiya, 'Se ra nüngünümbiyo masowandifi?' mehundowamboyu. Asu ai simbori hoafiyundowohü yahuya, '100 bek witiyo,' mehuamboyo, asu hifandirandeimbi ai hoafiyundowohüya, 'Sihafi ndüri parundeimbi pepa ra sowandifi hawa 80 bek pandowandi,' mehu.

⁸ Raniyo asu napo afindeimbi-mayu ranai anihondümbo hoafikoate hifandirandeimbi-mayu ranahambo hoafiyuhi yahuya, 'Se nini-moatükuniyo sihambo süngunambo tüküfemboayo ranahambo wudipoaporo hohoanimoayafi ra aboed-ane,' mehu. Nga ro hoafehapuri, nindou ai hifinindi moatükunimbo hohoanimoeyi arihündi ranai diboadorihoeimbi nahurai-anei, nga rananei asu nindou sürühehindeimbi ranaheimbo süngunambo nini-moatükuniyo tüküfemboayo hohoanimo ra ngasündarhindüri.

⁹ Ro siheimbo hoafehandüri hifi ndanihündambo kaki napo rani süngumbo se nimorehi nindowenih babidi ngunindimboehindi, nga süngunambo kaki semindimbo ra munguyoambe siheimbo

ndemündündürí woríníndeirani asu se koadürümbo koadürümbo nímándeimboyei.

10 Nindou düdi ai akídou moatükuní ndore hífandarandí ana, asu adükari moatükuní amboani ndonde híbandambui. Nga asu ai akídou moatükuní ndofe hífandíkoate-ayu ana, asu ngírí adükari moatükuní amboani ndonde híbandandí.

11 Asu se kaki napo hífi ndanihündambo moaruwai ra ndofe hífandíkoate-ayei ana, asu se ngírí napo hondü ra híbadíhündí.

12 Se nindou ngoründí napo ndofe hífandíkoate-ayafí ana, asu se ngírí napo síhei hondü ra ndondíhi híbadíhündí.

13 Nindou ngorü ai ngírí yimbu bogorí nindouyafandí ratüpurümbí nünngu. Nga nindou ranai ana bogorí ngorü ranahambo moaruwaimbo-ndirühi asu ngorü bogorí ranahambo ngusüfo pandirümbui. Se ngírí kakimbo ratüpurí asu Godíndí ratüpurí yíboboambo ngusüfo pandowapírí.”

Sisas ai ahínümbí asu ngíníndí God hífandarandí ranahambo hoafímayu

(Matyu 11:12-13; 5:31-32; Mak 10:11-12)

14 Farisi nindou, kakimbo yangírí ngusüfo parundeimbi-memo, ranai raní hoafí híhímboríyomo houmbo asu Sisasímbo tíkífínambo-marurí.

15 Ai símborí hoafíyupurühi yahuya, “Seana nindouyei hímbóahü aboedí hímbóyomondühanemo, nga God ana síhamundí hohoanimo ra fífíreapurímbo-ani. Níne

nindouyei himboahü aboedi hamindayo ra Godindi himboahü ana moaruwai hamindane.

¹⁶ Mosesindi ahinümbi hohoanimo asu Godindi hoafi hoafiyomo rundeimbi-yomondi hoafi ra wataporimboru sinimombo asu Son ai tüküfi nunguambe kaimayo. Nga Son nunguambe peyo haya asino ndanana God nginindi hifandarandi aboedi hoafi ra munguambo ngoafi tükefeyo. Ranane asu God hifandarandi ranambe kefoefembo munguambo nindou ai hamindi tütüngar+hehindi.

¹⁷ Hifi sünü ranai mungundimboe, nga Godindi-mayo ahinümbi hohoanimo ranana ngiri akidou-amboani awarindihoeyo.”

Nimorehi semindhünda hin+ngifembo yamundife hoafi

(Matyu 5:31-32; 19:9; Mak 10:11-12)

¹⁸ “Nindou düdi ai ahandi nimorehi hin+ngire haya asu ngörü asemüdu ana, ai moaruwai wos+hoafori hohoanimoyumbo-ani. Asu nindou düdi ai nimorehi horombo ahandi nindowenihai ai moei yahumbü asemüdu ana ai-amboani moaruwai wos+hoafori hohoanimoyumbo-ani.”

Napo afindeimbi asu Rasarus+yafandi hoafi

¹⁹ Sisai hoafiyuhi yahuya, “Nindou mamai ai kakai napo afindeimbiyu haya asu ai hoeari aboedi-aboedi yihuruyu haya munguambo si sesi aboedi sesuhi n+marü marandi.

²⁰ Nindou mamai napo-koate ahandi ndüri Rasarus ai ahandi fi masimeiyangiriyu haya napo afindeimbindi yipuri nafitambeihü n+marü marandi.

21 Ai napo afindeimbindi-mayo sesi fu fondiwaminindi pindoani dagadi yahuayamboyu ramefiyu. Raniyo asu yafori ai hei ahandi masime i ra mongoarühi marihündi.

22 Süngunambo Rasarus ai yifimayuamboyo asu sünambeahindi nendi ai sowaründümo hafomo Abrahami-dibo hininngimarüwurü. Asu napo afindeimbi-amboani yifimayuwa hifi kamarihori.

23 Asu yifiafi ngoafihü napo afindeimbi-mayu ranai asübusi afindi masemündu. Asu ai himboyuane angunü goagu Abraham ai Rasarus parümündü haya manimbafani.

24 Ai hoafiyuhüya, 'Abraham, wambo hipoambo-rowandiri! Se Rasarus koarühaworanü hoe warü foare hüramündi süfo wandi amindasümo kusimbireandiri, nga wambo hai hüfinambo mungunambo-arandiri,' mehu

25 Abraham ai hoafiyuhü yahuya, 'Wandi nimori, se yangiri nimbafambe aboedi moatükuneimbi-mayafi, nga asu Rasarus ai moaruwai mamaru. Nga asu ai haponda ndanihü aboedi mamaruwa asu se asübusi asowandifi.

26 Ngorü-moatükunü ra ai hoe apoari afindi mbusümondühi kikireamunimboane, nga ngiri didai badihoei ndühi düfu asu ngiri didai badihoei rühi düfu,' mehu.

27 Asu napo afindeimbi ai hoafiyuhü yahuya, 'Ape, refe ana Rasarus koandihaworanü apendi worüna mbihuwamboane.

28 Ro hondahüfeimbi akohoandeimb-anahi rananimbo Rasarus ai hoafinduanü asübusi

afindi semindi nafi kosikoate-mbeyomondamboane,' yahuhaya hoafimayu.

²⁹ Abraham ai hoafiyuhiya, 'Ai ana Mosesindi-mayo ahinümbi hohoanimo asu Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi sürü papimarundi ra hoeindundühi fifirindumboemo.'

³⁰ Napo afindeimbi ai hoafiyuhi yahuya, 'Wani, Ape Abraham! Nindou düdi yifihündi ahamumbo sowana ahu ana, ai ahamundi moaruwai hohoanimo ngörü süngundundühi asu anihondumbo-ndumboemo.'

³¹ Abraham ai hoafiyundowohü yahuya, 'Asu ai Mosesindi hoafi himborikoate-yomo, Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi-yomondi hoafi himborikoate-ayomo ana, asu ngiri nindou yifyeimbi-yei hoafi amboani himborindomo,' mehu.

17

Moaruwai hohoanimo ai anihondümbofe hohoanimo hifinambore arandi

(Matyu 18:6-7; 18:21-22; Mak 9:42)

¹ Sisas ai ahambo sünggurü-rundeimbimbo hoafiyupurühi yahuya, "Awi süngunambo mamikarambo moatükunü moaruwai tükündifemboe asu ranü süngumbo wambo nimorehi nindowenihi ai moaruwai hohoanimondeimboyei. Hipoanimboe-mbouanei nindou düdi nimorehi nindowenihi ranaheimbo rareandanü moaruwai hohoanimoaye. Nindou ranahambo ana moaruwai hamindi animbo tükündifemboe.

² Asu ai rareandani nĩmori akidibou ndanai moaruwai hohoanimoaye ana nindou rana-hambo amĩndasũmoambe nĩmoei hondĩ wofifihĩ kife mburĩmbo hoe hohoeambeahi pifiyuwanĩ hanũ yifĩmbo ra aboed-ane.

³ Ranĩmbo-hũndambo anĩmbo se hĩbadĩhũmbo. “Asu sĩhafi wandafi ranai moaruwai hohoanĩmonduanĩ se ahambo hoafĩndafũhĩ, sĩhafi moaruwai hohoanĩmo ra hĩnĩngĩndowandĩ mbĩsafĩndo. Asu ai ahandĩ moaruwai hohoanĩmo ra hĩnĩngĩndeandani ana, se ahambo amboawi mbĩsafĩ.

⁴ Asu nindou ranai sĩhambo mamĩ sihi 7-mbo moaruwai hohoanĩmoyu mbura asũkai 7-mbo hu sĩhamboya, ‘Karihasi, ro sĩhambo moaruwai hohoanĩmo-mayahanĩni,’ ehu ana, ahandĩ moaruwai hohoanĩmo ra amboawi mbĩsafĩ,” mehu.

Anĩhondũmbofe hohoanĩmo

⁵ Ahandĩ hoafi sowandũmo homorundeimbĩ ranai Adũkarĩmbo hoafiyomondũhĩ yahomoya, “Se rarowandani yĩhoefĩ anĩhondũmbofe ra afĩndĩmbeyo.”

⁶ Mehomondamboyu asu Adũkari ai sĩmbori hoafiyupurũhĩ yahuya, “Asu sĩhamundĩ anĩhondũmbofe ranai mastet hoari nahurai akidouayo-amboanĩ se nĩmĩ ndanahambo hoafĩndĩmondũhĩ anĩmboya ‘Fĩrĩhoefĩ hawa ahasihari kameihĩ hafĩmbo hoe hohoeambe nĩmbafĩ,’ mbĩsĩmondani asu nĩmĩ ranai se hoafĩmemo sũngu randĩfemboe,” mehupurĩ.

Ngorũ nindoundĩ ratũpurĩyu-randeimbĩndĩ ratũpurĩ

7 Sisas ai hoafi yuhî yahuya, “Nindou mamî seambeahîndî ai ahandî ratûpurî yu-randeimbi ranai ngu nûmbûrambe hîfî hirîndu asu sipsip hîfandînda mbundambo asûkai worînambo dûduwanî, ai hoafîndu-ndowohüya, ‘Nîmehînou sînîfî nîmarîfîmbo sesî sowasîfî,’ mambûsîndoyo?”

8 Wanî, nga ahambo anîmboya, ‘Wandî boatei sesî ra dîdîboadondo ndao hawambo anîmbo asu se hoearî güdo mbunda nîmandîfî hîbadandîranî ro boatei sesî dagadî hoe ndîmîndahaimbo nîmandîhanî anîmbo asu se sîhafî sesî ra süngu dowadîfî,’ mbûsûmbui.

9 Asu bogorî nindou ranai ahandî ratûpurî yu-randeimbi nindou ranahambo hîhîfîmandürîyo ahandî hoafî hîmborîyuhü süngumareandî ranîmbo-hûnda? Wanî.

10 Ranîmbo-hûndamboane se-amboanî God ai hoafîmayu ra muŋgu ratûpurayomo ana se randu hoafîndîmondühîya, ‘Roana aboedî ratûpurîyefî rîhundeimbiyefîpoanî, nga ranî ratûpurî ranana yîhoefîmbo ratûpurîndîmo yahu hoafîmayu ranîyo ratûpurîmayefî,’ mbîsîmo.”

Sisas ai mîmanîho masîmeimbi nindou 10 aboedîmareapurî

11 Sisas ai Serusarem ngoafîna yare huhîyu Sameria asu Gariri-yafe hîfî yipupuiambe nafî mahu.

12-13 Ai hu ngoafî mamî ranîhü tüküfiyuwane, nindou 10 mîmanîho masîmeimbi ranai homo ahambo nafînî hoeimarüwuri. Ai angunî nîngomombo raru mîngîyomo hoafîyomondühî yahomoya, “Sisas! Nindou

Adükari! Se yihoeñimbo hipoambo-rowamuni,” mehomondo.

¹⁴ Asu Sisas ai ahamumbo hoeireapurühi hoafiyupurühi yahuya, “Se ngomo Godimbo sesihou-rundeimbahamumbo animbo sishamundi fi ra nafuindimondananimbo asu ai tumbürüpuramboane,” mehu. Ai nafihomondane ahamundi fi ranai asukai aboeditüküme feyo.

¹⁵ Asu nindou mamihamundi mbusümo ranai hoeireandanahandi fi ranai asukai aboedimayowamboyo, ngoafinambo hihirifi huhü puküna hoafiyuhGodimbo aboed-ani mehu.

¹⁶ Nindou ranai hu Sisasindi yirikimi piyu yangürumbo hihifimaruri. Nindou ranai ana Samariahündiyu.

¹⁷ Sisas ai nindou ranahambo hoeiriri haya hoafiyuhyahuya, “10 aboedimayafundi. Nga asu ngörü 9 ra nünguyafunda?”

¹⁸ Asu nimboe nindou ngörü sirambeahindi mamindanai yangiri süni Godimbo hihifarüa?”

¹⁹ Asu Sisas ai nindou ranahambo hoafiyundowohü yahuya, “Botiyafohawa hafihafianihondümbofe ranaiyo aboedambomareanini,” mehundo.

*Nindou Hondü ranai weindahitükündüfimbui
(Matyu 20:23-28; 24:37-41)*

²⁰ Farisi nindou ranai Sisasimbo düduyafundühyahomoya, “NüngusümboanGod nginindi hifandarandi ra tükümandifea?” mehomondamboyo. Asu Sisas ai simborihoafiyupurühi yahuya, “God nginindi

hifandarandi ranai tüküfemboayo rani-
moatükunî nafuimbohünda ngîrî nî nî moatükunî
tükündî feyoanî nindou ai ahei hîmboarî nambo
hoeindî hindî.

²¹ Ai ngîrî randîhi hoafîndeihiya, ‘Hoeirîhi
aiana ndanî,’ mbîsei asu ‘Goagu ra’ mbîsei.
Nîmboe, sapo Godîndî ngî nîndî ranana sîhei
mbusümo-ane engoro.”

²² Ranîyo asu ahambo süngururü-rundeimbîmbo
hoafîyupurühi yahuya, “Süngunambo rani-
moatükunî ranai tükündî femboe, rananîmbo
se Nindou Hondündî si ra hoEIFEMBO afîndî
hohoanîmo-ndîmboemosî, nga se ngîrî
hoeindündî.

²³ Rananîmbo sîhamumbo hoafîndeihiya,
‘Hoeiru, aiana goagu anüngu ra’ mbîsei asu
‘Hoeiru, aiana ndanüngu,’ mbîseimboyei, nga se
yowanî anîhondümbofeihü ho kokopoanî.

²⁴ Sapo wabürüsî ranai sünü ngorü hîmboranî
tüküfe haya ho ngorü hîmboranî kararamîndo,
yahurai anîmbo ndîmboe Nindou Hondü ai
ahandî tüküfembo sihî ra.

²⁵ Nga asübusî afîndî boatei ndemündî
mbundambo asu nindou ndanî sîmboanî
anîmboei ranai ahambo daboadî hîhîrîndîhorî
mbundühümbö-ndeianî anîmbo ndîmboe.

²⁶ Horombo Noa nünguambe ramefeyo yahurai
anîmbo Nindou Hondü ranai tüküfemboyuambe-
amboanî randî femboe.

²⁷ Sapo Noa nünguambe nindou afîndî ranai
sesî sahüsi, hoe sîmîndei, nîmorehühîyafu,
anamîndühîyahi raraorühi heimbo mamî
bîdîfîranambo sihî Noa ai botambe mafarîfiyu-
wamboyo hohoambu afîndî ranai kosowohü

nindou ra hifokoako-mafoareandi.

²⁸ Horombo Rot nünquambe ramefeyo yahurai animbo ndimboe. Munquambo nindou ranai sesi sahüsi hoe simindei, napo pemiyei, kaki semindimbo koarhehi, nümbürü hifirühi, worimborühi raraomarhündi.

²⁹ Nga Rot ai Sodom ngoafi ra hiningire haya hu simboani hai asu sarfa nimoei ranai hoe nahurai sünambeahindi pütapiyowohü munquambo nimorehi nindowenihü hifokoako-mafoareandüri.

³⁰ Mamü yahurai animbo Nindou Hondü ranai weindahü tüküfi simboani amboani randifemboe.

³¹ Ranisimboani nindou ngoafihü amaru ranai ngiri kebuai ahandi napo worambe engoro ra ndemüdü. Asu mamü yahuriane nindou nümbürambe anüngu ranai ngiri ahandi worinambo hihirindüfi ngu.

³² Sapo Rotindi nimorehimbo tükümefeyo ra se hohoanimondimo. Ai hihirife ngoafi hoeimareanda yifimayo.

³³ Nindou didiyei ahei yangiri niingo ranahambo afindi hohoanimoyeihi kikiharihümündi ana, awarindihöemboe. Nga nindou didiyei ahei yangiri niingo ranahambo afindi hohoanimokoate-ayei ana, aboedambondifemboe.

³⁴ Ro sihamumbo hoafehapurü, nindou yimbu ranai mamü fondwamü guguiyafani apafani ra God ai ngörümbo nderümündühü ngörü rande apofondwamü dgeirümbui.

³⁵⁻³⁶ Nimorehi yimbu ranai mbanü hirayafe

ra God ai ŋgorümbo ndemündühî ŋgorü rande hînnḡideambui,” mehu.

³⁷ Sisasîmbo süŋgrurü-rundeimbi ai düdurüwurühî yahomoya, “Rani-moatükunî ra nahü tükümandîfea?” Asu Sisas ai sîmborî hoafîyupurühî yahuya, “Yîfînimoko yangorowohü ana, koaheimb-ane hei sahüsi arîhündî,” mehu.

18

Nîmorehî kai asu yîbobore-randeimbi-yafe kafoefe hoafî

¹ Sisas ai ahambo süŋgrurü-rundeimbiimbo didîbafîferambo yiboaruko-ndîmboemo yahu haya kafoefe hoafî mamî yamundîfe-purîmbohünda hoafîmayupurî.

² Sisas ai yare hoafîyuhî yahuya, “Mamî adükarî ŋgoafîhü nindou yîbobore-randeimbi mamî ai manüŋgu. Aiana moai Godîmbo yîhîmboyu asu nindoumbo afîndî hohoanîmoyu randî.

³ Ranîyo adükarî ŋgoafî ranîhü nîmorehî kai nîŋgo haya ho nindou yîbobore-randeimbiimbo hüti hoafîyondo randühîya, ‘Wandî hürütümbî ai wambo hürütarandîrî, ŋga se wambo hoafî yîbobofe ra farîhawandîrî,’ meho.

⁴ Gedühî safîyu nindou yîbobore-randeimbi ranai nîmorehî ranahambo fehefembo moi mehu. Ŋga humbo süŋgunamboyu ai ahandî fimbo hoafîyuhîya, ‘Sapo ro moai Godîmbo yîhîmboya asu nindoumbo hohoanîmoya rîhandî.

⁵ Nga nimböe nimorehi kai ranai muŋguambo si wambo tiŋiŋifo sai arandiŋbo animbo ro ahambo fandihehe hehea ahandi papi-hoafi ra himborinda. Asu ro refekoate-ayah ana wambo sowana muŋguambo si didi ndandani wambo süngunambo garibindea-ndiriŋboe, ” mehu.

⁶ Asükaiyu Adükari ai hoafi-yuhi yahuya, “Se nindou yibobore-randeimbi moaruwai ranahandi hoafi ra himboriyomo.

⁷ Nimorehi nindowenihi God ai wandanei yahundüreimbi ranai nimbiniŋbi si muŋguambo Godimbo arani aranayei ra aheimbo fehefendüri-koate-mandüyo? Asu awi fehefendüri-koate ahei hoafi ra hihimboripomandüyo? Wan.

⁸ Nga ro sihamumbo rarihe hoafehapuri, ai ahei papi-hoafi ra nimehünou himborinduhü yibobondeambui. Nga Nindou Hondü ai kudumbo nimorehi nindowenihi hifi ndanihü animboei ahei anihondümböfe ra hoeimandeyo? ” mehu.

Farisi nindou asu takis kaki semündü-randeimbi-yafandi kafeefe hoafi

⁹ Nindou bidifiri ai ahamundi fimboya aiana mbumundi hamind-anemo, nga ŋgorü nindou aiana mbumundi-yomopoani ehomo ranahambo Sisas ai kafeefe hoafi hoafimayu.

¹⁰ “Mamimbo nindou yimbu ranai didibafifembohünda Godindi worina mahafani. Mam ai Farisihündiyu asu ŋgorü ai takis kaki semündü-randeimbiyu.

¹¹ Farisihündi ranai ahandipoanimbo nüngumbo ŋgusüfoambe didibafifihiya, ‘God,

ro sihambo hihifarihanini, roana moai nindou bidifiri rarahi arihundi sungurthe hehea dibokoriya, tikai hoafiya asu nimorehi sisihimoya rihandi. Nga roana nindou takis kaki semündü-randeimbi gogu rani nahurai-yahipoani.

¹² Ro mamı wik ranambe yimbumbo sesi wehiya asu munquambo moatükunı ro asahamındihı ra 10 yıboborthe hehea sihambo mamı bidifiri sihehe arihandi,' mehu.

¹³ Nga takis kaki semündü-randeimbi-mayu ranai ahandıpoanımbı akıdou angunı safı manıngu. Ai sünambe himbo-koate mbıro türe nıngumbo ahandı ngusüpoahühi purükıreandühi yahuya, 'God, ro moaruwai hohoanımoıa rıhandeımb-anahı, nga se wambo hıpoambo-rowandıri,' mehu.

¹⁴ Ro sihamumbo hoafehapuri, takis kaki semündü-randeimbi-mayu ranai worınambo nguwanı ai anımbı Godındı himboahü mbumundı nindou-ndümbui, nga Farisi nindou ana wanı. Sapo mamı yahuriane nindou dıdııyei ahei fimbo hıfınambo-arıhındı aheimbo God ai botındearümbui. Nga asu nindou dıdııyei ahei fimbo botarıhındı aheimbo God ai hıfınambo-ndearümbui," mehu.

Sisas ai nımoakıdıboumbo hııngırıhindıra wambo sowana mbüsühüsi, mehu (Matyu 19:13-15; Mak 10:13-16)

¹⁵ Ranııyei nindou bidifiri ranai Sisasımboıa ai warı nande haya dıdııbafı-mbıfindıra sei hehi nımoakıdıbou fufurıhümündındırı tükümehınd.

Nga asu ahambo süngrurü-rundeimbi-memo ranai nindou ranaheimbo nginindî-marundürî.

16 Nga asu Sisas ai hoafiyuhî yahuya, “Nîmoakîdîbou ra aheimbo hinîngîndîhindüra ndühî wambo sowana mbüsühüsi, nga ngîrî bobohîndundüra. Sapo God nginindî hîfandarandî ra nîmorî akîdîbou ndahurai aheiane,” mehu.

17 Sisas yahuya, “Se nda fifîrîndundî, nindou didîyei God nginindî hîfandarandî ra nîmoakîdîbou sahümündî arîhündî nahurai semîndîkoate-aye ana, ngîrî keboehindî, nga wanî,” mehu.

Nindou napo afîndeimbi ai Sisas-dîbo wataporîmayu

(Matyu 19:16-30; Mak 10:17-31)

18 Suda-yafe bogorî nindou ranai Sisasîmbo düdurirühîya, “Nindou yamundo-randeimbi aboedî, ro yangîrî koadürü koadürümbo nîngombo ra nîni-moatükunî nünunğondîhendühî mandahamîndîha?” mehundowamboyu.

19 Asu Sisas ai ahambo simborî hoafiyundowohü yahuya, “Nîmboe se wambo aboedî asafa? Moai nindou didî ai aboedîyu, nga God yangîr-ani aboedayu.

20 Sapo se ahînümbî hohoanîmo ra fifîrowandî: Se yowanî nîmorehî sîsîhîmoyo asu anamîndîhoandî bîrabîriyopoanî, wosîhoaforî hoafiyopoanî, nindou hîfokoefepoanî, hûmbuhûniyopoanî, se yowanî ngorümbo tîkefehefe papi-hoafiyopoanî, asu se sîhafî me-apembo ahînîndafühî ahafe hoafî hîmborîndafî,” mehu.

21 Nindou ranai simbori hoafi yundowohü yahuya, “Ro nimori akidouyahambe peya hehea hambo hapondani ro rani ahinümbi ra süngurthe arihandi,” mehu.

22 Sisas ai rani hoafi ra himboriyu haya, simbori hoafi yundowohü yahuya, “Awi mam moatükuni se randowandi. Sihafimayo napo ra nindou ngorumbo dabadürühi rani fihindi kaki asowandifi ra napo-koate-yeimbi ranaheimbo dabadürü. Rananimbo se sünambe napo afindeimbi ndamboyafi. Rani boatei rani süngundo mbundambo animbo asu wandi süngu didifi,” mehu.

23 Nga nindou ranai Sisas hoafimayu ra himboriyu haya ngusüfoambe nimbi mayu, nimboe sapo ai napo afindeimbi wambo.

24 Sisas ai horirani mayoa hoafiyuhi yahuya, “Nindou napo afindeimbi ana God nginindi hifandarandi ranambe kefoefembo tñümbane.

25 Ninihondi mam ahandi nduri kamer ranai ana hoeari kakimbo nir ambenafi kefoefembo tñümbiyoponi, nga nindou napo afindeimbi ai God nginindi hifandarandi ranambe kefoefembo ana, tñümbane,” mehu.

26 Nindou bidifiri ranai hoafi ra himboriyeihehi düdurhorühi seiya, “Asu refe ana, nindou didi ai yangiri koadürü koadürumbo manüngua?”

27 Sisas ai simbori hoafiyuhiya, “Nini moatükuniyo nindoumbo tñümbayo ra Godimbo ana tñümbiyoponi,” mehu.

28 Asu Pita ai hoafiyuhi yahuya, “Awi! Ro yihoe fi ngoafi hiningirihu hohu sihaf süngu

masinefi,” mehundowamboyu.

²⁹⁻³⁰ Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Ro sïhamumbo anihondumboanahi hoafehapuri, nindou düdi God nginindi hifandarandi ranahambohünda ahandi ngoafi, nimorehi, ako-hoandi, boagiri nimoakidibou hinngareandüri ana, hifi ndanihü God ai aheimbo afindi moatükuni dagadürümbui. Asu süngunambo aho ra yangiri koadürü koadürümbo niŋgo ra ndahümündimboyei,” mehu.

Sisas ai yifiyo hefe yifihündi botifembo-mayu ranahambo asukai hoafimayu (Matyu 19:16-30; Mak 10:17-31)

³¹ Sisas ai süngururü-rundeimbi 12 sepurimündü hinngiareapuri haya hoafiyupurühi yahuya, “Himboriyomo! Haponda shiri Serusareminambo anefi ahahifi. Ranihü animbo sapo Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi nindou ai Nindou Hondü ranahambo nini-moatükuniyo tükufembo horombo sürü papiru masihoemo ra anihondü tükündifemboe.

³² Ai ahambo ndifoyei warihündüwurimboemo. Rananimbo ahambo tikifinambondihori, türüfoefe hoafindei, asu nguri tifindahi raraondihümboyei.

³³ Rananimbo asu ahambo ndüfuri ndüfuriboadüwuri mbundumbo hifokoandüwuri-mboemo, nga ngimi sindo haya süngunambo asukai botindüfimbui,” mehu.

³⁴ Nga asu ahambo süngururü-rundeimbi ai moai hoafi ra türüfoaru fifirundi. Hoafi ranahandi nimini ra moai ahamundi hohoanimoambe

weindahifeyo. Asu ai moai Sisas nimboe hoafimayu ra akidou-amboani fifirundi.

*Sisas ai nindou himboatihari moako-moakoyu-randeimb+ aboedimariri
(Matyu 20:29-34; Mak 10:46-52)*

³⁵ Sisas ai Seriko ngoafikimi huane nindou mam+ himboatihari nafikimi nimarumbo nindou heiyani kaki napombo moako-moakoyu marandi.

³⁶ Ai himboriyuwani awai nendi afindi ranai tumareandamboyu, asu nindou ranaheimbo dudureandurühi yahuya, “Nindou ra ninihünda?” mehunduramboyu.

³⁷ Asu nindou ranai seiya, “Sisas Nasaretihündi ranai ndanafi masinuamboaniyefi,” mehomondamboyu.

³⁸ Nindou himboatihari ranai puküna hoafi kar+hoeihü hoafiyuhi yahuya, “Sisas, Defitindi ahiri, se wambo hipoambo-rowandiri.”

³⁹ Asu nindou horomboyahi masinei ranai nginindi hoafiyahünowohü seiya, “Se hoafi kikirandifi,” maseiamboyu. Asu nindou ranai asukai hoafi puküna kar+hoeihüya, “Sisas Defitindi ahiri, se wambo hipoambo-rowandiri,” mehuamboyu.

⁴⁰ Ran+yo Sisas ai hu nüngumbo nindou himboatihari ranahambo ahambo sowanambo semündühombo hoafimayu. Nindou ranai hu manünguwa Sisas ai düdurirühi yahuya,

⁴¹ “Ro s+hambo nini-moatükuni nününgufeninimboyo se hohoanimoayafa?” mehündowamboyu. Asu nindou ranai yahuya,

“Nindou Adükari, ro wandi himboari ra asukai aboedimbeyowa samboanahi.”

⁴² Sisas ai simbori hoafiyundowohü yahuya, “Sihafi himboari ra aboed-ane. Sihafi anihondümbofe rani süngumboyafi se aboedayafi,” mehu.

⁴³ Asu mamihari ahandi himboari ranai birimahoyowamboyu Sisasindi süngu huhü Godimbo aboed-ani mehu. Nindou afindi ranai rani-moatükunî ra hoeirihinda mayoa ai-amboani Godimbo aboed-ani masei.

19

Sisas ai Sakiusindi worina mahu

¹ Sisas ai Seriko ngoafi mbusümo nafi hu ngasünde haya mahu.

² Huane asu nindou mami rani ngoafihü mamaru ahandi ndürî Sakius ai napo afindeimbi, takis kaki sowandümo-rundeimbi-yomondi bogoriyu.

³ Ai Sisasimbo nüngunahurai nindouyu yahuhaya hoeifimbo mehu, nga nimorehi nindowenihî afindi burieimbo ahambo hoeifimbo fondi gümarihinda asu Sakius ai bodifo wambo raniimbo ngiri ahambo hoeindirî.

⁴ Raniyu asu ai horombofi pipiyu hu haya nimindi nimoamo mahafu Sisasimbo hoeindihini yahuhaya. Ai fifire haya Sisasimboya nafi mami rani nafi animbo düdü haya ngumbui yahuhaya.

⁵ Raniyu Sisas ai ranihü tüküfi asu nimiwami nimoamo himboyuhü Sakiusimbo hoafiyundowohü yahuya, “Sakius, se

kosifoao, hapoana ro sihafî worambe didî nîmandîmboyahî,” mehundo.

⁶ Ranîyu ai nîmehûnou kusifoendûhî ngusûfoambe hîhîfî-hîhîfîyuhû Sisasîmbo ahândî worîna serûmündü mahu.

⁷ Nga munquambo nindou ai Sisas Sakius dibombo mahafandî ra hoeirîhi mburîhû asu momorî hoafîyeihî seiya, “Ai ahu ranana moaruwai hohoanîmoyu-randeimbîndî worînamboani,” masei.

⁸ Ranîyo Sakius ai nûngumbo Adûkarîmbo yare hoafîyunduwohû yahuya, “Adûkarî se hîmborîyafî, hapoana wandî-mayo munqu moatükunî ra yîbobondîhe mbundîha nindou napokoate-yeimbîmbo ngorû bidîfîrî ndehamboyahî, asu nindou ngoründî-mayo takis kakî wosîhoafî hoafîya hehea sahamîndîheimbî ana, asûkai yîmbuyimbumbo hîhîrîndahe nga ndahandomboyahî,” mehu.

⁹ Ra-mehuamboyu Sisas ai hoafîyundowohû yahuya, “Hapoana God ai nîmorehî nîndowenihî worî ndambeahîndî aboedambo-reandûrûhani. Nîmboe, nindou ranamboia ai Abrahamîndî amoao-ani.

¹⁰ Nindou Hondü makusu ranana sapo nindou awarîhehindeimbî kokoyondûrî aboedambo-fendûrîmboyu makusu,” mehu.

*Nindou 10 kakî masowandümo kafoefe hoafî
(Matyu 25:14-30)*

¹¹ Rarîhi nîmorehî nîndowenihî afîndî ranai hîmborîyeiane, asûkai Sisas ai aheimbo kafoefe hoafî mamî hoafîmayundûrî. Nîmboe sapo ai Serusarem fikîmî akîmîmayuambo

nindou ranai rarihi hohoanimoyeihiya, God nginindi hifandarandi ra nimehünou animbo tükündifemboe, masei.

12 Asu ai yare hoafiyuhi yahuya, “Mamimbo ana bogori nindou mamı anguni hifina ahambo adükari bogorimbofi hinıngifimbohünda mahu. Bogorimbofe mbuiyombo asukai ngoafınambo hihirife hombo hohoanımomayu.

13 Nga ai hombo yahuhaya ahandi ratüpurıyomo-rundeimbimbo mborai yahupura mahomondamboyo gorınambo nafümbi kakaı hoari nindou mamamimbo yimbureapurühi yahuya, ‘Se kakaı nda ndowandümo houmbo bidifiri kakaı semındimbohündambo ratüpurındımondanı ro asukai tükündaheamboane,’ mehupuri.

14 Nga asu mamı raniı ngoafıhüندی ranai nindou ranahambo yiıboarukomarıhori. Raniyo ai huane nindou bidifiri koamarıhehipura bogori nindou mahüfu ngoafına hoafi sowandümo hifomo hoafıyomondühi yahomoya, ‘Ro moei asefi nindou ranahambo bogorımbofembo ana,’ mehomo.

15 Nga asu nindou ranai adükari bogorimbofi mbura ngoafına hihirifi mahu. Ai hihirifi hu nımarumbo ahandi ratüpurıyomo-rundeimbı ranahamumbo nimehünou hoafımayupuri ahambo sowana howanı gorınambo nafümbi kakaı hoari masagapuri raniıfihi nüıngunümbi mbasowandümo yaho düdufepurımbohünda.

16 Nindou ngorü ai boatei horombofi süni hoafiyuhi yahuya, ‘Adükari, ro sıhafi-mayo gorınambo nafümbi kakaı hoari mamı raniınambo

bidiŋiriŋi kaki seminɗimbo ratupuriyambo kaki hoari 10 masahaminɗihiŋi,' mehu.

¹⁷ Asu bogori ai yare hoafiyundowohü yahuya, 'Se aboedi ratupuri ramarowandi ra aboedi haminɗi hondü-ane, rani-moatükuni akidou ra se diɓoado ro hifandinɗi. Ranimboanahi asu ro sihambo ngoafi 10 se hifandinbohünda hininɗaritheandi,' mehu.

¹⁸ Asukai ratupuriyu-randeimbi ngorü ai süni hoafiyuhi yahuya, 'Adükari, ro sihafi-mayo gorinambo nafümbi kaki hoari masawandi raninambo kaki seminɗimbo ratupuriyambo hondahüfeimbi kaki hoari masahaminɗihiŋi,' mehu.

¹⁹ Asu bogori ai yare hoafiyundowohü yahuya, 'Ro sihambo hondahüfeimbi ngoafi hɓadandi sa hehea hininɗaritheandi,' mehu.

²⁰ Asukai ngorü ai süni hoafiyuhi yahuya, 'Adükari, gorinambo nafümbi kaki hoari sihafi-mayo nda, ro hoearambe parthe himonɗihe siheheanda menjoro.

²¹ Nimboe sapo ro hoeirihenina, se nɗinɗiyafi-randeimbi nindoumefambo. Sapo nini-moatükuni nindou bidiŋiriŋi ai sihehinda se sowandiŋi asu sesi amboani bidiŋiriŋi nindou ai hifiŋihinda se sowandiŋi arandi ranimboanahi ro sihambo yihimboayahi,' mehu.

²² Raniju bogori ai nindou ranahambo yare hoafiyundowohü yahuya, 'Se nindou moaruwai ratupuriyafi randeimb-anafi. Sihafi rani süngumbo animbo sihambo hihinde papi-hoafinɗaninimboe. Sapo se fifirowamboanafi ro nɗinɗiya rihandeimbi nindou-anahi, asu

ro bɪdɪfɪrɪ nindou ai napo sɪhehinda sahamɪndɪ asükai sesɪ hɪfɪrɪhinda sahamɪndɪ rɪhandeimb-anahɪ.

²³ Asu nɪmboe se kaki wandɪ beŋambe sɪhefekoate-mayafa? Sapo rananɪmbo ro hɪhɪrɪfe kosɪhü wandɪ kaki ra bɪdɪfɪrɪ ranɪfɪhɪndɪ kameihɪ hɪhɪrɪhe sahamɪndɪ,' mehu.

²⁴ Nga bogorɪ nindou ranai nindou akɪmɪ burɪmemo ranahamumbo yare hoafɪyupurühɪ yahuya, 'Se ahandɪ-mayo gorɪnambo nafümbɪ kaki hoarɪ ra sowandümo mburumbo nindou kaki hoarɪ 10 masemündu ahambo dabudo,' mehu.

²⁵ Asu ai raru hoafɪyɪmondowohü yahomoya, 'Adükari, nindou ranai ana ndeara 10 kaki hoareimb-ani,' mehomo.

²⁶ Nga asu bogorɪ nindou ranai hoafɪyuhɪ yahuya, 'Ro sɪhamumbo hoafayahɪ, nindou bɪdɪfɪrɪ napo afɪndeimbɪ aiyomo aiana asükai bɪdɪfɪrɪ napo ndowandümböemo, nga nindou ai napo akɪdouyeimbɪ-mayei ranahei warambeahɪndɪ ana ŋgorüfemboane.

²⁷ Nga asu wandɪ hürütümbɪ-memo, sapo wambo adükari bogorɪmbofembo yowanɪ mehomo ranahamumbo ndühɪ sowapurɪndümo sɪfomo wandɪ himboarühɪ hɪfokoarüpurɪ!" mehu.

²⁸ Sisas ai kafeefe hoafɪ ra hoafɪyu mbura asükaiyu Serusaremɪna mahüfu.

*Sisas ai adükari bogorɪ nahurai Serusarem
ŋgoafambe mahu*

(Matyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Son 12:12-19)

29 Sisas ai Betani asu Betfage ngoafikimi tüküfi Orif Wafu sei-ar+hündi-kimi homondühoyo ahambo süngrurü-rundeimbi yimbu horombo koamar+hep+ri.

30 Asu ai yare hoafiyup+rühi yahuya, “Se ngoafi gebü anango ran+nambo ngafani. Ranühi se dongi mam+ hoar+fi hoeind+neanda wof+na h+mond+ndümo h+in+ng+indumboemo ra moai nindou didi ai-amboani horombo ran+wam+ n+maruwan+ ser+m+ind+ ho-randi. Asu wof+ fufur+gene mbund+na wambo sowana ndowand+fan+ dügüfan+.

31 Asu nindou ngorü ai s+hafan+imbo düdünd+fihiya, ‘Nimboe se dongi ra fufurar+heneandi?’ mbüsuwan+ asu se ahambo hoaf+indaf+nandowohüya, ‘Adükar+ ai b+id+fi+ri moatükun+ refembo dongi ranambo hoaf+mayuambo an+hoandi,’ mb+safan+,” mehu.

32 Sisas ai koamar+hep+ira hafan+ hoeir+neanda dongi hoar+fi ranai ahafan+imbo hoaf+mayup+ri süngu ramefeyo.

33 Ran+ yimbu ai dongi ranahambo hapoadümbö wof+ fufur+hoeff+neanda ran+ af+ind+ ai ahafan+imbo yahuya, “Nimboe se dongi ra wof+ fufurar+heneanda?” mehu.

34 Nga ai hoaf+yafandühi safaniya, “Adükar+ ai b+id+fi+ri moatükun+ refembo dongi ranambo hoaf+mayuambo an+hoandi,” masafan+.

35 Ran+yafan+ asu dongi ra Sisas+imbo sowana sowand+fan+ mahafan+. Asu ai ahafand+mayo war+ hoandarümbi ng+s+har+ hoear+ dongiwam+ nand+ne mbur+na Sisas+imbo ran+wam+ h+in+ng+imarüwuri.

³⁶ Ai dongiwami nɨmarü haya Serusarem ngoafɨkɨmi mahuwamboyei nindou bɨdɨfɨrɨ ahei warɨ hoandarümbɨ ɨgɨsɨharɨ hoearɨ ra nafɨnɨ ahambo hombohünda kurɨmarɨhinda ranɨwami mahu.

³⁷ Sisas ai Serusarem ngoafɨnambo huhü Orif Hɨfɨ Wafu hanɨ nafɨ tüküfeambefiyuane, nindou afɨndɨ ahambo süngurɨhorɨ-rɨhündeimbɨ ranai hɨhɨfɨ-hɨhɨfɨmayei. Sapo ai muŋgu hepünɨfeimbɨ moatükunɨ hoeimarɨhindɨ ranɨmbo-hünda ai puküna hoafɨ karɨhehindühɨ Godɨmbo adükar-ani masei.

³⁸ Ai hoafɨyeihɨ seiya,
“Adükarɨ bogorɨ ai Adükarɨndɨ süngu akusu
ranahambo God ai aboedɨ-
aboedɨmbɨriramboane.
Sünambe muŋguambo ai aboedɨ amarei
asu God nɨmoamo hamɨndɨ hondü anüngu
ranahambo aboed-ani mbɨsei-amboane,”
Buk Song 118:26

masei.

³⁹ Nga Farisi bɨdɨfɨrɨ nindou ranahei mbusümo burɨmemo ranai Sisasɨmbo raru hoafɨyomondühɨ yahomoya, “Yamundo-randeimbɨ, sɨhambo süngurɨhünɨnɨ-rɨhündeimbɨ ranaheimbo hoafɨndafanɨ anɨmbo ai ahei hoafɨ kɨboakɨmbɨrɨhümündi-amboane!” mehomo.

⁴⁰ Nga asu Sisas ai sɨmborɨ yare hoafɨyupurühɨ yahuya, “Ro sɨhamumbo hoafayahapurɨ, nindou ranɨ hoafɨ ra hoafɨkoate-aye ana, nɨmoei ai-amboanɨ puküna hoafɨndeimboyei,” mehu.

Sisas ai Serusaremɨmbo aranɨnambomarandɨ

⁴¹ Sisas ai Serusarem ngoafɨkɨmi huhü ngoafɨ ra hoeireandühɨ ahambo aranɨnambomarandɨ.

42 Ai yare hoafiyuhî yahuya, “Serusarem, haponda ndanî sihî se aboedî nîmarîmbo hohoanîmo nîmindî ra fifîrîmbarowa-mbonana, aboedîyo. Nga hapondanî ana awi ranî-moatükunî ra moai se hoeirowandî.

43 Mamî simboanî süngunambo ana nindou sîhambo hürütürunîneimbî ranai hîfî sîhafî ginîrîkîmî wakîndîmondühî püpîndu dîfomombo sîhambo muŋguambo gündünînimboemo.

44 Rananîmbo sîhambo moaruwaimbo-ndünînimboemo asu se-babîdî amarei ranaheimbo amboa. Asu ŋgîrî nîmoei mamî amboanî nîmoei ŋgoründîwamî hînîŋgîndundî. Nîmboe se moai fifîrowandî sapo God ai sîhambo aboedambo-fenînimbohünda makusu ra,” mehu.

*Sisas ai Godîndî worambe kakî semîndîmbo ratüpurî ratüpurîmemonda hemafoareapurî
(Matyu 21:12-17; Mak 11:15-19; Son 2:13-22)*

45 Sisas ai Godîndî worambe kefuai hüfu nindou kakîhümbö napo sîhoumarundî ra pütifoendühî hemafoareapurî.

46 Ai yare hoafiyîpurîhî yahuya, “Godîndî Buk ai yare hoafiyohü yahoya, ‘Wandî worî ranana dîdîbafîfembo worî yangîrane. Nga se hümbühünî nindou ranahei dîbofembo fondîmboarîhindî,’ meho.”

47 Nga muŋguambo si Godîndî worî ranambe nindou yamundîreandürî marandî. Asu Godîmbo sesi sîhou-rundeimbî bogorî, ahînümbî hohoanîmo fifîrundeimbî, bogorî nindou

bidifiri ai Sisasimbo nini-süngufe hifokoeffimbo nafi kokomarundi.

⁴⁸ Nga nindou afindi ranai ahandi hoafi himborimbo afindi hohoanimo mayeiambo wambo moai ahambo hifokoeffimbo nafi rafifirundi.

20

*Sudahündi ai Sisasimboya düdi sishambo
nginindi masendi yahomo düdumefundi
(Matyu 21:23-27; Mak 11:27-33)*

¹ Mami simboani Sisas ai Godindi worambe nimorehi nindowenihimbo yamundi reandürihi aboedi hoafi ra bokarimarhendi. Raniyo Godimbo shou-rundeimbi bogori, ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi bogori, asu Suda-yafe bogori ai Sisas babidimbo wataporimbo mahafomo.

² Ai hoafiyomondühi yahomoya, “Se hoafiyafimuni nini nginindinamboyo rani moatükuni raro aranda? Düdi sishambo rani nginindi ra masaganina?” mehomo.

³ Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, “Ro-amboa sishamumbo mami moatükuni düdundaheanda asu se wambo hoafindi mo.

⁴ Sapo Son ai nindoumbo hundürümarandüri nginindi ra Godindi-mayoyo asu nindou-yafemayoyo?” mehu.

⁵ Raniyomo ahamundihoari simbori hoafindüriyomondühi yahomoya, “Sapo shiri hoafiyefühiya, Son hundürüra marandi ranana Godindi-mayoane asefi ana, ai rande

hoafindüh+ya, ‘Asu nımboe se ranahambo anihondümbofekoate-ayomoa,’ mbüsümbui.

⁶ Nga asu sibir+ hoafiyefüh+ya, ‘Ranana nindou-yafe-mayoane,’ asefi ana, nindou ranai sifehimbo nımoeinambo-ndihümün+mboyei. Nımboe sapo ai fifir+hor+ Son ai Godind+ hoafi hoafiyu-randeimb-ani sei anihondümbor+horüh+ wambo?” mehomu.

⁷ Ran+yomo Sisasimbo raru hoafiyomondüh+ yahomoya, “Ro moai fifir+hund+ Son ai ran+ ng+nind+ ra nahünda semündü-hayambombai,” mehomu.

⁸ Nga Sisas ai yare hoafiyupurüh+ yahuya, “Ro-amboa ng+r+ hoafindahapuri düdi wambo ng+nind+ masendi ratüpur+mböhünda,” mehu.

*Nindou moaruwai wain nümbür+
hifand+marund+ kafeefe hoafi
(Matyu 21:33-46; Mak 12:1-12)*

⁹ Sisas ai nindou ranaheimbo kafeefe hoafi mam+ hoafiyundürüh+ yahuya, “Nindou mam+ ai wain hififembo nümbür+ra mbura nümbür+ ra nindou bodimondi-yomondi warambe hin+ng+mareandi ran+fih+ kaki sem+ndimbo ratüpur+mböhünda. Asu ai hu angun+ ngorü hif+n+ gedüh+ manüngu.

¹⁰ Asu wain ranai his+mayowamboyo nindou mam+ koamar+heira nümbürambe ratüpur+memo ranahamumbo sowana bidif+r+ his+ nümbürambeah+nd+ sem+ndimbohünda mahüfu. Nga asu nindou nümbür+ ranambe ratüpur+memo ranai bubururü mburumbo nin+ ak+dou-amboan+ warambefekoate koamar+hawura mahu.

11 Asükaiyu ŋgorü koamar+heira ahamumbo sowana mahüfu. Ran+yo ranahambo amboan+ ah+nikoate bubururü mburumbo nin+ akidou-amboan+ warambefendokoate koamar+hawura mahu.

12 Asükaiyu ŋgorü koamar+heira mahüfu. Nga asükaiyomo ahambo amboan+ nümbür+ hifandi-rundeimbi ranai bubururü mburumbo moanambüh+ kiafu hüründümo pimarüwuri.

13 Ran+yu asu nümbür+ af+ndi ranai hoafi+yuh+ yahuya, 'Haponda ro nüngumand+hea? Ro wand+ n+mor+ af+ndi hohoan+mo-yahandoweimbi ra koand+hehin+imboyah+. Awi ahand+ hoafi an+imbo himbor+nd+imboemo.'

14 Nga asu nümbür+ hifandi-rundeimbi ranai nindou ranahand+ n+mor+ masüfuwa hoeirüwuri houmbo s+imbor+ hoafi+r+yomondüh+ yahomoya, 'Nindou ndanana nümbür+ af+ndand+ n+mor-ani. S+h+r+ ahambo hifokoarar+huri an+imbo asu muŋgu-moatükun+ ra s+hef+nd+imboe,' mehomomo.

15 Ran+yo nümbür+ hifandi-rundeimbi ranai nümbür+ambeah+nd+ sowaründümo moanewan+ tüküyafu homo hifokoamarüwuri. Asu nümbür+ ran+ af+ndi ranai nindou ranahamumbo nin+nününgumandeapura?

16 Ai düd+ nümbür+ ranambeah+nd+ nindou ranahamumbo hifokoandeapurüh+ wain nümbür+ ra nindou b+d+f+rambo dagapur+mbui," mehu. Nindou ranai hoafi ra himbor+yeyi hehimbo hoafi+yeyi seiya, "Awi ran+moatükun+ ra tükünd+femboe, nga ambembeyo-wamboane," masei.

17 Nga Sisas ai aheimbo himboar+ pareandürüh+ nüngumbo düdureandürüh+

yahuya, “Nimboe asu Godindi bukambe sürü ra paru masihoemoa?

‘Nimoei wor+mboru-rundeimbi ai moaruwai-ane yahomo houmbo ambe mehomo,
 nga nimoei ra wor+ ranahambo
 nginemindeimbo weangurüh+did+ bogori
 nimoeiyo.’ *Buk Song 18:22*

¹⁸ Munguambo nindou nimoei raniwami pirayei ana, ai mbusümo kikiindahimboyei, asu nimoei ranai nindouwami pirayo ana, nindoumbo munguna mosihoasindiheirimboe,” mehu.

¹⁹ Raniyo ahinümbi hohoanimo fifirundeimbiyomo asu Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogoriyomo ai raru fifiri+marundi Sisas ai kafoefe hoafi hoafimayu ra ahamumboyo. Ranimboemo mamani rani-simboani ai botife Sisasimbo kikihimindeimbo hohoanimomemo, nga nimorehi nindowenih ranaheimboya yihoefimbo nününgumandihimuni yahomo houmbo yihimbomemo.

Ai Sisarimbo takis kaki mandahündoyo asu wanimandiyoy

(Matyu 22:15-22; Mak 12:13-17)

²⁰ Ahinümbi hohoanimo fifirundeimbiyomo asu Godimbo sesi sihou-rundeimbiyomo ai Sisasimbo hifandurühi nindou bidifiri koamarihoupura tikaruhoumbo ahandi hoafi himborimbo nouyafu mahifomo. Nindou ranai ana tikaru hou ngörü süngufih ahandi hoafi himboriyowohü moaruwai hoafimayu yaho hefe gafman bogorindi warihü hin+ng+fiyuwanipapi-hoafi-mbüruramboane, yahomomboemo.

21 Tirifoefe hoafombo mahifomo ranai duduafundühi yahomoya, “Nindou yamundo-randeimbi, fifirihumboanefi hoafi se hoafayaf-ane asu yamundarowand-ane ranana anihond-ane. Seana nindou ranai adükari ndüreimbimbayeiyu asu ndürikoate-mbayeiyu ra moai hohoanimoyafi, nga seana anihondümbofe hohoanimo Godindi-mayo ranane yamundo arandi.

22 Se yihoefimbo hoafiyafi, ro Sisarimbo takis kaki ra mandahundoyo asu wanimandiyo?” mehomo.

23-24 Sisas ai fifireandi ranana ahambo tikarhoumbo woshihoafori-rurühiyomo asu simbori hoafiyuhi yahuya, “Wambo kaki mami nafuiyomo. Sisami asu ndüri kakifih apeniŋgo ra dadea?” mehuamboemo. Yahomoya, “Sisarind-ane,” mehomondamboyu.

25 Asu Sisas ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Sisarindi moatükunayo ana, se Sisarimbo dabudo. Asu Godindi moatükunayo ana ra se Godimbo dabudo,” mehu.

26 Raniyo Sisas ai nimorehi nindowenih babidimbo nüngumbo wataporimbo-randambe moai woshihoaforyumbo hohoanimoyomo. Raniyomo ahamundi düdufe hoafi ranahambo simbori hoafiyu maranda hepünafundühi hoafi kikiründümo humbo maningomo.

Sadyusi ai yifihündi botife ranahambo düdumefundi

(Matyu 22:23-33; Mak 12:18-27)

27 Sadyusihündi bidifiri ai raru hohoanimoyomondühiya, nindou yifihündi ngiri

asükai botindahindi yahomo-rundeimbi ai Sisas sowana mahifomo.

²⁸ Ai Sisasimbo düduyafundühi yahomoya, “Nindou yamundo-randeimbi, Moses ai sihefimbo hoafi mamî sürü papîra masihendi sapo nindou mamî nîmorehi semündü mbura asu nîmori-koate yifayu ana, ahandî akîdî ranai nîmorehi ra asükai semündü haya nîmori wakîndamîndoanî nîmori ranai amonjoandî nîmori noumbiyuwamboane.

²⁹⁻³⁰ Mamîmbo apodoho mamî 7 manîngomo. Amonjo hondü ai nîmorehi semündü haya nîmori-koate yifîyuane, asükai akîdî mbusümonîndî ai amonjoandî kai ra semündü haya yifîyuane.

³¹ Asükai akîdî ngorü ai-amboanî amonjoandî kai ra masemündu. Apodoho mamî 7 ranai muᅅguambo nîmorehi ra semîndeimbi yangîrîmemo, ᅅga ai nîmori-koate yifîsafîmemo.

³² Asu sünguna nîmorehi ranai-amboanî yifîmayo.

³³ Muᅅguambo apodoho mamî 7 ranai nîmorehi ra masowandümo. Süngunambo nindou yifîhündî botîfeambe nîmorehi ra dadî nîmorehi-manda?” mehomo.

³⁴ Ranîyu Sisas ai ahamumbo yare hoafîyipurühi yahuya, “Hîfî ndanühane nindowenihî ai nîmorehühîyafu asu nîmorehi ai anamîndühîyahi arîhündî.

³⁵ ᅅga nîmorehi nindowenihî yifîhündî asükai yangîrî botayahindi ana, ᅅgîrî nîmorehühîndafu asu anamîndühîndahi rarandîhündî.

³⁶ Ran+simboani ana ai sünambeahindi nendi nahurai-wambo ng+r+ yifindei. Sapo God ai yifihündi bot+rearü hayambo wambo ai ahandi nimor-anei.

³⁷ Sapo Moses amboani nindou yif+yeimbi bot+ndahimboyei ranahambo ndore nafuimayu. Ai n+mi akidou hai tik+rimarandi ranahambo sürü pap+randüh+ya, ‘Adükar+ God ranana Abraham, Aisak, Sekop ahamundani.’

³⁸ Ran+amboane asu God ranana yif+yeimbiyei God+yupoani, nga yang+r+ an+boadeiyei God-ani. Nindou düdi ai Godayu ra koadürümbo yang+r+ nüngumboani,” mehu.

³⁹ Ah+nümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi bidif+r+ ai hoaf+yomondüh+ yahomoya, “Nindou yamundo-randeimbi s+hafi hoafi ra aboed-ane,” mehomo.

⁴⁰ Ran+yomo nindou ranai asükai ngorü moatükun+imbo Sisas+imbo düdufembo y+h+imbomemo.

Nindou ranaheimbo Sisas ai God koamafoarir+ ranahambo düdumefiyu

(Matyu 22:41-46; Mak 12:35-37)

⁴¹ Ran+yo Sisas ai nindou ranaheimbo düdureirüh+ yahuya, “Asu n+imboe nindou ai hoaf+yeih+ya, ‘Krais nindou God ai nindoumbo aboedambo-fembo kamafoarir+ ra Defit+ndi ahuirani,’ aseia?

⁴²⁻⁴³ Sapo Defit ahandi+hoari Herü Buk ranambe yare hoaf+yuh+ya, ‘Adükar+ ai wandi Adükar+imbo hoaf+yundowohü yahuya,

‘Se wandi warihondani bogorimbondafo
 nimandifi ngafimbo
 ro sihambo hürütümbi ra sihaf hoarehi
 hiniŋgi-ndiheapurimboane,’ *Buk Song*
 10:1

mehu.

⁴⁴ Defit ai nindou ranahambo Adükari yahu marandi, asu Kraisi ai nünngunde ahandi ahurimanda?” mehu.

*Sisas ai ahinümbi hohoanimo
 fifirundeimbimbo papihofimarapuri
 (Matyu 23:1-36; Mak 12:38-40)*

⁴⁵⁻⁴⁶ Nindou afindi ranai hihimboriyeiane, Sisas ai ahambo sünggurü-rundeimbimbo hoafiyuhi yahuya, “Se ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbimbo hibadumbo. Ai hoandari hoeari güdife hefe hoahoango wakifeyoani nindou ai ahamumbo hihifiyopuri asu maketambe ahamumbo ahiniyopuriramboanemo hohoanimoemo. Aiana Sudayafe rotu worambe fondi wagabe raniwami nimari asu sesi sesambe sia semindi nindife hefe wagabe nimarimboanemo hohoanimoemo.

⁴⁷ Nga aiana nimorehi kaisahoabedi ranaheimbo wosihofori-yondürühi ahei wori ahamumboru marundi. Asu ai aboedanemo mbiseiya yahomo houmbo Godimbo didibafiyomondühi ra hoandari hamindi didibafiyomo arundi. Nga sünggunambo nindou ranaheimbo yibobofendürimbo simboani ana tinjirifo afindi safi ndowandumboemo,” mehu.

21

*Nimorehi kai napo-koate ai Godimbohünda
kaki masihendi
(Mak 12:41-44)*

¹ Sisas ai nimarü himboapoyuane, nindou napo afindeimbi ranai hei Godindi wori ranahandi hipirambe kaki mafoarhindi.

² Raniyo asu nimorehi kai napo-koate ranai hamburi kaki yimbu hipiri ranambe mafoareanda hoeimareandi.

³ Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Ro sïhamumbo anihondumboanahi nda hoafayahapuri, nimorehi kai napo-koate masihendi ranai nindou napo afindeimbi masihendi ranahambo ngasüde-amboane.

⁴ Nindou napo afindeimbi masihendi ranana akidouyo masihendi, nga ahei adükari ana mbenjoründüri. Nga nimorehi kai ndanana akidou menjoro ra masihendi,” mehu.

*Sisas ai Godindi wori biriboemboe mehu
(Matyu 24:1-2; Mak 13:1-2)*

⁵ Sisasimbo süngrurü-rundeimbi bidifiri ranai Godindi wori ranahambo nimoei aboednamboyo asu Godimbo saimbo moatükuninambo yihururu marundi ranahambo wataporimbomarundi. Nga asu Sisas ai hoafiyuhi yahuya,

⁶ “Ro sïhamumbo hoafayahapuri, ndani moatükuni hoeiarundi nda mamï simboani ngiri nimoei mamamboani ngoründiwami nanjo, nga ai hifitireboai pütapindimboe,” mehu.

*Sisas ai tɨŋɨrifo afɨndi tükündifemboe, mehu
(Matyu 24:3-14; Mak 13:3-13)*

⁷ Asu ai düduyafundühi yahomoya, “Nindou yamundo-randeimbi, rani-moatükunɨ ra nüŋgu-sɨmboanɨ tükümandifea? Nɨnɨ boatei tükümandife rani-moatükunɨ tüküfemboayo ranahambo nafuimboa?” mehomo.

⁸ Sisas ai hoafɨyupurühi yahuya, “Se hɨbadümbo, ŋga nindou ai mamɨ sɨmboanɨ sɨhamumbo tɨkai hoafɨndimboemo. Nindou afɨndi ai ŋgomo wandɨ ndürɨ dükandundühi anɨmboya, ‘Ro rananahɨ nda,’ asu ‘Ndear-ambo rani-moatükunɨ ra tüküfemboane,’ mbɨsɨmboemo, ŋga se yowanɨ ahamundɨ süŋgufepoanɨ.

⁹ Asu se ŋgorü hɨfɨhündɨ nindou yifiaremo hoafɨ, asu ŋogrü ŋgoafɨhündɨ yifiaremo hoafɨ ra hɨmborɨndeihi yɨhɨmbondeimboyei. ŋga sapo rani-moatükunɨ boatei tükündifemboe, ŋga bɨdɨfɨranambo si ana ŋgɨrɨ nɨmai tükündifeyo,” mehu.

¹⁰ Raniyo aheimbo hoafɨyundürühi yahuya, “ŋgorü hɨfɨhündɨ ai ŋgorü hɨfɨhündɨ babɨdɨimbo yifiarɨndimboemo asu ŋgorü adükari bogorɨndɨ nendɨ ai ŋgorü adükari bogorɨndɨ nendɨ babɨdɨimbo yifiarɨndimboe.

¹¹ Hɨfɨhe afɨndɨ hamɨndɨ tükündifehü asu ŋgorügoanɨnɨ sesikoate-ndeihi wembombondei asu anğünɨhaindei raraondɨhümboyei. Asu sünambe rani-poanɨmbo yɨhɨmboeimbɨ moatükunɨ bɨdɨfɨranambo si tüküfemboayo ra nafuimbohünda tükündifeyoanɨ se yɨhɨmbondeimboyei.

12 Nga rani+moatükunî ranai tüküfekoate-yoambe ani+mbō se wambo ani+hondümbō-ari+hindîrî ranî+mbō-hünda nindou ai si+heimbo kîkî+hîndümondürî houmbo moaruwaimbō-ndundürî+mbōemo. Ranani+mbō rotu worambe papi+hoafi+ndundürî mbundümbō karabusi-ndundürî+mbōemo. Asu ndowandümondürî ŋgomo adükari bogori asu gafmani+yomondi hi+mbōahü papi+hoafi+ndundürî+mbōemo.

13 Refeambe ani+mbō si+heimbo aboedi hoafi ra wataporî+mbō-yombo nafî yagodî+mbōe.

14 Ranî+mbōane se afîndî hohoani+mondeihîya, ro ni+ni hoafi hoafi+mandefî mbî+seimboyei.

15 Ni+mbōe sapo ro wandî+hoari ani+mbō si+hei hohoani+moambe horîndî+heandühi ndorî+hoeimbî fifîrî+fe ndahandüranî se hoafayei ra nindou ŋgorü ai-amboani ŋgîrî gogonî+mbondî+hendühi moaruwaimbō-ndeandî.

16 Si+heimbo si+hei boagi+ri, amonŋo-mami, akohoandi, rehi+mami, mamî+sîrî, ŋgunindî ranani+mbō hürütümbî nindouyei warî+hündî+hindürî+mbōyei. Ranani+mbō seam-beahîndî bi+dî+fîrî ana hi+fokoandundürî+mbōemo.

17 Muŋguambo nindou ai si+hamumbo moaruwaimbō-ndî+hindürî+mbōyei, sapo se wambo ani+hondümbō-ari+hindîrî ranî+mbō-hünda.

18-19 Nga si+hei mbî+rî+nanî mamî ra ŋgîrî fîndî+hoaiyo. Se ŋgî+nîndî ani+boadei ani+mbō se yanŋgîrî ni+ŋgombo hondü ndahümündimboyei. Ranani+mbō si+hamundî fimbo fandî+hepurî+mbōe si+hamundî yanŋgîrî ni+ŋgo ranahambo,” mehu.

Sisas ai Serusaremimbo moaruwaimbo-ndifemboe mehu

(Matyu 24:15-21; Mak 13:14-19)

²⁰ Sisas yahuya, “Se hoeirihindani ami ai sinimo Serusarem ngoafi ra worari wakarundi ana, se fifirindhindi Serusarem ai ndeara moaruwaimbo akimane.

²¹ Rananimbo nindou didiyei Sudia ngoafihü amarei se feboehi hehi hifi wafuana gagüsi asu Serusarem ngoafihü amarei se ngoafi ra hininngindihhi hehi ngorüni ngei, asu ngorü hifihü animboei se yowani Serusarem ngoafinambo hopoani.

²² Rani-simboani animbo God ai tinjirifo masahündürü ranaheimbo simbori moaruwaimbo-ndearümbui, rananimbo mungu-moatükuni Bukambe hoafimayo ra anihondü tükündifemboe.

²³ Rani-simboani ana nimorehi warandühumbi asu nimori kehureimbi ana hipoanihimboeimbou-anei. Sapo rani-simboani animbo hifi ndanihü nimbori afindi tükündifehü asu Godndi moaruwaimbofe ra nimorehi nindowenih ranaheiwami pindimboe.

²⁴ Rananimbo hari nendi ai didimo nindou bidifirambo hifokoakondundürühi asu bidifirambo karabus nindoumbo-ndundürü munguambo hifina ndowandoümondürü ngomboemo. Rananimbo ahei ndifo ranai Serusarem ngoafi ra pühndei nimandi ngeimbo God ai aheimbo hifandimbo hoafimayu süngu tükündifemboe,” mehu.

*Nindou Hondü ai kudümbui
(Matyu 24:29-31; Mak 13:24-27)*

²⁵ Sisas ai hoafi yuhî yahuya, “Rani-simboani ana rani-poanimbo wosîhoaforî moatükunî hüfîhamîndî, amoamo asu mupui ranîfihî tükündîfemboe. Asu hîfîni sîrîwara ranai afîndî-afîndîndowohü mbundo pîndo ndandanî nindou ai afîndî hohoanîmondeihî yîhîmbondeimboyei.

²⁶ Nindou afîndî ranai hîfî ndanîhü nîni-moatükunîyo tüküfemboayo ranahambo hîmbondeihî yîhîmbombo hîmboarî wuwurîndearümböe. Nîmboe sapo munçuambo ngînîndî moatükunî sünambe ranai-amboanî fîfîmîndîmboembohünda.

²⁷ Rananîmbo nindou ai hoeindîhoranî Nindou Hondü ranai mburîngai wamî nîmandü haya ahandî hîmboamupuimbo-randeimbi ngînîndî ranî kapeihü kudümbui.

²⁸ Rani-moatükunî ranai hapoadümbö tüküfembo mbîsî haya tükündîfeyoanî botîndahi nîmboeimbo mbîro botîndîhindî sapo God ai sîheimbo aboedambo-fembo ra ndeara tüküfembo yangîrane,” mehu.

*Süfuri nîmîndî ranahambo se türîboadîhîndî
(Matyu 24:32-35; Mak 13:28-31)*

²⁹ Sisas ai kafeefe hoafi mamî hoafi yupurühî yahuya, “Se süfuri nîmîndî-ane asu amurî nîmî ranamboanî hoeindundî.

³⁰ Sapo se hoeirundanî nîmî ranai hoaihoai sîmborî bokarî arandî ana, se fîfîrîndundî ai ndeara hoembo yahomboane.

³¹ Mamî yahuraiane sapo se hoeindundanî ranî-moatükunî tükefeyo ra se fîfîrîndundî God

nginindi hifandarandi ra ndeara tüküfembo yangir-ane.

³² Ro sihamumbo anihondumboanahi hoafaya-hapuri, nga se fifirindundi nindou hapondani animboei ranai yifikoate-yeiambe animbo rani-moatükuní ra tükündifemboe.

³³ Hifi sünü ana awarindihomboe, nga wandi hoafi ana ngiri awarindihoyo,” mehu.

Sisasimbo süngrurü-rundeimbi ai hibadumbo

³⁴⁻³⁵ Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Se hibadumbo! Se muḡuambo sesesindimo asu bia ndimindimo houmbo mamikari hohoanmondimo asu findi moatükuní ranimbo afindi hohoanmondimo ndumboemo. Ranimoatükuní ranai sihamumbo andürambe ninihondi pirayo nou yahurai animbo randeapurimboe.

³⁶ Se muḡuambo si hibadü niḡgomombo Godimbo didibafindafu ndundi. Tiḡirifo tükefeyo ra nginindi niḡgo hombohünda asu Nindou Hondüdi himboarühi tüküfembohünda ranimbo didibafindafundi,” mehu.

³⁷ Sisas ai muḡuambo si Godindi wori ranambe nindou yamundeandüri hu asu nimbokoani hafu Orif Hifi Wafuambe apu marandi.

³⁸ Asu nindou ranai siambe hondü Sisasindi hoafi himborimbohünda Godindi worina hei marihündi.

22

Suda-yafe bogori nindou ai Sisasimbo

hifokoefimbo hoafi fifir+imarundi

(Matyu 26:1-5, 14-16; Mak 14:1-2, 10-11; Son 11:45-53)

¹ Bret yisi+koate sese+imbo si Pasofa sei-ar+hündi ranai tüküfembo yangir+imayo.

² Raniyo God+imbo sesi sihou-rundeimbi bogoriyomo asu ah+nümbi hohoan+imo fifirundeimbiyomo ai nimorehi nindowenih+imbo yih+imboyomondühi Sisas+imbo hifokoefimbo naf+ kokomarundi.

³ Raniyo Sudas Iskariot Sisas+imbo sünggurü-rundeimb+indambo mam+ ahandi flambe Satan ai mafar+fiyu.

⁴ Raniyo Sudas ai God+imbo sesi sihou-rundeimbi asu prisman bidifiri God+indi wor+ hifand+imarundi ahamumbo sowanambo ai nününgundir+ Sisas+imbo ahamundi war+hümandir+ ran+imbo fifir+fembohünda mahu.

⁵ Raniyomo asu nindou ranai hihifi-hihifi+yomondühi Sudas+imbo kak+ masabudo.

⁶ Ai hohoan+imo mam+sünguru mburumbo hifanda humbo nindou af+indi ranai Sisas-d+ibo n+imar+koate-yei-ambe ahamundi war+hüfimbo yahu hayamboyu.

Sisas ai ahambo sünggurü-rundeimbi babidi sesesi si ra n+imar+imombo mas+wasümo

(Matyu 26:17-25; Mak 14:12-21; Son 13:21-30)

⁷ Bret yisi+koate ses+imbo si God ai Israer+imbo aboedambo-mareandür+ ra tüküfeyoambe an+imbo sipsip n+imori+ ra hifokoefemboane.

⁸ Sisas ai Pita weimbo Son+imbo hoafi+yup+rühi yahuya, “Ngafan+ sesi

sihefimbo sindindineamuni adükarî si ranîhü sesesimbohünda,” mehupîrî.

⁹ Asu simborî düdurînerühi safanîya, “Nahanîhümboyafî yîhoehimbo sesî ra sindîfembo hoafayafîmunî rana?” masafanî.

¹⁰ Asu simborî hoafîyupîrühî yahuya, “Ngoafî adükarî ranîhü ngafandühî nindou mamî ai hoe hîpîrambe fuindamündü haya nguanî hoeindînerîmboyafanî. Nga ahambo anîmbo süngundînrî nînrî worambeahîyo karefuendî ra.

¹¹ Rananîmbo worî aharambürî ranahambo hoafîndafînandowohüya, ‘Yamunde-randeimbi ai sihambo hoafîyuhî yahuya, ‘Ro wambo süngurundîrî-rundeimbi babîdî worî nahanambe sesesîmandefî God ai Israerîmbo aboedambo-mareandürî si ra?’ mehuamboane,’ mbîsafanî.

¹² Asu ai sihafanîmbo sesî napo kurife nîmarî sesîmbo fondî afîndî burîyoweimbi nîmoamonîndî worî nafuindüpürîmbui. Se ranîhü sesî napo sindîndîneandî,” mehu.

¹³ Ranî-yafanî Pita weimbo Son ai hafanî hoeirî-neandane asu munquambo moatükunî ra Sisas hoafîmayu süngu tüküme Feyo. Ranî-yafanî asu ranîhü sesî ra sindîmarîneandî.

Adükarîndî sesî Sisas ahandîhoarî süngrurü-rundeimbi mbo masagapurî

(Matyu 26:26-30; Mak 14:22-26; 1 Korin 11:23-25)

¹⁴ Sesî sesîmbo yahomo houmbo Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbi babîdîmbo sesî fondühî mamarîmo.

15 Ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Ro afindi hamindi yifirayahí se-babidi sesesimbo God ai Israerimbo aboedambo-mareandüri si, nga asu süngunambo ana ro asübusi afindi ndahamindiimboyahi.

16 Ro asukai ngiri sesi ndahurai dagadhi, nga ngombo rani-moatükuni ra God hifandarandi ranambe tükündifemboe,” mehu.

17 Raniyu Sisas ai kap hoe semündü Godimbo hihifirürü mbura yahuya, “Kap hoe nda sowandümo houmbo sihamundihoari simindimo.

18 Asu ro wain boboe ra asukai simindikoate ngambo God nginindi hifandarandi ra tükündifemboe,” mehu.

19 Asu asukaiyu bret semündü Godimbo hihifirürü mbura hifitire ahambo süngrurürundeimbimbo yimbureapurühi yahuya, “Nda wandi saf-ane asahapuri. Nga se wambo hohoanímombohünda randu ndundi,” mehu.

20 Mare yahurai sesi sowasümo mburu Sisas ai kap semündü hayambo hoafiyuhi yahuya, “Kap nda wandi hori sihamumbohündambo karefoendi rananimbo simbori hoafi femindi asihefeyo ra nginindamindimboe.

21 Sihamundi mbusümo nindou mamai ai wambo hürütümbi nindou-yafe warihüdeandirimbui. Nga ahandi watiñari ra wandi dibore sesi nandife fondi wami anango.

22 Nine-moatükuni God ai Nindou Hondü ahambo refimbo hohoanímomayu ra yahurai tükündifemboe. Nga Nindou Hondümbi hürütümbi nindou-yomondi warühariri ranai hipoanímembou-ani,” mehu.

23 Ran+yomo asu süngrurü-rundeimbi ai ahamundihoari ran+moatükun+ ra didi ramande yahomo houmbo simbor+indüwur+imemo.

Süngrurü-rundeimbi ai düdi adükarayu yahomo houmbo hoaf+nambo simbor+ simbor+imemo

24 Sisasimbo süngrurü-rundeimbi ai düdi adükarayu yahomo houmbo simbor+ hoaf+yomondühi mamar+imo.

25 Sisas ai hoaf+yupurühi yahuya, “Nd+foyei adükar+ bogori ai ana ndüreimbi+yomo houmboanemo asu nimorehi nindowenihi ra hifand+rundüri arundi. Nga nindou ranaheimbo hifand+rundüri arundi ranahamumbo aboedi far+hou-rundeimb-anemo sei ar+hündi.

26 Se yahurai randafumboemo, nga adükar+ ham+ndayu sihamundi mbusümo ra ai hoar+ifi nindou nahurai-mbiyuwamboane. Asu horombofi hu ratüpur+yu-randeimbi ai fehefembo ratüpur+yu-randeimbi nahurai-mbiyuwamboane.

27 Düdi adükar+ ham+ndayua? Sesesi fondühi amaruyu asu sesi yimbuareand+yu? Se raru hohoan+moyomondühiya sesesi fondühi amaruyu ai adükar+ ham+ndayu. Nga roana sihamundi mbusümo fehefembo ratüpur+ ratüpur+ya r+handeimbi nahurai-anahi.

28 Se wambo t+ñ+rifo tüküme Feyo ra moai hiñ+ñg+rund+r+.

29 Ro sihamumbo hifand+imbo ng+n+ndi asahapur+ wandi Ape wambo hifand+imbo ng+n+ndi masend+r+ nou.

30 Se ro ng+n+ndi hifandar+handi ranambe wandi sesi fondiwami sesi dowadümo hoe

ndimindimondumboemo. Asu se bogorindi nimarifondiwami nimandümombo Isiraeri-yafe sirif 12 ra hibadüboemo,” mehu.

Sisas ai Pitamboya, ai wambo daboadi hihirindeandirimbui mehu

(Matyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Son 13:36-38)

³¹ “Saimon, Saimon, Satan ai sifahif anihondübofe ra refe hoeifembo hoafiyumboani sapo nimorehi mbanif hiriyehif badinif pirihindühi safif hininngarihindif nou.

³² Nga ro Godimbo didibafimeheandif sifahif anihondübofe ra hininngindowamboyaif sahehea. Rananimbo se asükai hihirindafo wambo sowanambo didifihumbo apodoho-apodohoyomondeimbi ranahamumbo fandihawapura nginindimbeyomondamboane,” mehu.

³³ Nga Pita ai Sisasimbo hoafiyunduwohü yahuya, “Adükari, ro ndearambo nafirihamindimboanahif se-dibo karabusambe hombo asu yifimbo amboanif,” mehu.

³⁴ Sisas ai hoafiyuhif yahuya, “Pita, hapo nimbikoanif kakaro ai hoafikoate-yuambe animbo se wamboya ngimimbo moai fifirihinif mbisafindirimboyafif,” mehundo.

Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbi kakisandife arü pisao yihimindi asu napo arü rambisiwandümü-ndamboane mehu

³⁵ Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbi ranahamumbo hoafiyupurühif yahuya, “Horombo ro sishamumbo koarheheapurühif sahiya, ‘Se kaki sandiferambo arüyo asu napo sandiferambo arüyo, asu su

yirambe kikifoefemboane semindipoani' masahi rani-simboani se bidifiri moatükuni mbonimborundümondai?" Ai hoafiyomondühi yahomoya, "Wani," mehomom.

³⁶ Ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, "Haponda nindou düdi se kaki sandiferambo arü, düdi se pisao yihimindi hamindi ra semindikoate-ayu ana, ahandi ngisihari hoeari ra nindou ngorumbo sagadowohumbo asu rani fihindi kaki ndemündü haya pem+mbiyuwamboane.

³⁷ Godindi bukambe hoafiyowohü yahoya, 'Ahambo moaruwai hohoanimoyu-randeimbi nindou nahurai randi+horimboyei,' meho ranana wamboyo, nga ranane hapondanambe tükefeyo," mehu.

³⁸ Ahandi süngrurü-rundeimbi ai hoafiyomondühi yahomoya, "Adükari! Hoeiro, pisao yihimindi hamindi yimbu nda," mehomom. Ai hoafiyupurühi yahupuriya, "Ra ndearane," mehupuri.

Sisas ai Orif Wafuambe Godimbo didibafimayu (Matyu 26:36-46; Mak 14:32-42)

³⁹ Sisas ai adükari ngoafi ra hini+ngire hayambo Orif Wafuana mahafu sapo munguambo si refi marandi nou. Raniyomo asu ahambo süngrurü-rundeimbi ai ahandi süngu mahafomo.

⁴⁰ Ai hafomo n+marimboyohü tüküfih hoafiyupurühi yahupuriya, "Nini-moatükuni sihamumbo rande hoeindeapurimboe rani+mböhünda se Godimbo didibafindafundani sihamumbo nginindi mbisagapur-amboane," mehupuri.

41 Sapo nımoei pifeyoani ho pırayo rani simogodühi safi Sisas ai hu yiri yimbu pusire nımarümbo Godımbo didıbafımefiyu.

42 “Ape, se yifirayafi ana, wambo asübusümbi moatükuni tüküfemboayo ra raguanambo-ndowandi. Nga se nine yifirayafi rani süngundowandi, nga ro yifirayahı rani süngufepoani,” mehu.

43 Raniyo asu sünambeahındı nendi ai ahambo ngınemündümbohünda tüküme fiyu.

44 Sisas ai asübusı afındı hamındı semındımboayu ranahambo hamındı tütüngırıhoeı hayambo Godımbo didıbafımayu hoango. Raniyo asu ahandı yikunımıhoe ranai horı nahurai pımento hoango.

45 Sisas ai Godımbo didıbafıyu moendıre hayambo ahambo süngururü-rundeimbımbı sowana huane asu mapomo sapo afındı hohoanımoyomondühi wambo.

46 Sisas ai hoafıyupurühi yahuya, “Nımboe se hapoana apusayomoa? Nga botıyafu Godımbo didıbafındafundi nını-moatükuni rande hoeindeapurani ngınepurımındımböhünda,” mehu.

Sisasımbı mbumaründümo

(Matyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Son 18:3-11)

47 Sisas ai wataporıyuhü nünguambe awai nendi afındı ranai masıfo. Sapo Sudas Sisasımbı süngururü-rundeimbı ambeahındı-mayu ranai sepurımündü haya mahafomo. Raniyu asu Sudas ai Sisasımbı wakıkıhımböhünda ahandı fıkımı mahu.

48 Asu Sisas ai hoafıyundühi yahuya, “Sudas, se wakıkıhımbı asafı ra Nındou

Hondumbo hürütümbi nindou-yafe warihüfimbo safomboyafi?" mehu.

49 Sisasimbo süngrurü-rundeimbi ai hoeirundane ahambo kikihimindimbo yangir+memondamboemo hoafiyomondühi yahomoya, "Adükari, ro yihoe fi pisao yihimindi safi ranambo hitihupir+imbo?" mehomo.

50 Ranıyo asu aihündi mamı ai pisao ndar+hendüh+ndamboyu Godımbö sesi sıhou-rundeimbi bogori hondündi ratüpurıyu-randeimbimbo warihondü himbohoeari mafafoareando.

51 Sisas ai hoafiyuhi yahuya, "Yowan! Ndahurai refepoanı!" mehu. Ranıyo ahandi himbohoeari ra warı pamareanda asukai koadürü koadürümefeyo.

52 Nindou sapo Sisasimbo kikihimindimbo masifomo ra Godımbö sesi sıhou-rundeimbi bogoriyomo, Godındi worı hıfandıru-rundeimbi prısmarı bogoriyomo asu Suda-yafe bobağori ranıyomo. Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, "Se pisao yihimindi asu nımıharı fufuründümo masifomo ra hühbühünı nındoumbo kikihemündimbo nahurayıyomo.

53 Ro sebadıdımbo munğambo sı Godındi worambe nımarı marıhandi ra moai ranıhü kikihiründümondıri. Nga haponda sıhamündi sıane nımboe nımbı ai adükari tüküfihi simbo ngasündeamboane," mehu.

*Pita ai Sisasimboya, Ro moai fıfirıhinı mehu
(Matyu 26:57-58, 69-75; Mak 14:53-54, 66-72;
Son 18:12-18, 25-27)*

54 Sisasiṁbo kikihiṁründümo houmbo Godimbo sesi sihai-randeimbi bogori hondü ahandi worinambo sowaründümo mahifomo. Raniyo asu Pita ai süngumarapuri hüfu.

55 Asu ai hai wori gabusümo püpiru houmbo mamarimondamboyu ranihü ai-babidimbo mamarimo.

56 Nimorehi mami ratüpuruyo-randeimbi ai hai sihi himboyowane Pita ai mamaruwamboyo ndoreri türüfoarer mbura hoafiyowohü yahoya, “Nindou ndanana sapo Sisas-dibo hu marandani,” mehu.

57 Pita ai hoafiyuhi yahuya, “Nimorehi se hoafayafi ranana moai akidou-amboani ro fifirihini,” mehu.

58 Asu rani wangabeahi safi nindou ṅgorü ai hoeiriri hayambo hoafiyundühi yahuya, “ṅgorü ana sapo seanafisi.” Nga Pita ai hoafiyuhi yahuya, “Wandafi, roana wananahi ana,” mehu.

59 Ran-ahandambohöndi gedühi safi homboyoane asukai nindou ṅgorü ai hüti hoafimaruri, “Sapo nindou ndanana Sisas-diborihindani nimboe ai-amboani Garirihündani.”

60 Asu Pita ai hoafiyuhuya, “Wandafi, roana moai fifirihendi se wataporimbo-arandi rana-hambo!” mehu. Raniyo asu hoafiyuambe kakaro ai hoafimayu.

61 Raniyo asu Adükari ai hihirifi Pitambo türümafoariri. Asu Pita ai hohoanimomayu Adükari ai hoafimeindo ranahambo. Hapo nimbokoani kakaro ai hoafikoate-yuambe

animbo se ngimimbo wambo moai fifirihini mbisafindirimboyafi.

⁶² Ran+yu asu Pita ai weindani tüküfi hu afindi hamindi aranimayu.

Nindou ai Sisasimbo tirifoeffe hoafiyomondühi harimemondo

(Matyu 26:67-68; Mak 14:65)

⁶³ Nindou Sisasimbo hifandimaruri ranai tirifoeffe hoafiyomondühi bubumaruri.

⁶⁴ Ai ahandi himboari hoearinambo gabudifoarüwuri houmbo hoafiyomondowohü yahomoya, “Se Godindi hoafi hoafiyafirandeimbayafi ana, hoafiyafimuni düdi sishambo harimayun+ni rana!” mehomo.

⁶⁵ Ai Sisasimbo moaruwai hoafiyomondo marundi.

Sisas ai kansr+yomondi himboarühi tüküfi hoafi didiboadomareandi

(Matyu 26:59-66; Mak 14:55-64; Son 18:19-24)

⁶⁶ Simayowamboyo hifandi-rundeimbi ai mafandundi. Asu Godimbo sesi sishou-rundeimbi bogoriyomo asu ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbiyomo ai-amboa ai-babidi fandu mburumbo Sisasimbo sowarindümo ahamundi bogori hondü kot raninambo mahifomo.

⁶⁷ Ai hoafiyomondühi yahomoya, “Se Kraisyayafi ana, hoafindafimuni,” mehomo. Sisas ai hoafiyupurüh+ yahuya, “Ro hoafehapuri amboani ngiri se wambo an+hondumbo-ndundiri.

⁶⁸ Asu simbori sishamumbo ro düdueheapuri amboani ngiri hoafindimondiri.

69 Haponda ndanihü piyo hayambo süngunambo aho ranana, Nindou Hondü ai God Nginindeimbi ahandi warihondü warihü ni mandümbui,” mehu.

70 Ai munguambo hoafiyomondühi yahomoya, “Ranayo ana, se Godindi ni moriyafi?” Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Se sihamundihoari hoafayomo rasi, nga rananahi,” mehu.

71 Ai hoafiyomondühi yahomoya, “Refe ana, ni mboe nindou ngorumbo ahambo hoefimbo hoafayefa? Nga ndearambo sihefi hi mboambenambo hoafimayuambo hi mboriyefi-mboanefisi,” mehomo.

23

Pairatimbo sowana Sisas sowaründümo mahifomo

(Matyu 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Son 18:28-38)

1 Munguambo rani boboagori-memo rani Sisasimbo sowaründümo Pairat sowanambo mahifomo.

2 Ai ahambo papi-hoafirirurühi yahomoya, “Nindou nda sihefi nendambo hohoanimo mamikarimarandura kikihi marihurimindefi. Ai hoafiyuhi yahuya, ‘Yowan si sarimbo kaki saimbopoani,’ yahu asu ahandi fimboya, ‘Krais, adukari bogor-anahi,’ mehu,” mehomo.

3 Pairat ai Sisasimbo düdurirühi yahuya, “Se ra Suda-yafe adukari bogoriyafi?” mehuamboyu. Sisas ai simbori hoafiyuhi yahuya, “Sihafihoari hoafayafisi,” mehu.

⁴ Pairat ai Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogoriyomo asu awai nendi afindi mengoro ranaheimbo hoafiyuhi yahunduriya, “Ro nindou nda moai nini-moatukuni moaruwai rareanda hoafi himboryahi,” mehu.

⁵ Ai asukaiyei pukuna hoafiyehi seiya, “Sisas ai hoahoangu wakireandühi nindou yamundireandühi hohoanimo botimareandüri. Ai Gariri hifihü piyu haya sünumbo Sudia hifihü tükumefiyu,” masei.

Pairat ai Sisasimbo Herot sowana koamarheirü

⁶ Pairat ai hoafi ra himboryu haya düdüfihih yahuya, “Garirihündiyu nindou nda?” mehu.

⁷ Herot ai mamih profens hifi ra hifandimarandih rani hoarehiyu Sisas ai manüngu. Ranimboyu asu Pairat ai Sisasimbo Herot sowana koamarheirambo mahu sapo Herot ai rani-simboani Serusaremihü mamaru wambo.

⁸ Herot ai Sisas hoeirirani mayowambo hihifi-hihifimayu, nimboe sapo ai moani hoafi yangiri himboryu hayambo asu hoeindihini mehu. Ai sapo yare hohoanimoyuhü Sisas ai hepünifeimbi moatukuni randeanda hoeindhea yahuhayambo.

⁹ Herot ai Sisasimbo düdu-düdumarüri, nga asu moai akidou-amboani nini hoafi hoafiyu, nga wani.

¹⁰ Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogori asu ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi akimi maningomo ranai tikarhoumbo Sisasimbo papi-hoafimaruri.

11 Herot ai ahandi ami babidi Sisasimbo tirifoefe hoafiyomo mburumbo asu bogori-yomondi hoeari aboedi safi yihuruwuri mburumbo asukai Pairat sowana koamarihawuri.

12 Horombo ana, Pairat ai Heroti-dibo simbori ngininduri-mefaniyosi, nga rasimboani ai aboedi-aboedi-mefineandi.

Pairat ai Sisasimboya yifimbiyuwamboane mehu

(Matyu 27:15-26; Mak 15:6-15; Son 18:39; 19:16)

13 Pairat ai Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogori asu Sudayeri bogori munguambo nindou amuri raniyei aheimbo gugurimareanduri.

14 Ai hoafiyundurühi yahuya, “Nindou wambo sowana sahorimindei masinei ndanahambo hoafiyehi seiya, ‘Moaruwai hohoanimoju randeimbani’ masei. Ro ahambo sihei himboarühi düdumarhini, nga ro moai se ahambo papi-hoafimariori ra nini-moatükuni moaruwai rareanda hoafi himboriyahi.

15 Asu Herot ai hoeirirani nini-moatükuni moai rareandi, nga ranimboju hihiriri sihefimbo sowana koamariheirambo masunu. Nga asu ai nini-moatükuni moaruwai rareandai animbo ranimbo yifimanda?

16-17 Ro ahambo tinirifo ndahando mbundihambo animbo asu moani aboedi koandihina ngumbui,” mehu

18 Munguambo nindou ranai fandhi pukuna hoafiyehi seiya, “Nindou nda ndahorimindei ngei hifokoandiori. Nga rananimbo Barabasimbo aboedambo-fimboani!” masei.

19 Barabas ra ai adükari ngoafihü gafman babidi yifiariyu nindou hifokoare hayambo karabusimefiyu-ani.

20 Pairat ai Sisasimbo hiningfiyuwani aboedambo homboani mehu raniyu asu awai nendi afindi ranaheimbo asukai hoafimeyundüri.

21 Ai asukai pukuna hoafi karihehindühi seiya, “Nimi keimbi karihendeimbifih pandiwuri! Nimi keimbi karihendeimbifih pandiwuri,” raranimayi.

22 Ai asukaiyu ngimimbo düdureandürühi yahuya, “Nine-moatükun ramareandi? Ahambo hifokoefimbo asei ra ro hoeirihina moai nin moatükun akidou-amboan rareandan hoafi himboriyahi. Nga moani akidou yangiri tihirifo ndahando mbundha aboedambo koandihina mbihu,” mehu.

23 Nga ai moani hoafi pukuna karihehindühi hütihofiyehi seiya, “Sisas ai yifimbiyu-wamboane, yifimbiyu-wamboane,” mayei. Ai hoafimayei habodei ra moani Pairatindi hoafi ngasünde hayambo ahei nimoamo hamindimayondüri.

24 Raniyu asu Pairat ai Sisasimbo ahei hoanimo süngumareandi.

25 Raniyu nindou mam Barabas gafman babidimbo yifiariyu nindou hifokoare hayambo karabusambe mamaru ahambo aboedambo koamarisherü. Raniyu asu ai Suda nine refembo yifirimayei süngu Sisasimbo ami-yomondi warihumariri.

*Sisasimbo nim̄i keimbi kar̄ihendeimb̄ifhi
t̄ikoründümo pamarüwuri*

(Matyu 27:32-44; Mak 15:21-32; Son 19:17-27)

²⁶ Sisasimbo sowaründümo homondane Saimon Sairinihündi ai nafiñi masüfu ngoafinambo hifombo yahuhayambo. Ran̄iyomo asu Sisasindiñi nim̄i keimbi kar̄ihendeimb̄i ra sowandifi hawa Sisasindiñi süngu hüfi yahomo houmbo hütihütimaruri.

²⁷ Asu awai nendi afindiñi ranai Sisasindiñi süngu hüsihi, n̄imorehi b̄idifiñi ranambeahi mahüsi ranai Sisasimbo hohoan̄imoyeihi aran̄nambo sahorim̄indei mahüsi.

²⁸ Nga asu Sisas ai h̄ihiriñi hoafiyundürühi yahuya, “Serusarem̄ihündi n̄imorehi se yowan̄i wambo aran̄nambo-yondiriñi poani. Nga sihei fimbo asu sihei n̄imoak̄idiboumbo an̄imbo aran̄nambo-nd̄ihündür̄i.

²⁹ Awi mam̄i si tükündifemboe ran̄i-simboaniñi nindou ranai hoaf̄indeih̄iya, ‘N̄imorehi n̄imori wakem̄nd̄ikoate-ayei asu n̄imori tit̄ihukoate-ayei se h̄ihifi-h̄ihifiñi. Sapo aheimbo t̄iñir̄ifo ra nḡiri tükündifeyo,’ mb̄iseimboyei

³⁰ Ran̄i-simboaniñi an̄imbo nindou ai n̄imoei wafumbo hoaf̄indeih̄iya,

‘Wam̄ini piyaf̄imuni,’ mb̄isei.

Asu asükai h̄ifi wafumboya,

‘Gabudifoar̄iwamuni,’ mb̄iseimboyei!

Hosea 10:8

³¹ Hapondani ro n̄im̄i yanḡiriñi nahurai-anahi, nga wambo rawar̄ihindiriñi. Nga süngunambo moaruwai tükündefeyoani se n̄im̄i yapari nahurai-ayei siheimbo n̄üngumand̄ifendüra?” mehu.

32 Nindou yimbu moaruwai ho-
hoan+moyafandeimbi amboani Sisas d+bombo
sowapündümo mah+fomo ahafan+ambo
hifokoefepir+ambohünda.

33 Ai hei n+moei wafu mbir+hapiri sisami sei
ar+hündi ran+hü Sisas asu hümbühün+yafan+
r+nandeimbi nindou yimbu ahamumbo
tikorüpündümo pamarupuri ra Sisas ai
mbusümoyuwane asu ŋgorü ai war+hondün+yu
asu ŋgorü ai kadüdan+yu yafine pamarupiri.

34 Sisas ai hoafi+yuh+ya, “Ape, amboawi mb+safi
n+imboe ai moai fifirundi n+ne-moatükun+
rawarundi ranahambo,” mehu. Asu ami ai
satu piraimemo didai Sisas+ndi-mayo hoeari ra
mandemündü yahomo houmbo.

35 Nindou af+ndi ranai n+boadei h+imboanambo
h+fan+hündi, nga bobaogori nindou ai
Sisas+ambo tir+foarüwuri hoafi+yomondühi
yahomoya, “Nindou bid+firambo aboedambo-
reandüri marandi. Se God+ndi n+mori Krai-
ayafi ana, yaro sihafi+hoari aboedamboyafo,”
mehomo.

36 Asu ami amboani tir+foar+wurühi homo
hühütimbü moatükun+ wain hoe finiga
masabudo.

37 Ai hoafi+yomondowohü yahomondoya, “Se
Suda-yafe bogorayafi ana, yaro sihafi+hoari
aboedamboyafo!” mehomo.

38 N+mi keimbi kar+hendeimbi n+moamo
ndaru sürü pamarundi: NDA SUDAYAFE
ADÜKARI BOGORANI.

39 Nindou hümbühün+yafan+r+nandeimbi n+mi
keimbi kar+hendeimbi fih+ mapen+mbafan+
ŋgorü ranai Sisas+ambo tir+foarirühi puküna

hoafi-yuhî yahuya “Se ra Kraisi-yafi? Ranayafi ana, yaro si-hafi-hoari aboedambo-yafosi asu yi-hoehimbo amboani aboedambo-rowamuni,” mehu.

⁴⁰ Nga asu ngorü hûmbuhüni-yu-randeimbi gorügoani-ni mapenüngu ranai afoai yahu hoafi-yundowohü yahundoya, “Se Godimbo yi-himboyafai? Nga se ti-ji-rifo asowandifi nahuraiane ai-amboani asemüdu.

⁴¹ Si-hiri ti-ji-rifo asahoam-indehi ranana sapo ni-ni-moatükuni si-hiri ramar-hoandi rani-süngumboane. Nga nindou ndanana moai ni-ni-moatükuni moaruwai rareandi.”

⁴² Asu ai hoafi-yuhî yahuya, “Sisas, se si-hafi ngin-in-di hi-fandarandambe tüküyafö amarifi ana, se wambo hohoani-mondaf-in-diri,” mehu.

⁴³ Sisas ai hoafi-yundowohü yahuya, “Ro ani-hondumboanahi haponda hoafehan-ini se ro-di-bo ngoafi aboedi rani-hü ni-mandi-mboyafi,” mehu.

Sisas ai yi-fi-mayu

(Matyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Son 19:28-30)

⁴⁴ Sapö hüfi-ham-in-di-koate-yowohü wambo ni-mbi ranai hüfünimbo peyo haya gabudifoare hombo ni-mbambe tüküme-feyo.

⁴⁵ Refeyoambe asu hoeari God-in-di worambe kümärundî ranai mbusümondühi yimbu bumare-andi.

⁴⁶ Sisas ai pukünambo ham-in-di hoafi kar-hoeihü “Ape, wandi yifiafi si-hafi war-har-heandi,” yahu mburambo asu yi-fi-mayu.

⁴⁷ Asu ami-yomondi bogori manüngu ranai ni-ne-moatükuni tüküme-feyo ra hoeireanda

mayoa asu Godimbo aboed-ani yahu hoafiyuhiya, “Anihondü-ane, nindou ndanana moai nini-moatükunî moaruwai yare randi,” mehu.

⁴⁸ Nindou afindî wakire menjoro ranai hoeirihinda mayowamboyei afindî hohoanîmoyeihi ahei ngusüfohö purükî-purükî kameihi ngoafina mahei.

⁴⁹ Nga Sisasindî fikîminîndîyei asu nimorehi Garirihündî ahambo süngumarîhorî ranai foarîhehi nîboadeimbo himboanambo wamarîhorî.

Sisasimbo honquambe masihorî

(Matyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Son 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Nindou mamî anihondümbo-reandeimbî aboedî hamindî manüngu ahandî ndürî Sosep, aiana Suda-yafe kansir ambeahindiyu. Nga asu ai moai yifiriyu bîdîfirî boboagorî-yomondî hohoanîmo Sisasimbo ramarundî ranahambo. Aiana Suda-yafe ngoafî Arimateahündiyu hayamboyu asu God nginîndî hifandarandî ra tüküfemboayo ranahambo hifanda marandî.

⁵² Sosep ai Sisasindî yifinimoko ra dîbonapîfembohünda Pairatimbo düdufimbo mahafu.

⁵³ Asu Sosep ai Sisasindî fi-nimoko ra nîmî keimbî karîhendeimbî fihîndî foarîmündî sîherü henüngu kîfohi hoearînambo parirî ngamondîfoarirî mbura sowaründümo homo nîmoei adükarî nîmaroweimbî hongu nahurai wowondîmaru hîfomo ranambe masihawurî. Asu hongu ranambe ra moai horombo yifî sîhoemo rundî.

54 Ai ndeara sümbo Godimbo ho-
hoan+moyowohü moanî ñgoafimbo
nîmarimboane sei hehimbo munġuambo
moatükunî napîrîhindane ranî-moatükunî ra
tükümeſeyo.

55 Nîmorehî Garirihündî Sisas babîdimbo
mahüsi-mayeî ranai Sosep babîdimbo Sisasindî
yîfînimoko sihefimbo honġuanambo mahei sapa
nünġurüwurimboemo asîhawurî ra hoeifimbo.

56 Ranîyeî asu nîmorehî ranai worîna hei
aboedî fişîñarümbü moatükunî mbîmbîrai asu
marasen ndondomarîhindî. Asu Mosesindî
ahînümbî hohoanîmo hoafîmayo süngu moanî
nîmarimbo si ra mamarei.

24

Sisas botîmeſiyu hoafî

(Matyu 28:1-10; Mak 16:1-8; Son 20:1-10)

1 Mamî wik ranahandambo weanġurühîndî
sihî siambe hondü nîmoreh ranai Sisas sam-
boarüwuranambo aboedî fişîñarümbî mbîmbîrai
ndorîhi masîhehindî ra sahümündî mahei.

2 Asu ai hei hîmboyeiane nîmoeî honġu
nafîtambeihü ġuru pamarundî ranai paiarîkoate
tifoê hîhîre amoahîre menġoro.

3 Nġa ai kefoehî hüsi hîmboyeiane, asu Adükarî
Sisasindî yîfînimoko ra moai yanġoro.

4 Ranî-moatükunî ranahambo afindî
hohoanîmoyeiî nîmboeiane, nîmehünou
nindou yimbu ranai hoearî si kareandeimbî
ġüdüne hena ahei fikîmî tüküyafîne
manîmbafanî.

⁵ Asu nimorehi ranai yihimbombo hifini mbiro piyei hehi manimboei. Asu nindou yimbu ranai hoafiyafandühi safaniya, “Nimboe se nindou yangiri nunguweimbi ranahambo yifiyeimbiyei fondiwami kokoarihora?”

⁶ Aiana moai ndühi yanguru, nga botimefiyu. Ai Garirihü nunguambe siheimbo hoafimayu ranimbo se hohoanimondei.

⁷ Ai yahuya, ‘Nindou Hondü ra nindou moaruwai hohoanimoyomo-ndeimbi-yomondi warihünduwurimboemo nimi keimbi karihendeimbifihitikoemündi pefimbohünda. Asu yimbu sindu haya ngimi noufimbiranihi animbo botindifimbui,’ mehu,” masafani.

⁸ Ranio asu nimorehi-mayei ranai horombo Sisas hoafimayu ra hohoanimomayei.

⁹ Asu nimorehi-mayei ranai hongu ra hiningirihahi hehi hei ahambo sungururü-rundeimbi 11 asu munguambo amuri ranieyi aheimbo munguambo moatükuni wataporimbo-marihündüri.

¹⁰ Sapo honguambe munguambo moatükuni tükumefeyoa hoeirihahi hehi Kraisindi hoafi sowandümo homo-rundeimbiimbo hoafimayei nimorehiranana Maria Makdarahündio, Soana, Maria Semsindi hondio asu bidifiri amuri ranieyi.

¹¹ Nga asu ahandi hoafi sowandümo homo-rundeimbi ai nimorehi hoafimayei ranahambo tikarihahi hehi hoafi yangiri anihündi yahomo houmbo moai anhondümborundi.

¹² Nga asu Pita ai pipiyu hu honguambe amofi himboyuane, hoeari ahambo himondimariori

rani yangiri menjorowa hoeimareandi. Raniyu ai hongu ra hini ngire haya hufu worambe rani-moatükunî ranahambo afindî hohoani moyuhü mamaru.

Nindou yimbu ai Sisasi Emaus nafi hohü hoeimarineri
(Mak 16:12-13)

¹³ Nimorehi ranai honguanambo hüsi simboani Sisasi ndi süngrurü-rundeimbi yimbu ranai ngoafi mamî Emaus Serusaremi hündî hombo 11 kiromitahüfeimbi hoandari nafi mahafani.

¹⁴ Ai hafandühi munju moatükunî tükümefeyo ranahambo wataporimbo-marinandî.

¹⁵ Ai wataporimbo-rini hafandühi fifirinandane, Sisasi ahandi hoari tüküfi haya ai-babidi mbo mahu.

¹⁶ Mamî moatükunî gabudimafoareapira ai moai ahambo Sisasi safani türüfoarineri fifirineri.

¹⁷ Asu ai ahafanimbo düdureapirühi yahuya, “Se nini-moatükunimboyo wataporimborinandühi ahafana?” mehuamboyafani. Asu ai ngusumboarambe sisai fiyafandühi manimbafani.

¹⁸ Asu ngorü, ahandi ndürî Kriopas, ai simbori hoafiyuhi yahuya, “Awi Serusaremi hündî ndüfosimbo tükümehindî ra se yangiranafi nîne moatükunî rani hü tükümefeyo ra fifirifekoate-ayafi?” mehu.

¹⁹ Asukai Sisasi düdureapirühi yahuya, “Nimboe wataporimbo-arinanda?” mehuamboyafani. Asu simbori hoafiyafandühi safaniya, “Sisasi Nasareti hündî ranahamboane

wataporimbo-arihori. Aiana Godindi hoafi hoafiyu-randeimbiyu haya God asu munguambo nindouyei himboahü ahandi hoafi, ratüpurü ra nginindi hamindiyo.

²⁰ Yihoefi bogori nindou asu Godimbo sesi sihou-rundeimbi ai gafmani-yomondi warihü hiningimaruwuri. Raniyo gafman ai hifokoefimboani yahomo houmbo nimi keimbi karihendeimbifihü tikoründümo pamaruwurü.

²¹ Nga horombo ro hohoanimoyefühüya, 'Sisas ranana God ai Israerihündi ranahaimbo aboedambo-fendürimbo kafaariri hiningiririmbombai,' masefi. Asu hifokoamaruwuri ra yimbu si ho hayamboyoani hapo ngimi noufimbü siane.

²²⁻²³ Hapo siambe hondü nimorehi bidifiri roambeahindi ai hei honguambe himboyeia moai ahandi yifinimoko ra ranihü hoeirihindi. Raniyo ro hepünimehündi. Ai sinei yihoefimbo hoafiyehi seiya, 'Sünambeahindi nendi yimbu hoeirihupira ai safaniya, 'Sisas ana yangiri mbanüngu,' masafani,' masei.

²⁴ Asu nindou bidifiri roambeahindi amboani hifomo honguambe munguambo moatükuni ra hoeirunda nimorehi hoafimayei süngure mengoro. Nga asu moai Sisasimbo ana hoeiruwuri," masafani.

²⁵ Asu Sisas ai ahafanimbo hoafiyupirühi yahuya, "Se ana ngusüfokote-anemo, se moai Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi hoafimemo ranahambo nimehünou hohoanimoyomo.

²⁶ Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi ai hoafiyomondühi yahomoya, 'Nindou God ai

ahandi nendambo aboedambo-fendürimbo kamafoariri ra asübusi ndemündi mbundambo animbo asu süngunambo Godindi himboahü ndürü adükarümbindümbui, 'mehomo," mehu.

²⁷ Ranıyo Sisas ai ahafanımbıo ahandı fımbıo Bukambe hoafı mapenıngıo ra Mosesındımayıo bukıfihı piyu haya Godındı hoafı hoafıyomı-rundeımbı sürü papıru masıhoemo ranahambo yamundımareapırı hu.

²⁸ Ai homo Emaus ıngıoafıkımı tüküme fındı. Ranıyo Sisas ai ıngasünde haya hımbıonııme fııyı.

²⁹ ınga yımbı ai hıtı hoafıyafandıhı safanıya, "Mborai ro-babıdı apıofo, ınga ndeara hüfıhamındı hanühı nımbıfembo akımane," masafandımbıoyı. Ranıyı hafı ahafandı worambe aıbabıdı mamarı.

³⁰ Ai sesımbıo yahımo hoımbıo nımarımbıo bıret semündü Godımbıo hıhıfırürı mbıra hıfıtıre haya masagapırı.

³¹ Rasüngu-mareandımbıoyı ai hepünafıneandıhı Sisas anı safanı fıfırımarınerı. ınga ası nıme hınıı asükai awarımarıhoayıwa moai hoerınerı.

³² Ai ahafandıhoarı sımbıorı hoafürıyafandıhı safanıya, "Anıhındü-ane, nafını sıne fıhı sıhehımbıo wataporımbıo-maramına ası sıhırı ıngıısüfoambe hepünıme hoandı," masafanı.

³³ Refe hayamboyoane, süngurınerı-rındeımbıo ranai bıtıyafıne hena Serısarımınbıo mahafanı. Ranıyo hafanı hoerıneapuranı ahandımbıo süngırürı-rundeımbıo 11-memo ranai ahamındı

ngunindi babidi gugureafu mamarimonda hoeimarineapuri.

³⁴ Ai hoafiyomondühi yahomoya, “Anihondüane, Adükari ai yifihündi botimefiyu! Ai Saimonso tükumefiyuwa hoeimariri,” mehomo.

³⁵ Ranayo asu süngrurü-rundeimbi yimbu ranai ahafanimbo-so nafini tükumefiyu asu bret hifitireanda türüfoarineri fifirimarineri ranahambo wataporimbo-marinandü.

*Sisasimbo süngrurü-rundeimbi ai hoeimarüwürü
(Matyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Son 20:19-23; Ratüpurü 1:6-8)*

³⁶ Ahambo süngrurü-rundeimbi ranai bidifirambo rani-moatükuni ra wataporimbo-rundane, Sisas ahandihoari ahamundi mbusümo tüküfi nüngumbo hoafiyupurühi yahuya, “Sihamundi ngusüfoambe afure kümbearoamboane,” mehu.

³⁷ Raniyomo yifiafimbai hoeiarihuri yahomo houmbo yihimbo munguna moaruwaimemo.

³⁸ Nga asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Nimboe se ranahambo hepünefunda? Asu nimboe se nini-moatükuniyo hoeimarundi ranahambo awi fifirifekoate-ayomoa?”

³⁹ Se wandi yitihari watihari hoeiru. Ro wandihoar-anahi nda! Se sündu hoeirundi. Sapo yifiafi ana ngiri wandi fi nahuraindo.”

⁴⁰ Sisas ai hoafiyu mbura asu ahamumbo ahandi fi hoeari ra nafuimepuri.

⁴¹ Ai afindi hihifi-hihifimemosi, nga ai awi ranahambo anihondümbofe-koate-afindi

hohoanimomemo. Asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Se sesi bidifiri sihoundai?” mehu.

⁴²⁻⁴³ Asu ai kini mamandundi ra ngorü bidifiri masabudowa semündü haya ahamundi himboahü masesuwa hoeimarüwurü.

⁴⁴ Ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Se fifirundai ro horombo se-babidimbo nimboahambe hoafimayah ra? Ro hoafiyahapurühi sahiya, Mosesindi ahinümbi hohoanimo ranambe, Godindi hoafi hoafiyomorundeimbi-yomondi bukambe asu Herü Buk ranambe mungu moatükun wambo tükündifemboe masahi.”

⁴⁵ Sisas ai ramehuamboemo ngusüfoambe fufurifoareapurühi Bukambe hoafimayo ra türüfoaru fifirimarundi.

⁴⁶ Asu Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, “Sapo Bukambe sürü papimarundi ra yare hoafiyowohü yahoya, ‘God ai ahandi nendambo aboedambo-fendürimbo koamafoariri ra asübusi ndemündü mbunda yifindu haya ngimi noufimb ranambo yifihündi botindifimbui.

⁴⁷ Rananimbo Serusaremihü pindimo houmbo munguambo hifi ahandi ndürinambo hoafi bokarindihoemboemo. Rananimbo asu moaruwai hohoanimo ra hiningirihindühi aboedi hohoanimo süngurihindani God ai ahei moaruwai hohoanimo ra amboawi mbeyahuamboane,’ meho.

⁴⁸ Asu se ndani moatükun tüküme feyo ndana-hambo wataporimbundu ndündi.

⁴⁹ Wandi Ape ai Yifiafi Aboedi koarhefembo hoafiyu masihendi ra koandiheheamboyah. Nga awi se hokoate Serusaremihü

nĩmandĩmombo Godĩndĩ-mayo ŋgĩnĩndĩ ra ndowandũmo houmbo anĩmbo ŋgomo,” mehu.

*Sisasĩmbo God ai sũnambe serũmũndũ mahafu
(Mak 16:19-20; Ratũpurĩ 1:9-12)*

⁵⁰ Sisas ai ahambo sũŋgrurũ-rundeimbĩmbo sepurũmũndĩ hu Betani ŋgoafĩhũ kaimayu. Raniyo God ai ahamumbo aboedĩ-aboedĩmbĩreapura yahu haya dĩdĩbafĩmefiyu.

⁵¹ Ai ahamumbo aboedĩ-aboedĩreapurũhĩ nũŋguane God ai ahamundĩ mbusũmonĩndĩ serũmũndũ sũnambe mahafu.

⁵² Ai yirĩ yĩmbu pusĩru nĩmarĩmombo ahambo ŋgusĩfo parũwuri mburumbo Serusaremĩnambo hĩhĩfĩ-hĩhĩfĩ kameihĩ hĩhĩrĩyafu mahomo.

⁵³ Asu ai muŋguambo si Godĩmbo aboed-ani yaho hohoanĩmombohũnda ahandĩ worĩna homo marundĩ.

CXCV

Godꞏndꞏ Hoafi
The New Testament in the Angor language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Angor long Niugini

Copyright © 2001 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Angor

Contributor: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-01-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

c500d379-d0cf-5c22-9613-91d7bcc63af3